

MEĐUNARODNI STANDARDI ZA
SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I
FINANSIRANJA TERORIZMA
I ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO
UNIŠTENJE

Preporuke FATF

Ažurirano u junu 2019.

RADNA GRUPA ZA FINANSIJSKU AKCIJU

Radna grupa za finansijsku akciju (FATF) je nezavisno međuvladino telo koje se bavi razvojem i promocijom politika za zaštitu globalnog finansijskog sistema od pranja novca, finansiranja terorizma i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. Preporuke FATF su priznate kao standard za sprečavanje pranja novca (SPN) i finansiranja terorizma (FT).

Za dodatne informacije FATF, molimo posetite sledeći veb-sajt: www.fatf-gafi.org

Ovaj dokument i/ili bilo koja mapa koja se u njemu nalazi, ne dovodi se u pitanje status ili suverenitet nad nekom teritorijom, linije razgraničenja ili međunarodne granice niti ime ijedne teritorije, grada ili oblasti.

Referenca za citiranje:

FATF (2012-2019), *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation*, FATF, Paris, France,
www.fatf-gafi.org

© 2012-2019 FATF/OECD. Sva prava zadržana.

Umnožavanje ili prevod ove publikacije nisu dozvoljeni bez prethodog pismenog odobrenja.

Zahtevi za izdavanje takve saglasnosti, bilo za celu publikaciju ili samo jedan njen

deo, podnose se Sekretarijatu FATF, na adresu: 2 rue André Pascal 75775 Paris

Cedex 16, France

Ova publikacija je prevedena uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za sadržinu ove publikacije isključivo je odgovoran FATF, i ta sadržina nipošto ne izražava zvanične stavove Evropske unije. Evropska unija ne preuzima odgovornost ni za kakve greške ili propuste u ovom prevodu.

Publikacija [Međunarodni standardi za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma i finansiranja oružja za masovno uništenje – Preporuke FATF] predstavlja prevod na srpski jezik originalne verzije na engleskom jeziku. Publikacije je prevedena na srpski jezik uz odobrenje Sekretarijata FATF, u okviru projekta: Unapređenje kvaliteta i efikasnosti izveštavanja o sumnjivim transakcijama i ključnih funkcija Uprave za sprečavanje pranja novca, koji finansira Evropska unija. Korisnik projekta je Ministarstvo finansija Republike Srbije - Uprava za sprečavanje pranja novca. Projekat sprovodi konzorcijum koji predvodi KPMG.

Zvanična verzija izveštaja na engleskom jeziku dostupna je na www.fatf-gafi.org
Autorsko pravo © FATF/OECD. Sva prava zadržana.

Ovo je radni prevod. U slučaju sukoba u vezi sa tumačenjem, merodavne su zvanične verzije teksta na engleskom i francuskom jeziku objavljene na internet stranici FATF.

MEĐUNARODNI STANDARDI ZA
SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I
FINANSIRANJA TERORIZMA I
FINANSIRANJA
ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

PREPORUKE FATF

**USVOJENE NA PLENARNOM ZASEDANJU FATF
U FEBRUARU 2012. GODINE**

Ažurirane u junu 2019.

SADRŽAJ

PREPORUKE FATF	5
UVOD	7
PREPORUKE FATF	10
NAPOMENE S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKE FATF	30
PRAVNI OSNOV ZAHTEVA ZA FINANSIJSKE INSTITUCIJE I ODREĐENA FIZIČKA I PRAVNA LICA VAN FINANSIJSKOG SEKTORA (DNFBPS)	110
OPŠTI POJMOVNIK	112
TABELA AKRONIMA	127
ANEKS I: SMERNICE FATF	128
ANEKS II: INFORMACIJE O AŽURIRANJIMA PREPORUKA FATF	129

PREPORUKE FATF

Broj	Stari broj ¹	
A- POLITIKE ZA SPN/FT I KOORDINACIJA		
1	-	Procena rizika i primena pristupa zasnovanog na proceni rizika *
2	P.31	Saradnja i koordinacija na nacionalnom nivou
B- PRANJE NOVCA I ODUZIMANJE IMOVINE		
3	P.1 & P.2	Krivično delo pranja novca *
4	P.3	Oduzimanje i privremene mere *
C- FINANSIRANJE TERORIZMA I FINANSIRANJE ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE		
5	SPII	Krivično delo finansiranja terorizma *
6	SPIII	Ciljane finansijske sankcije u vezi sa terorizmom i finansiranjem
7		Ciljane finansijske sankcije koje se odnose na širenje oružja za masovno
8	SPVIII	Neprofitne organizacije *
D- PREVENTIVNE MERE		
9	P.4	Zakoni o čuvanju poslovne tajne finansijskih institucija <i>Poznavanje i praćenje stranke i vođenje evidencija</i>
10	P.5	Poznavanje i praćenje stranke *
11	P.10	Vođenje evidencija <i>Dodatne mere za određene stranke i aktivnosti</i>
12	P.6	Politički eksponirana lica *
13	P.7	Korespondentsko bankarstvo
14	SPVI	Usluge prenosa novca i vrednosti (MVTs) *
15	P.8	Nove tehnologije
16	SPVII	Elektronski transferi * <i>Poveravanje određenih poslova trećim licima, kontrole i finansijske</i>
17	P.9	Poveravanje određenih poslova trećim licima *
18	P.15 & P.22	Unutrašnje kontrole i poslovne jedinice i podređena društva sa sedištem
19	P.21	Visokorizične države * <i>Prijavljivanje sumnjivih transakcija</i>
20	P.13 & SPIV	Prijavljivanje sumnjivih transakcija *
21	P.14	Dojavljivanje i tajnost poslovanja <i>Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora (DNFBP):</i>
22	P.12	DNFBP Poznavanje i praćenje stranke *
23	P.16	DNFBP Ostale mere *

**E- TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO
NAD PRAVNIM LICIMA I ARANŽMANIMA**

24	P.33	Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim licima *
25	P.34	Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim aranžmanima *

**F- OVLAŠĆENJA I ODGOVORNOSTI NADLEŽNIH OGRANA I DRUGE
INSTITUCIONALNE MERE***Uređenje i nadzor*

26	P.23	Uređenje poslovanja i nadzor nad poslovanjem finansijskih institucija *
27	P.29	Ovlašćenja nadzornih organa
28	P.24	Uređenje poslovanja i nadzor nad poslovanjem DNFBP

Operativna pitanja i sprovođenje zakona

29	P.26	Finansijsko-obaveštajne službe *
30	P.27	Odgovornosti organa za sprovođenje zakona i istražnih organa *
31	P.28	Ovlašćenja organa za sprovođenje zakona i istražnih organa
32	SPIX	Lica koja vrše usluge prenosa gotovinskih sredstava *

Opšti zahtevi

33	P.32	Statistika
34	P.25	Smernice i povratne informacije

Sankcije

35	P.17	Sankcije
-----------	------	----------

G- MEĐUNARODNA SARADNJA

36	P.35 & SPI	Međunarodni instrumenti
37	P.36 & SPV	Uzajamna pravna pomoć
38	P.38	Uzajamna pravna pomoć: zamrzavanje i oduzimanje imovine *
39	P.39	Izručenje
40	P.40	Druge vrste međunarodne saradnje *

1. Kolona 'stari broj' odnosi se na odgovarajuću Preporuku FATF iz 2003. godine.

* Preporuke obeležene asteriskom imaju napomene s tumačenjima, koje treba čitati zajedno sa Preporukama.

Verzija kako je usvojena 15. februara 2012. godine.

UVOD

Radna grupa za finansijsku akciju (FATF) je međuvladino telo osnovano 1989. godine od strane ministara njenih država članica. Mandat FATF je definisanje standarda i promocija delotvornog sprovođenja zakonskih, regulatornih i operativnih mera za sprečavanje pranja novca, finansiranja terorizma i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje, kao i povezanih pretnji po integritet međunarodnog finansijskog sistema. U saradnji sa ostalim međunarodnim akterima, FATF takođe radi na identifikovanju ranjivosti na nacionalnom nivou u cilju zaštite međunarodnog finansijskog sistema od zloupotrebe.

Preporuke FATF definišu sveobuhvatan i dosledan okvir mera koje države treba da primenjuju kako bi sprečile pranje novca i finansiranje terorizma, kao i finansiranje širenja oružja za masovno uništenje. Države poseduju različite zakonske, upravne i operativne okvire i različite finansijske sisteme, tako da ne mogu sve države preduzeti iste mere za borbu protiv ovih pretnji. Preporuke FATF, stoga, definišu međunarodni standard, koji države treba da sprovedu putem mera prilagođenih njihovim konkretnim okolnostima. Preporuke FATF ustanovljavaju ključne mere koje države treba da usvoje u cilju:

- identifikovanja rizika i razvoja politika i koordinacije na domaćem terenu;
- procesuiranja pranja novca, finansiranja terorizma i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje;
- primene preventivnih mera za finansijski sektor i druge označene sektore;
- uspostavljanja ovlašćenja i odgovornosti nadležnih organa (npr. istražnih, organa reda i zakona i nadzornih organa), kao i drugih institucionalnih mera;
- poboljšanja transparentnosti i dostupnosti informacija o stvarnom vlasništvu nad pravnim licima i aranžmanima; i
- olakšavanja međunarodne saradnje.

Originalne Preporuke FATF izrađene su 1990. godine kao inicijativa u borbi protiv zloupotrebe finansijskih sistema od strane lica koja se bave pranjem novca stečenog prodajom narkotika. Tokom 1996. Preporuke su po prvi put revidirane kako bi oslikavale uznapredovale trendove i tehnike pranja novca, ali i kako bi se proširio njihov delokrug primene van oblasti pranja novca od prodaje narkotika. U oktobru 2001. godine FATF je proširio svoj mandat kako bi se bavio i pitanjem finansiranja terorističkih akata i terorističkih organizacija, i preduzeo je važan korak u definisanju Osam (kasnije prošireno na Devet) Specijalnih preporuka koje se odnose na finansiranje terorizma. Preporuke FATF su po drugi put revidirane 2003. godine, i te Preporuke, zajedno sa Specijalnim preporukama, usvojilo je preko 180 država, a univerzalno su prepoznate kao međunarodni standard za sprečavanje pranja novca i borbu protiv finansiranja terorizma (SPN/FT).

Nakon donošenja zaključka trećeg kruga uzajamnih evaluacija svojih članica, FATF je ponovo revidirao i ažurirao Preporuke FATF, u bliskoj saradnji sa Regionalnim telima sličnim FATF (FSRB) i organizacijama posmatračima, uključujući i Međunarodni monetarni fond, Svetsku banku i

Ujedinjene nacije. Izmene se odnose na nove pretnje, razjašnjavaju i jačaju većinu postojećih obaveza, dok istovremeno održavaju neophodnu stabilnost i strogost Preporuka.

Standardi FATF su takođe revidirani kako bi se ojačali zahtevi u situacijama većeg rizika i državama omogućilo da primene usredsređeniji pristup u oblastima u kojima je visok rizik stalno prisutan ili je potrebno unaprediti sprovođenje. Države prvenstveno treba da identifikuju, procene i razumeju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma sa kojima se suočavaju, a potom usvoje odgovarajuće mere za ublažavanje rizika. Pristup zasnovan na proceni rizika državama omogućava da, u sklopu okvira zahteva FATF, usvoje fleksibilniji set mera, kako bi delotvornije ciljale svoje resurse i primenile preventivne mere koje su srazmerne prirodi rizika, i kako bi svoje napore usmerile na najdelotvorniji način.

Borba protiv finansiranja terorizma predstavlja veoma značajan izazov. Delotvoran sistem za SPN/FT je, generalno, važan za borbu protiv finansiranja terorizma, dok je većina mera koje su prethodno bile usmerene na finansiranje terorizma sada integrisano u svim Preporukama, čime se otklanja potreba za Specijalnim preporukama. Međutim, postoje i pojedine Preporuke koje se odnose isključivo na finansiranje terorizma, a navedene su u Odeljku C Preporuka FATF. To su: Preporuka 5 (kriminalizacija finansiranja terorizma); Preporuka 6 (ciljane finansijske sankcije u vezi sa terorizmom i finansiranjem terorizma); i Preporuka 8 (mere za sprečavanje zloupotrebe neprofitnih organizacija). Širenje oružja za masovno uništenje takođe predstavlja značajnu zabrinutost po bezbednost, i 2008. godine je mandat FATF proširen da bi se uključila i borba protiv finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. U cilju borbe protiv ove pretnje, FATF je usvojio novu Preporuku (Preporuku 7) čija je svrha osiguravanje doslednog i delotvornog sprovođenja ciljanih finansijskih sankcija tamo gde njihovu primenu zahteva Savet bezbednosti UN.

Standardi FATF obuhvataju same Preporuke i njihove Napomene s tumačenjima, zajedno sa primenjivim definicijama u Pojmovniku. Mere definisane Standardima FATF treba da sprovede sve članice FATF i FSRB, a njihovo sprovođenje se rigorozno procenjuje u okviru procesa Uzajamnih evaluacija, kao i putem procesa procene od strane Međunarodnog monetarnog fonda i Svetske banke na osnovu zajedničke metodologije procene FATF. Neke Napomene s tumačenjima i definicije u Pojmovniku uključuju primere koji ilustruju kako treba primeniti zahteve. Ovi primeri nisu obavezni elementi Standarda FATF i uključeni su samo kao smernice. Primeri nisu sveobuhvatni, i iako se smatraju indikatorima od pomoći, moguće je da neće biti relevantni u svim okolnostima.

FATF takođe izrađuje Smernice, Dokumente o najboljim praksama i druge savete, kako bi pomogao državama u primeni Standarda FATF. Ovi ostali dokumenti nisu obavezujući za procenu usklađenosti sa Standardima, ali mogu biti od pomoći državama kada razmatraju kako na najbolji način sprovesti Standarde FATF. Spisak važećih Dokumentata sa smernicama i najboljim praksama FATF, koji je dostupan na veb-sajtu FATF, priložen je u vidu aneksa Preporukama.

FATF je posvećen održavanju bliskog i konstruktivnog dijaloga sa privatnim sektorom, civilnim društvom i drugim zainteresovanim stranama, kao važnim partnerima u obezbeđivanju integriteta finansijskog sistema. Revizija Preporuka obuhvatala je sveobuhvatne konsultacije, i dosta je koristila imala od komentara i predloga koje su ove zainteresovane strane iznele. U daljem radu i u skladu sa svojim mandatom, FATF će nastaviti da razmatra izmene standarda, kako to bude odgovarajuće, u svetlu novih informacija o novim pretnjama i ranjivostima po globalni finansijski sistem.

FATF poziva sve države da sprovode delotvorne mere za usklađivanje svojih nacionalnih sistema za sprečavanje pranja novca, finansiranja terorizma i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje sa revidiranim Preporukama FATF.

PREPORUKE FATF

A. POLITIKE ZA SPN/FT I KOORDINACIJA

1. Procena rizika i primena pristupa zasnovanog na proceni rizika *

Države treba da identifikuju, procene i razumeju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma po svoju državu, i preduzmu radnje, uključujući i imenovanje organa ili mehanizma za koordinaciju aktivnosti na proceni rizika, i angažuju resurse kako bi osigurale da se rizici delotvorno ublažavaju. Na osnovu takve procene, države treba da primene pristup zasnovan na proceni rizika (RBA) kako bi osigurale da su mere za sprečavanje ili ublažavanje pranja novca i finansiranja terorizma srazmerne identifikovanim rizicima. Ovaj pristup treba da bude ključni temelj za efikasnu raspodelu resursa u okviru režima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (SPN/FT) i sprovođenje mera zasnovanih na proceni rizika u okviru Preporuka FATF. U oblastima u kojima su države identifikovale više rizike, trebalo bi da osiguraju da njihov režim za SPN/FT obuhvata adekvatno bavljenje takvim rizicima. U oblastima u kojima su države identifikovale niže rizike, države mogu odlučiti da dozvole primenu pojednostavljenih mera za određene Preporuke FATF pod određenim uslovima.

Države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i određenih fizičkih i pravnih lica van finansijskog sektora (DNFBP) da identifikuju, procenjuju i preduzimaju delotvorne radnje za ublažavanje inherentnih rizika od pranja novca i finansiranja terorizma.

2. Saradnja i koordinacija na nacionalnom nivou

Države treba da poseduju nacionalne politike za SPN/FT, izrađene na osnovu identifikovanih rizika, koje treba redovno da revidiraju, i da imenuju organ ili koordinacioni ili drugi mehanizam koji je odgovoran za takve politike.

Države treba da osiguraju da kreatori politika, finansijsko-obaveštajna služba (FOS), organi za sprovođenje zakona, nadzorni organi i ostali relevantni nadležni organi, kako na nivou kreiranja politika tako i na operativnom nivou, poseduju delotvorne mehanizme koji im omogućavaju da sarađuju, i gde je to odgovarajuće, međusobno koordiniraju i razmenjuju informacije na nacionalnom nivou u pogledu razvoja i sprovođenja politika i aktivnosti za sprečavanje pranja novca, finansiranja terorizma i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. To treba da obuhvati saradnju i koordinaciju između relevantnih organa kako bi se osigurala kompatibilnost zahteva za SPN/FT sa pravilima koja se odnose na Zaštitu podataka i privatnosti i drugim sličnim odredbama (npr. bezbednost podataka/lokalizacija).

B. PRANJE NOVCA I ODUZIMANJE IMOVINE

3. Krivično delo pranja novca *

Države treba da kriminalizuju pranje novca na osnovu Bečke konvencije i Konvencija iz Palermo. Države treba da primene krivično delo pranja novca na sva ozbiljna krivična dela, uz tendenciju uključivanja najšireg raspona predikatnih krivičnih dela.

4. Oduzimanje imovine i privremene mere *

Države treba da usvoje mere slične onima koje su definisane u Bečkoj konvenciji, Konvenciji iz Palermo i Konvenciji o finansiranju terorizma, uključujući i zakonodavne mere, kako bi svojim nadležnim organima omogućile da zamrznju ili oduzmu sledeće, ne dovodeći u pitanje *bona fide* prava trećih lica: (a) opranu imovinu, (b) imovinu stečenu izvršenjem krivičnog dela, ili sredstva izvršenja korišćena, ili nameravana za da budu iskorišćena za pranje novca ili predikatna krivična dela, (c) imovine koja je stečena, ili korišćena u, ili je nameravana ili opredeljena za korišćenje u finansiranju terorizma, terorističkih akata ili terorističkih organizacija; ili (d) imovinu odgovarajuće vrednosti.

Takve mere treba da obuhvate ovlašćenje da: (a) identifikuju, uđu u trag i procene vrednost imovine koja je predmet oduzimanja; (b) sprovedu privremene mere, kao što su zamrzavanje ili oduzimanje imovine, za sprečavanje trgovine, prenosa ili raspolaganje takvom imovinom; (c) preduzmu korake koji će sprečiti ili poništiti radnje koje sprečavaju sposobnost države da zamrzne ili zapleni ili nadoknadi imovinu koja je predmet oduzimanja; i (d) preduzmu bilo koje adekvatne istražne mere.

Države treba da razmotre usvajanje mera koje dozvoljavaju zaplenu takve imovine ili sredstava izvršenja bez osuđujuće krivične presude (oduzimanje bez osuđujuće presude), ili gde se od učinioca krivičnog dela zahteva da dokaže zakonsko poreklo imovine za koju postoje navodi da treba da bude predmet oduzimanja, u meri u kojoj je takav zahtev dosledan sa načelima nacionalnog zakonodavstva.

C. FINANSIRANJE TERORIZMA I FINANSIRANJE ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

5. Krivično delo finansiranja terorizma *

Države treba da kriminalizuju finansiranje terorizma na osnovu Konvencije o finansiranju terorizma, i treba da kriminalizuju ne samo finansiranje terorističkih akata, već i finansiranje terorističkih organizacija i pojedinačnih terorista čak i u odsustvu veze sa konkretnim terorističkim aktom ili aktima. Države treba da osiguraju da takva krivična dela budu označena kao predikatna krivična dela za pranje novca.

6. Ciljane finansijske sankcije u vezi sa terorizmom i finansiranjem terorizma *

Države treba da sprovedu režime ciljanih finansijskih sankcija u cilju poštovanja rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija u vezi sa sprečavanjem i suzbijanjem terorizma i finansiranja terorizma. Rezolucijama se od država zahteva da bez odlaganja zamrznu novčana sredstva ili drugu imovinu, i da osiguraju da nikakva druga novčana sredstva ili druga imovina nisu dostupni, posredno ili neposredno, bilo kom ili za račun bilo kog fizičkog ili pravnog lica koje je (i) označeno od strane, ili pod ovlašćenjem, Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija u skladu sa Glavom VII Povelje Ujedinjenih nacija, uključujući i u skladu sa Rezolucijom 1267 (1999) i naknadnim rezolucijama koje su iz nje proizišle; ili je (ii) označeno od strane te države u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001).

7. Ciljane finansijske sankcije koje se odnose na širenje oružja za masovno uništenje *

Države treba da sprovedu režime ciljanih finansijskih sankcija u cilju poštovanja rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija u vezi sa sprečavanjem, suzbijanjem i prekidom aktivnosti širenja oružja za masovno uništenje i njihovim finansiranjem. Ovim rezolucijama se od država zahteva da bez odlaganja zamrznu novčana sredstva ili drugu imovinu, i da osiguraju da nikakva druga novčana sredstva ili druga imovina nisu dostupni, posredno ili neposredno, bilo kom ili za račun bilo kog fizičkog ili pravnog lica koje je (i) označeno od strane, ili pod ovlašćenjem, Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija u skladu sa Glavom VII Povelje Ujedinjenih nacija.

8. Neprofitne organizacije *

Države treba da razmotre adekvatnost zakona i propisa koji se odnose na neprofitne organizacije koje je država identifikovala kao ranjive za zloupotrebu u cilju finansiranja terorizma. Države treba da primenjuju fokusirane i srazmerne mere, u skladu sa pristupom zasnovanom na proceni rizika, na takve neprofitne organizacije kako bi ih zaštitile od zloupotreba u svrhu finansiranja terorizma, uključujući:

- (a) od strane terorističkih organizacija koje se predstavljaju kao legitimni subjekti;
- (b) tako što se legitimni subjekti eksploatišu kao provodnici za finansiranje terorizma, uključujući i u svrhu izbegavanja mera za zamrzavanje imovine; i
- (c) sakrivanje ili zamagljivanje tajnog preusmeravanja sredstava namenjenih legitimnim namenama, terorističkim organizacijama.

D. Preventivne mere

9. Zakoni o čuvanju poslovne tajne finansijskih institucija

Države treba da osiguraju da zakoni o čuvanju poslovne tajne finansijskih institucija ne sprečavaju sprovođenje Preporuka FATF.

POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE I VOĐENJE EVIDENCIJA

10. Poznavanje i praćenje stranke *

Finansijskim institucijama bi trebalo da bude zabranjeno da vode anonimne račune ili račune otvorene na očigledno fiktivna imena.

Od finansijskih institucija treba zahtevati da preduzmu mere praćenja i poznavanja stranke (PPS) kada:

- (i) uspostavljaju poslovne odnose;
- (ii) izvršavaju povremene transakcije: (i) iznad primenjivog definisanog praga (15.000 USD/evra); ili (ii) je reč o elektronskim transferima definisanim u Napomeni s tumačenjima uz Preporuku 16;
- (iii) postoji sumnja u pranje novca ili finansiranje terorizma; ili
- (iv) finansijska institucija ima sumnju u istinitost ili adekvatnost prethodno pribavljenih identifikacionih podataka o stranki.

Načelo da finansijske institucije treba da sprovedu PPS treba da bude propisano zakonom. Svaka država može da utvrdi kako nameće konkretne obaveze u pogledu PPS, bilo kroz zakone ili sredstva sprovođenja (propise).

Mere PPS koje se sprovedu su sledeće:

- (a) Identifikovanje stranke i potvrđivanje identiteta stranke koristeći pouzdana, nezavisna izvorna dokumenta, podatke ili informacije.
- (b) Identifikovanje stvarnog vlasnika i preduzimanje razumnih mera za potvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika, tako da finansijska institucija bude zadovoljna time što zna ko je stvarni vlasnik. Za pravna lica i aranžmane ovo bi trebalo da uključuje da finansijske institucije razumeju vlasničku i kontrolnu strukturu stranke.
- (c) Razumevanje i, ako je to adekvatno, pribavljanje informacija o svrsi i nameravanoj prirodi poslovnog odnosa.
- (d) Vršenje kontinuiranog praćenja poslovnog odnosa i kritički osvrt na transakcije izvršene tokom trajanja tog odnosa kako bi se osiguralo da su transakcije koje se izvršavaju dosledne sa znanjem koje finansijska institucija poseduje o stranki, njenom poslovanju i profilu rizika, uključujući gde je to neophodno, izvoru sredstava.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da primenjuju svaku od mera PPS od (a) do (d) iznad, ali takođe treba da utvrde i obim takvih mera primenom pristupa zasnovanog na proceni rizika (RBA) u skladu sa Napomenama s tumačenjima uz ovu Preporuku i Preporuku 1.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da potvrde identitet stranke ili stvarnog vlasnika pre ili tokom uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršavanja transakcija za povremene stranke. Države mogu da odobre finansijskim institucijama da verifikaciju izvrše čim to razumno bude moguće nakon uspostavljanja odnosa, pri čemu se delotvorno upravlja rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma, i gde je to neophodno kako se ne bi narušilo redovno poslovanje.

Ukoliko finansijska institucija nije u mogućnosti da se pridržava važećim zahtevima navedenim u stavovima (a) do (d) iznad (uz odgovarajuću modifikaciju obima mera na osnovu pristupa zasnovanog na proceni rizika), takva institucija bi trebalo da bude u obavezi da ne otvori račun, započne poslovni odnos ili izvrši transakciju; ili u obavezi da raskine poslovni odnos; i treba da razmotri podnošenje izveštaja o sumnjivoj transakciji u vezi sa tom strankom.

Ovi zahtevi treba da se primenjuju na sve nove stranke, iako finansijske institucije treba takođe da primenjuju ovu Preporuku i na postojeće stranke na osnovu materijalnosti i rizika, i treba da primene mere poznavanja i praćenja stranke nad takvim odnosima u odgovarajućem vremenskom trenutku.

11. Vođenje evidencija

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da čuvaju, najmanje pet godina, celokupnu neophodnu evidenciju o transakcijama, i u zemlji i u inostranstvu, kako bi mogle bez problema da odgovore na zahteve nadležnih organa za informacijama. Takva evidencija treba da bude dovoljna da omogući rekonstrukciju pojedinačnih transakcija (uključujući iznose i vrste valuta, ukoliko postoje) u cilju obezbeđivanja, ukoliko to bude potrebno, dokaza za krivično gonjenje kriminalne aktivnosti.

Finansijske institucije treba da čuvaju celokupnu evidenciju pribavljenu primenom mera PPS (npr. kopije ili evidencije o zvaničnim identifikacionim dokumentima poput pasoša, ličnih karata, vozačkih dozvola ili sličnih dokumenata), dokumentaciju o računu i poslovnoj korespondenciji, uključujući rezultate bilo koje sprovedene analize (npr. upiti za ustanovljavanje polaznih informacija i svrhe složenih, obično velikih transakcija), najmanje pet godina nakon okončanja poslovnog odnosa, ili nakon datuma povremene transakcije.

Finansijske institucije treba da budu u zakonskoj obavezi da vode evidenciju o transakcijama i informacijama pribavljenim primenom mera PPS.

Informacije pribavljene primenom mera PPS i evidencije o transakcijama treba da budu dostupne nacionalnim nadležnim organima sa odgovarajućim ovlašćenjem.

DODATNE MERE ZA ODREĐENE STRANKE I AKTIVNOSTI

12. Politički eksponirana lica *

Finansijske institucije treba da budu u obavezi, u vezi sa stranim politički eksponiranim licima (PEL) (bilo da je reč o stranki ili stvarnom vlasniku), pored sprovođenja redovnih mera poznavanja i praćenja stranke, da:

- (a) poseduju odgovarajuće sisteme upravljanja rizicima kako bi utvrdile da li je stranka ili stvarni vlasnik politički eksponirano lice;
- (b) pribave odobrenje višeg rukovodstva za uspostavljanje (ili nastavak, za postojeće stranke) takvih poslovnih odnosa;
- (c) preduzmu odgovarajuće mere da ustanove izvor bogatstva i izvor sredstava, i
- (d) izvrše pojačano kontinuirano praćenje takvog poslovnog odnosa.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da preduzmu odgovarajuće mere da utvrde da li je stranka ili stvarni vlasnik domaće PEL ili lice koje je ili kome je bila poverena istaknuta funkcija od strane međunarodne organizacije. U slučajevima visokorizičnih poslovnih odnosa sa takvim licima, finansijske institucije treba da budu u obavezi da primene mere navedene u stavovima (b), (c) i (d).

Zahtevi za sve vrste PEL takođe treba da se primenjuju i na članove porodice ili bliske saradnike takvih PEL.

13. Korespondentsko bankarstvo

Finansijske institucije treba da budu u obavezi, u vezi sa prekograničnim korespondentskim bankarstvom ili sličnim odnosima, pored sprovođenja redovnih mera poznavanja i praćenje stranke, da:

- (a) prikupe dovoljno informacija o korespondentskoj instituciji da bi u potpunosti razumele prirodu njenog poslovanja, i da bi iz javno dostupnih informacija utvrdile reputaciju institucije i kvalitet nadzora, uključujući i da li je bila predmet istrage o pranju novca ili finansiranju terorizma ili delovanja od strane regulatornog organa;
- (b) izvrše procenu kontrola za SPN/FT u korespondentskoj instituciji;
- (c) dobiju odobrenje višeg rukovodstva pre uspostavljanja novih korespondentskih odnosa;
- (d) jasno razumeju predmetne odgovornosti svake institucije; i
- (e) u pogledu "prolaznih računa", budu zadovoljne da je korespondentska banka sprovela PPS nad strankama koje imaju direktan pristup računima korespondentske banke, i da su u mogućnosti da pruže relevantne informacije o PPS na zahtev korespondentske banke.

Finansijskim institucijama treba da bude zabranjeno da ulaze u, ili da nastavljaju, odnos korespondentskog bankarstva sa kvazi bankama. Finansijske institucije treba da budu u obavezi da budu zadovoljne da respondentske institucije ne dozvoljavaju kvazi bankama da koriste njihove račune.

14. Usluge prenosa novca i vrednosti (MVTs) *

Države treba da preduzmu mere da osiguraju da su fizička i pravna lica koja pružaju usluge prenosa novca i vrednosti (MVTs) licencirana ili registrovana, i da su predmet delotvornih sistema praćenja, kao i da osiguraju usklađenost sa relevantnim merama definisanim u Preporukama FATF. Države treba da preduzmu radnje da identifikuju fizička i pravna lica koja vrše usluge MVTs bez licence ili registracije i primene protiv njih odgovarajuće sankcije.

Svako fizičko i pravno lice koje radi kao zastupnik takođe treba da pribavi licencu od ili da se registruje kod nadležnog organa, ili pružalac usluga MVTs treba da vodi ažuran spisak svojih zastupnika kome mogu pristupiti nadležni organi u državama u kojima pružalac usluga MVTs i njegovi zastupnici posluju. Države treba da preduzmu mere da osiguraju da pružaoci usluga MVTs koji koriste zastupnike takve zastupnike uključuju u svoje programe za SPN/FT i da prate njihovu usklađenost sa ovim programima.

15. Nove tehnologije

Države i finansijske institucije treba da identifikuju i procene rizike od pranja novca i finansiranja terorizma koji mogu nastati u vezi sa (a) razvojem novih proizvoda i novih poslovnih praksi, uključujući i nove mehanizme isporuke, i (b) upotrebom novih ili tehnologija u razvoju za nove i prethodno postojeće proizvode. U slučaju finansijskih institucija, takva procena rizika treba da bude izvršena pre lansiranja novih proizvoda, poslovnih praksi ili upotrebe novih tehnologija ili tehnologija u razvoju. Treba da preduzmu odgovarajuće mere za upravljanje takvim rizicima i ublažavanje takvih rizika.

Da bi upravljali rizicima i ublažili rizike koji proističu od virtuelne imovine, države treba da osiguraju da su pružaoci usluga virtuelne imovine uređeni za svrhe SPN/FT, i licencirani i registrovani i da podležu primeni delotvornih sistema za praćenje i osiguravanje usklađenosti sa relevantnim merama propisanim u Preporukama FATF.

16. Elektronski transferi *

Države treba da osiguraju da finansijske institucije uključuju neophodne i tačne informacije o platiocu, i potrebne informacije o korisniku, u okviru elektronskih transfera i povezanih poruka, i da informacije ostaju u dokumentaciji o elektronskom transferu ili povezanoj poruci širom lanca plaćanja.

Države treba da osiguraju da finansijske institucije prate elektronske transfere u cilju otkrivanja onih kojima nedostaju potrebne informacije o platiocu i/ili korisniku, i preduzmu odgovarajuće mere.

Države treba da osiguraju da, u kontekstu obrade elektronskih transfera, finansijske institucije preduzimaju radnje za zamrzavanje imovine i trebalo bi da zabrane izvršavanje transakcija sa označenim fizičkim ili pravnim licima, u skladu sa obavezama propisanim u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, kao što su Rezolucija 1267 (1999) i rezolucije koje su nakon nje donesene, i Rezolucija 1373 (2001) koja se odnosi na sprečavanje i suzbijanje terorizma i finansiranja terorizma.

POVERAVANJE ODREĐENIH POSLOVA TREĆIM LICIMA, KONTROLE I FINANSIJSKE GRUPACIJE

17. Poveravanje određenih poslova trećim licima *

Države mogu dozvoliti finansijskim institucijama da poveravaju određene poslove trećim licima za sprovođenje elemenata (a)- (c) mera PPS definisanih u Preporuci 10 ili da uvedu poslovanje, pod uslovom da su ispunjeni kriterijumi navedeni u nastavku. Kada je takvo poveravanje poslova dozvoljeno, krajnja odgovornost za sprovođenje mera PPS ostaje na finansijskoj instituciji koja posao poverava trećem licu.

Kriterijumi koji treba da budu ispunjeni su sledeći:

- (a) Finansijska institucija koja poverava određene poslove trećem licu bez odlaganja treba da pribavi neophodne informacije o elementima (a)-(c) mera PPS definisanih u Preporuci 10.
- (b) Finansijske institucije treba da preduzmu adekvatne korake kako bi se zadovoljile da će treće lice staviti na raspolaganje kopije identifikacionih podataka i ostalu relevantnu dokumentaciju koja se odnosi na zahteve za PPS, na zahtev i bez odlaganja.
- (c) Finansijska institucija treba da se uveri da je poslovanje trećeg lica uređeno, da se nad njim vrši nadzor ili da se njihovo poslovanje prati, i da poseduje mere za poštovanje zahteva za poznavanje i praćenje stranke i vođenje evidencije u skladu sa Preporukama 10 i 11.
- (d) Pri utvrđivanju u kojim državama može da se nalazi sedište trećeg lica koje ispunjava uslove, države bi trebalo da obrate pažnju na raspoložive informacije o nivou rizika zemlje.

Kada finansijska institucija poverava određene poslove trećem licu koje je deo iste finansijske grupacije, i(i) ta grupacija primenjuje zahteve PPS i vođenja evidencije, u skladu sa Preporukama 10, 11 i 12 i programima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma u skladu sa Preporukom 18, i (ii) gde se nadzor nad delotvornim sprovođenjem takvih zahteva za sprovođenje mera PPS i vođenje evidencija i programa za SPN/FT vrši na nivou grupacije od strane nadležnog organa, onda relevantni nadležni organi mogu da smatraju da finansijska institucija primenjuje mere pod (b) i (c) iznad putem programa grupacije, i može odlučiti da (d) ne predstavlja neophodan preduslov za poveravanje poslova ukoliko je viši rizik zemlje adekvatno ublažen kroz politike za SPN/FT grupacije.

18. Unutrašnje kontrole i poslovne jedinice i podređena društva sa sedištem u stranoj državi *

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da sprovode programe za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Finansijske grupacije treba da budu u obavezi da sprovode

programe na nivou grupacije za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, uključujući i politike i procedure za razmenu informacija u okviru grupacije za svrhe SPN/FT.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da osiguraju da njihove poslovne jedinice u inostranstvu i podređena društva sa većinskim vlasništvom primenjuju mere za SPN/FT dosledno sa zahtevima matične države koja sprovodi Preporuke FATF kroz programe finansijskih grupacija za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

19. Visokorizične države *

Finansijske institucije treba da primenjuju pojačan postupak praćenja i poznavanja stranke, srazmerno rizicima, na poslovne odnose i transakcije sa fizičkim i pravnim licima i finansijskim institucijama iz država za koje to zahteva FATF. Vrsta primenjenih pojačanih mera poznavanja i praćenja stranke treba da bude delotvorna i srazmerna rizicima.

Države treba da budu u mogućnosti da primene protivmere kada od njih to zahteva FATF. Države takođe treba da budu u mogućnosti da primene protivmere nezavisno od toga da li FATF to od njih zahteva ili ne. Takve protivmere treba da budu delotvorne i srazmerne rizicima.

PRIJAVLJIVANJE SUMNJIVIH TRANSAKCIJA

20. Prijavljivanje sumnjivih transakcija *

Ukoliko finansijska institucija sumnja ili ima osnovano uverenje da sumnja da novčana sredstva predstavljaju imovinu stečenu krivičnim delom, ili da su povezana sa finansiranjem terorizma, treba da bude u zakonskoj obavezi da svoje sumnje bez odlaganja prijavi finansijsko-obaveštajnoj službi (FOS).

21. Dojavljivanje i tajnost poslovanja

Finansijske institucije, njihovi direktori, službenici i zaposleni treba da budu:

- (a) zaštićeni zakonom od krivične i građanskopravne odgovornosti za kršenje bilo kog ograničenja o obelodanjivanju informacija nametnutog ugovorom ili bilo kojom zakonskom, regulatornom ili upravnom odredbom, ako prijave svoje sumnje u dobru veru FOS, čak iako nisu tačno znali koja je kriminalna aktivnost bila u pitanju, i bez obzira na to da li je kriminalna aktivnost zapravo izvršena; i
- (b) da im zakonom bude zabranjeno da obelodanjuju ("dojavljivanje") činjenicu da su izveštaj o sumnjivoj transakciji (IST) ili povezane informacije podneti FOS. Ove odredbe nemaju za cilj da spreče razmenu informacija u skladu sa Preporukom 18.

ODREĐENA FIZIČKA I PRAVNA LICA VAN FINANSIJSKOG SEKTORA

22. DNFBP: Poznavanje i praćenje stranke *

Zahtevi za poznavanje i praćenje stranke i vođenje evidencija definisani u Preporukama 10, 11, 12, 15 i 17 primenjuju se na određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora (DNFBP) u sledećim situacijama:

- (a) Igračnice– kada klijenti učestvuju u finansijskim transakcijama koje su jednake ili više od važećeg postavljenog praga.
- (b) Posrednici u prometu i zakupu nepokretnosti – kada su uključeni u transakcije za svog klijenta vezano za kupovinu ili prodaju nepokretnosti.
- (c) Trgovci plemenitim metalima i trgovci dragim kamenjem- kada su uključeni u bilo kakvu transakciju sa klijentom koja je jednaka ili viša od važećeg postavljenog praga.
- (d) Advokati, javni beležnici, ostale nezavisne pravničke profesije i računovođe kada pripremaju, ili izvršavaju transakcije za svog klijenta vezano za sledeće aktivnosti:
  - kupovina i prodaja nepokretnosti;
  - upravljanje gotovinskim sredstvima, hartijama od vrednosti ili drugom imovinom klijenta;
  - upravljanje bankovnim, štednim ili računima za poslovanje sa hartijama od vrednosti;
  - organizovanje doprinosa za osnivanje, rad ili rukovođenje privrednim društvima;
  - osnivanje, rad ili rukovođenje pravnim licima ili aranžmanima, i kupovina i prodaja privrednih društava.
- (e) Trastovi i pružaoci poslovnih usluga- kada pripremaju ili izvršavaju transakcije za svog klijenta vezano za sledeće aktivnosti:
  - postupaju kao posrednik u osnivanju pravnih lica;
  - postupaju (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) kao direktor ili sekretar privrednog društva, partner u ortačkom društvu, ili na sličnom položaju u odnosu na druga pravna lica;
  - obezbeđuju registrovano sedište, poslovnu adresu ili smeštaj, korespondenciju ili administrativnu adresu za privredno društvo, ortačko društvo ili druga pravna lica ili aranžmane;
  - postupaju kao (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) poverenik trasta ili izvršavaju ekvivalentnu funkciju za neku drugi oblik pravnog aranžmana;
  - postupaju kao (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) imenovani akcionar za račun drugog lica.

23. DNFBP Ostale mere *

Zahtevi definisani u Preporukama 18 do 21 primenjuju se na sva označena nefinansijska privredna društva i profesije, na koja se primenjuju sledeće kvalifikacije:

- (a) Advokati, javni beležnici, druge nezavisne pravničke profesije i računovođe treba da budu u obavezi sa prijave sumnjive transakcije kada za račun ili za klijenta učestvuju u finansijskoj transakciji koja je povezana sa aktivnostima opisanim u stavu (d)

Preporuke 22. Države se snažno podstiču da prošire zahteve za izveštavanjem na ostale profesionalne delatnosti računovođa, uključujući i revizore.

- (b) Trgovci plemenitim metalima i trgovci dragim kamenjem treba da budu u obavezi da prijave sumnjive transakcije kada su uključeni u bilo kakvu gotovinsku transakciju sa klijentom koja je jednaka ili viša od važećeg postavljenog praga.
- (c) Pružaoci usluga osnivanja trustova i preduzeća i vršenja funkcija u njima treba da budu u obavezi da prijave sumnjive transakcije za klijenta kada su, za račun ili za klijenta, uključeni u transakciju povezanu sa aktivnostima navedenim u stavu (e) Preporuke 22.

E. TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM LICIMA I ARANŽMANIMA

24. Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim licima *

Države treba da preduzmu mere za sprečavanje zloupotrebe pravnih lica za pranje novca i finansiranje terorizma. Države treba da osiguraju da postoje adekvatne, tačne i blagovremene informacije o stvarnom vlasništvu i kontroli nad pravnim licima koje nadležni organi mogu blagovremeno pribaviti ili im pristupiti. Naročito, države koje imaju pravna lica koja mogu da izdaju akcije na donosioca ili garancije na akcije na donosioca, ili koje dozvoljavaju zastupnika akcionara ili zastupnika direktora, treba da preduzmu delotvorne mere kako bi osigurale da se oni ne zloupotrebljavaju za svrhe pranja novca ili finansiranja terorizma. Države treba da razmotre mere za olakšavanje pristupa informacijama o stvarnom vlasništvu ili kontroli finansijskim institucijama ili DNFBP koje ispunjavaju zahteve definisane u Preporukama 10 i 22.

25. Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim aranžmanima *

Države treba da preduzmu mere za sprečavanje zloupotrebe pravnih aranžmana za pranje novca i finansiranje terorizma. Države posebno treba da osiguraju da postoje adekvatne, tačne i blagovremene informacije o ekspresnim trustovima, uključujući informacije o osnivaču trasta, povereniku i korisnicima, koje nadležni organi mogu blagovremeno pribaviti ili im pristupiti. Države treba da razmotre mere za olakšavanje pristupa informacijama o stvarnom vlasništvu ili kontroli finansijskim institucijama ili DNFBP koje ispunjavaju zahteve definisane u Preporukama 10 i 22.

F. OVLAŠĆENJA I ODGOVORNOSTI NADLEŽNIH OGRANA I DRUGE INSTITUCIONALNE MERE

UREĐENJE I NADZOR

26. Uređenje poslovanja i nadzor nad poslovanjem finansijskih institucija *

Države treba da osiguraju da finansijske institucije podležu adekvatnom uređenju i nadzoru i da delotvorno sprovedu Preporuke FATF. Nadležni organi ili nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da preduzmu neophodne zakonske i regulatorne mere da spreče kriminalce ili njihove saradnike da poseduju ili da budu stvarni vlasnik značajnog ili kontrolnog udela, ili da vrše rukovodeću funkciju u finansijskoj instituciji. Države ne treba da odobre osnivanje, ili nastavak poslovanja, kvazi banaka.

Za finansijske institucije koje podležu primeni Ključnih načela, regulatorne i nadzorne mere koje se primenjuju u prudencione svrhe, i koje su takođe relevantne za pranje novca i finansiranje terorizma, treba da se na sličan način primenjuju i u svrhu SPN/FT. To treba da obuhvati konsolidovani nadzor nad grupacijom u svrhe SPN/FT.

Druge finansijske institucije treba da budu licencirane ili registrovane i adekvatno regulisane, i da podležu nadzoru ili praćenju u svrhu SPN/FT, imajući u vidu rizik od pranja novca ili finansiranja terorizma u tom sektoru. Kao minimum kada *finansijske institucije koje pružaju usluge prenosa novca i vrednosti, ili menjačke usluge za gotovinu ili strane valute*, iste bi trebalo da budu licencirane ili registrovane i da podležu primeni delotvornih sistema za praćenje i osiguravanje usklađenosti sa nacionalnim zahtevima za SPN/FT.

27. Ovlašćenja nadzornih organa

Nadzorni organi treba da poseduju adekvatna ovlašćenja za vršenje nadzora ili praćenja, i da osiguraju usklađenost finansijskih institucija sa zahtevima za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma, uključujući ovlašćenje za vršenje inspekcija. Trebalo bi da budu ovlašćeni da primoraju finansijske institucije da dostave informacije koje su značajne za praćenje takve usklađenosti, i da nameću sankcije u skladu sa Preporukom 35 za nepoštovanje takvih zahteva. Nadzorni organi treba da imaju ovlašćenja za izricanje disciplinskih i finansijskih sankcija, uključujući i ovlašćenje za povlačenje, ograničavanje ili suspenziju licence finansijske institucije, gde je to primenjivo.

28. Uređenje poslovanja i nadzor nad poslovanjem DNFBP *

Označeni nefinansijski privredni subjekti i profesije treba da budu predmet regulatornih i nadzornih mera kako je navedeno u nastavku.

- (a) Igračnice (kazina) treba da budu predmet sveobuhvatnog regulatornog i nadzornog režima koji osigurava da su delotvorno sprovedli neophodne mere za SPN/FT. Kao minimum:
  - igračnice (kazina) treba da poseduju licencu;

- nadležni organi treba da preduzmu neophodne zakonske i regulatorne mere da spreče kriminalce ili njihove saradnike da poseduju ili da budu stvarni vlasnik značajnog ili kontrolnog udela, ili da vrše rukovodeću funkciju, ili da budu pružalac usluga igračnici: i
  - nadležni organi treba da obezbede da se nad igračnicama vrši delotvoran nadzor u pogledu usklađenosti sa zahtevima za SPN/FT.
- (b) Države treba da osiguraju da su druge kategorije DNFBP obveznici delotvornih sistema praćenja i da osiguraju usklađenost sa zahtevima za SPN/FT. Navedeno treba vršiti na osnovu osetljivosti na rizike. To može da izvrši (a) nadzorni organ ili (b) odgovarajuće samoregulatorno telo (SRT), pod uslovom da takvo telo može da osigura da njene članice poštuju svoje obaveze u vezi sa sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorizma.

Nadzorni organ ili SRT takođe treba da (a) preduzmu neophodne mere da spreče da učinioci krivičnih dela i njihovi saradnici budu profesionalno akreditovani, ili da poseduju ili jesu stvarni vlasnik značajnog ili kontrolnog udela ili da su na rukovodećim funkcijama npr. tako što će izvršiti procenu lica na osnovu testa "stručnosti i podobnosti"; i (b) imati propisane delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije u skladu sa Preporukom 35 u slučaju nepoštovanja zahteva za SPN/FT.

OPERATIVNA PITANJA I SPROVOĐENJE ZAKONA

29. Finansijsko-obaveštajne službe *

Države treba da uspostave finansijsko-obaveštajnu službu (FOS) koja deluje kao nacionalni centar za prijem i analizu: (a) izveštaja o sumnjivim transakcijama; i (b) ostalih informacija relevantnih za pranje novca, povezana predikatna krivična dela i finansiranje terorizma, i za objavljivanje rezultata takve analize. FOS treba da bude u mogućnosti da pribavi dodatne informacije od obveznika, i da ima blagovremeni pristup finansijskim, upravnim i informacijama organa za sprovođenje zakona koje su joj potrebne za valjano izvršavanje sopstvenih funkcija.

30. Odgovornosti organa za sprovođenje zakona i istražnih organa *

Države treba da osiguraju da imenovani organi za sprovođenje zakona imaju nadležnost za istrage pranja novca i finansiranja terorizma u sklopu okvira nacionalnih politika za SPN/FT. U najmanjoj meri u svim predmetima koji se odnose na ozbiljna krivična dela sticanja imovine, ovi imenovani organi za sprovođenje zakona treba da pokrenu proaktivnu paralelnu finansijsku istragu u cilju otkrivanja pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma. To treba da obuhvati i predmete kada su se povezana krivična dela odigrala van njihovih nadležnosti. Države treba da osiguraju da nadležni organi poseduju ovlašćenja za brzo identifikovanje, ulaženje u trag i iniciranje zamrzavanja i oduzimanja imovine koja je, ili koja može postati, predmet oduzimanja, ili se za nju sumnja da predstavlja imovinu stečenu krivičnim delom. Države takođe treba da iskoriste, kada je to potrebno, stalne ili povremene multidisciplinarne grupe specijalizovane za finansijske ili imovinske istrage.

Države treba da osiguraju da se, kada je to potrebno, vode zajedničke istrage sa odgovarajućim nadležnim organima u drugim državama.

31. Ovlašćenja organa za sprovođenje zakona i istražnih organa

Pri sprovođenju istraga pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma, nadležni organi treba da budu u mogućnosti da dobiju pristup svim neophodnim dokumentima i informacijama koje će koristiti u takvim istragama, kao i u krivičnim postupcima i povezanim radnjama. To treba da obuhvati ovlašćenja za primenu obavezujućih mera za pribavljanje evidencija koje se vode kod finansijskih institucija, DNFBP i drugih fizičkih i pravnih lica, pretres lica i prostorija, uzimanje izjava svedoka, i zaplenu i pribavljanje dokaza.

Države treba da osiguraju da nadležni organi koji sprovode istrage budu u mogućnosti da primene širok raspon odgovarajućih istražnih tehnika za istragu pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma. Ove istražne tehnike obuhvataju: operacije sa prikrivenim islednikom, presretanje komunikacija, pristup računarskim sistemima i kontrolisane isporuke. Pored toga, države treba da poseduju delotvorne mehanizme kako bi blagovremeno identifikovale da li fizička i pravna lica poseduju ili kontrolišu račune. Takođe treba da poseduju mehanizme kako bi osigurale da nadležni organi poseduju proces za identifikovanje imovine pre prethodnog obaveštavanja vlasnika. Kada sprovode istrage pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma, nadležni organi treba da budu u mogućnosti da zatraže sve relevantne informacije koje poseduje FOS.

32. Lica koja vrše usluge prenosa gotovinskih sredstava *

Države treba da poseduju mere za otkrivanje fizičkog prekograničnog prenosa gotovine ili instrumenata koji glase na donosioca uključujući i posredstvom sistema deklaracija i/ili prijavljivanja.

Države treba da osiguraju da njihovi nadležni organi poseduju zakonsko ovlašćenje da zaustave ili oduzmu gotovinu ili instrumente koji glase na donosioca za koje se sumnja da su povezani sa finansiranjem terorizma, pranjem novca ili predikatnim krivičnim delima, ili da su lažno deklarirani ili prijavljeni.

Države treba da osiguraju da postoje delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije koje se nameću licima koja su podnela lažnu deklaraciju(e) ili prijavu(e). U slučajevima kada su gotovina ili instrumenti koji glase na donosioca povezani sa finansiranjem terorizma, pranjem novca ili predikatnim krivičnim delima, države takođe treba da donesu mere, uključujući i zakonodavne, u skladu sa Preporukom 4, kojima se omogućava oduzimanje takve gotovine ili instrumenata.

OPŠTI ZAHTEVI

33. Statistika

Države treba da vode sveobuhvatnu statistiku o pitanjima od značaja za delotvornost i efikasnost svojih sistema za SPN/FT. To treba da obuhvati vođenje statističkih podataka o primljenim i prosleđenim izveštajima o sumnjivim transakcijama; o istragama pranja novca i finansiranja terorizma; krivičnim postupcima i osuđujućim presudama; zamrznutoj, zaplenjenoj i oduzetoj imovini; i o uzajamnoj pravnoj pomoći ili drugim međunarodnim zahtevima za saradnju.

34. Smernice i povratne informacije

Nadležni organi, nadzorni organi i samoregulatorna tela treba da formulišu smernice i obezbede povratne informacije koje će pomoći finansijskim institucijama i određenim fizičkim i pravnim licima van finansijskog sektora u primeni nacionalnih mera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, i naročito, u otkrivanju i prijavljivanju sumnjivih transakcija.

SANKCIJE

35. Sankcije

Države treba da osiguraju da postoji raspon delotvornih, srazmernih i odvrćanih sankcija, bilo krivičnih, građanskopravnih ili upravnih, koje su dostupne za primenu nad fizičkim i pravnim licima koja ne poštuju zahteve o SPN/FT definisane u Preporukama 6, i 8 do 23. Sankcije treba da se primenjuju ne samo na finansijske institucije i DNFBP, već i na njihove direktore i više rukovodstvo.

G. MEĐUNARODNA SARADNJA

36. Međunarodni instrumenti

Države treba da preduzmu momentalne korake da postanu potpisnice i da u celosti primene Bečku konvenciju iz 1988. godine; Konvenciju iz Palerma iz 2000; Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv korupcije iz 2003; i Konvenciju o finansiranju terorizma iz 1999. godine. Gde je to primenjivo, države se takođe podstiču da ratifikuju i sprovedu druge relevantne međunarodne konvencije, kao što su Konvencija Saveta Evrope o visokotehnološkom kriminalu iz 2001; Međuamerička konvencija o borbi protiv terorizma iz 2002; i Konvencija Saveta Evrope o pranju, pretresu, zapleni i oduzimanju imovine stečene krivičnim delima i finansiranju terorizma iz 2005. godine.

37. Uzajamna pravna pomoć

Države treba da brzo, konstruktivno i delotvorno obezbede najširi mogući raspon uzajamne pravne pomoći u vezi sa istragama o pranju novca, povezanim predikatnim krivičnim delima i finansiranju terorizma, krivičnim i povezanim postupcima. Države treba da poseduju adekvatan pravni osnov za pružanje pomoći i, gde je to primenjivo, treba da poseduju potpisane međunarodne sporazume, aranžmane ili druge mehanizme za unapređenje saradnje. Posebno, države treba da:

- (a) Ne zabranjuju ili nameću neosnovane ili nepropisno restriktivne uslove za pružanje međunarodne pravne pomoći.
- (b) Osiguraju da postoje jasni i efikasni procesi za blagovremeno utvrđivanje prioriteta i izvršavanje zahteva za uzajamnu pravnu pomoć. Države treba da koriste centralni organ ili drugi ustanovljeni zvanični mehanizam, za delotvorno prosleđivanje i izvršenje zahteva. U cilju praćenja napretka zahteva, neophodno je da se vodi sistem za upravljanje predmetima.
- (c) Ne odbijaju da izvrše zahtev za uzajamnom pravnom pomoći na jedinom osnovu da se smatra da je krivično delo povezano sa fiskalnim pitanjima.
- (d) Ne odbijaju da izvrše zahtev za uzajamnom pravnom pomoći na jedinom osnovu da zakoni zahtevaju od finansijskih institucija ili DNFBP da čuvaju tajnost i poverljivost (osim u slučajevima kada se relevantna informacija koja se traži vodi u okolnostima u kojima se primenjuje pravna profesionalna privilegija ili čuvanje poslovne tajne).
- (e) Čuvaju poverljivost zahteva za uzajamnu pravnu pomoć koje prime i informacije koje su u njima sadržane, u skladu sa osnovnim načelima domaćeg zakonodavstva, kako bi zaštitile integritet istrage ili upita. Ukoliko država koja je primila zahtev ne može da ispoštuje zahtev po pitanju poverljivosti, bez odlaganja o tome treba da obavesti državu koja je podnela zahtev.

Države treba da pruže uzajamnu pravnu pomoć, bez obzira na odsustvo dvostrukog kriminaliteta, ukoliko pomoć ne uključuje radnje prinude. Države treba da razmotre usvajanje takvih mera koje mogu biti neophodne da bi im se omogućilo da pruže širok raspon pomoći u odsustvu dvostrukog kriminaliteta.

U slučajevima kada je dvostruki kriminalitet neophodan za pružanje uzajamne pravne pomoći, takav zahtev bi trebalo smatrati ispunjenim bez obzira da li obe zemlje dato krivično delo svrstavaju u istu kategoriju krivičnih dela ili krivično delo nazivaju istim imenom, pod uslovom da obe države kriminalizuju ponašanje na kome se krivično delo zasniva.

Države treba da osiguraju da, od ovlašćenja i istražnih tehnika koje propisuje Preporuka 31 i bilo kojih drugih ovlašćenja i istražnih tehnika dostupnih njihovim nadležnim organima:

- (a) sva ona koja se odnose na dostavljanje, pretres i zaplenu informacija, dokumenata i dokaza (uključujući finansijsku evidenciju) od finansijskih institucija, ili drugih fizičkih i pravnih lica, i uzimanje izjava svedoka; i
- (b) širok opseg drugih ovlašćenja i istražnih tehnika;

takođe treba da budu dostupni da budu iskorišćeni u odgovoru na zahteve za uzajamnom pravnom pomoći, i, ukoliko je to u skladu sa domaćim okvirom, u odgovoru na neposredne zahteve od strane sudskih ili organa za sprovođenje zakona strane zemlje, podnesene partnerima na nacionalnom nivou.

U cilju izbegavanja sukoba nadležnosti, trebalo bi razmotriti izradu i primenu mehanizama za utvrđivanje najboljeg mesta za krivično gonjenje optuženih u interesu pravde u predmetima koji su predmet krivičnog gonjenja u više od jedne države.

Države treba, kada podnose zahteve za uzajamnom pravnom pomoći, da učine najbolje napore da pruže celovite činjenične i pravne informacije koje će omogućiti blagovremeno i efikasno izvršenje zahteva, uključujući i potrebu za hitnošću, i zahteve treba da proslede brzim sredstvima. Države treba, pre slanja zahteva, da učine najbolje napore da zadovolje pravne zahteve i formalnosti za dobijanje pomoći.

Organu odgovornom za uzajamnu pravnu pomoć (npr. Centralni organ) treba da budu obezbeđeni adekvatni finansijski, ljudski i tehnički resursi. Države treba da poseduju procese kojima se osigurava da zaposleni u takvim organima primenjuju najviše profesionalne standarde, uključujući i standarde koji se tiču poverljivosti, a takođe treba da imaju veliki integritet i adekvatne kvalifikacije.

38. Uzajamna pravna pomoć: zamrzavanje i oduzimanje imovine *

Države treba da osiguraju da imaju organ koji preduzima brza delovanja kao odgovor na zahteve stranih zemalja da identifikuju, zamrznu, zaplene i oduzmu "oprano" imovinu; imovinu stečenu pranjem novca, predikatnim krivičnim delima i finansiranjem terorizma; sredstva koja su korišćena ili su nameravana da budu iskorišćena u činjenju ovih krivičnih dela; ili imovinu odgovarajuće vrednosti. Ovaj organ treba da bude u mogućnosti da odgovori na zahteve koji se zasnivaju na zahtevima za oduzimanje imovine koji nisu bazirani na osuđujućoj presudi i povezanim privremenim merama, osim ako to nije u skladu sa osnovnim načelima domaćeg zakonodavstva. Države treba takođe da poseduju delotvorne mehanizme za upravljanje takvom imovinom, sredstvima izvršenja ili imovinom odgovarajuće vrednosti, i aranžmane za koordinaciju postupaka zaplene i oduzimanja imovine, što treba da obuhvati raspodelu oduzete imovine.

39. Izručenje

Države treba da konstruktivno i delotvorno izvrše zahteve za izručenje u vezi sa pranjem novca i finansiranjem terorizma, bez neosnovanog odlaganja. Države takođe treba da preduzmu sve moguće mere da osiguraju da ne pružaju bezbedno utočište pojedincima koji su optuženi za finansiranje terorizma, terorističke akte ili terorističkim organizacijama. Posebno, države treba da:

- (a) osiguraju da su krivična dela pranja novca i finansiranja terorizma dela koja podležu izručenju;
- (b) osiguraju da poseduju jasne i efikasne procese za blagovremeno izvršenje zahteva za izručenje uključujući i utvrđivanje prioriteta gde je to adekvatno. U cilju praćenja napretka zahteva, neophodno je da se vodi sistem za upravljanje predmetima;
- (c) ne nameću neopravdane ili nepropisno restriktivne uslove za izvršenje zahteva; i
- (d) osiguraju da poseduju adekvatan pravni okvir za izručenje.

Svaka država treba da izruči svoje sopstvene državljane, ili, u slučajevima kada to ne uradi isključivo na osnovu državljanstva, ta država treba da, na zahtev države koja traži izručenje, podnese predmet bez nepropisnog odlaganja sopstvenim nadležnim organima u cilju krivičnog gonjenja krivičnih dela navedenih u zahtevu. Ovi organi treba da donesu sopstvene odluke i sprovedu svoje postupke na isti način kao i u slučaju bilo kog drugog krivičnog dela ozbiljne prirode u skladu sa domaćim zakonodavstvom te države. Predmetne države treba međusobno da sarađuju, posebno u proceduralnim i dokaznim aspektima, kako si osigurale efikasnost takvih krivičnih postupaka.

U slučajevima kada je dvostruki kriminalitet neophodan za izručenje, takav zahtev bi trebalo smatrati ispunjenim bez obzira da li obe zemlje dato krivično delo svrstavaju u istu kategoriju krivičnih dela ili da li krivično delo nazivaju istim imenom, pod uslovom da obe države kriminalizuju ponašanje na kome se krivično delo zasniva.

U skladu sa osnovnim načelima domaćeg zakonodavstva, države treba da poseduju pojednostavljene mehanizme za izručenje, i da dozvole direktno prosleđivanje zahteva za privremena hapšenja između odgovarajućih organa, izručenje lica samo na osnovu naloga za hapšenje ili sudskih odluka, ili uvođenje pojednostavljenog izručenja lica koja sarađuju a koja su se odrekla prava na formalni postupak izručenja. Organima odgovornim za izručenje treba da budu obezbeđeni adekvatni finansijski, ljudski i tehnički resursi. Države treba da poseduju procese kojima se osigurava da zaposleni u takvim organima primenjuju najviše profesionalne standarde, uključujući i standarde koji se tiču poverljivosti, a takođe treba da poseduju visok stepen integriteta i adekvatne kvalifikacije.

40. Druge vrste međunarodne saradnje *

Države treba da osiguraju da njihovi nadležni organi mogu brzo, konstruktivno i delotvorno da obezbede najširi raspon međunarodne saradnje u vezi sa pranjem novca, povezanim predikatnim krivičnim delima ili finansiranjem terorizma. Države to treba da urade spontano i na zahtev, i treba da postoji zakonit osnov za pružanje saradnje. Države treba da ovlaste svoje nadležne organe da koriste najefikasnija sredstva za saradnju. U slučajevima kada su

nadležnim organima potrebni bilateralni ili multilateralni sporazumi ili aranžmani za saradnju, kao što je Memorandum o razumevanju (MOR), o njima treba blagovremeno pregovarati i potpisati ih, sa što većim rasponom međunarodnih partnera.

Nadležni organi treba da koriste jasne kanale ili mehanizme za delotvoran prenos i izvršenje zahteva za informacijama ili drugom vrstom pomoći. Nadležni organi treba da poseduju jasne i efikasne procese za utvrđivanje prioriteta i blagovremeno izvršenje zahteva, kao i za zaštitu primljenih informacija.

NAPOMENE S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKE FATF

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 1

(PROCENA RIZIKA I PRIMENA PRISTUPA ZASNOVANOG NA PROCENI RIZIKA)

1. Pristup zasnovan na proceni rizika (RBA) je delotvoran način za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Pri utvrđivanju načina na koji pristup zasnovan na proceni rizika treba da bude primenjen u sektoru, države treba da razmotre kapacitet i iskustva relevantnog sektora u sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma (SPN/FT). Države treba da razumeju da ukazano diskreciono pravo i odgovornost koja se finansijskim institucijama i određenim fizičkim i pravnim lica van finansijskog sektora (DNFBP) nameće pristupom zasnovanim na proceni rizika više odgovaraju sektorima sa većim kapacitetom i iskustvom u SPN/FT. Ovim se finansijske institucije i DNFBP ne izuzimaju od zahteva da primenjuju pojačane mere kada god identifikuju scenarije višeg rizika. Usvajanjem pristupa zasnovanog na proceni rizika, nadležni organi, finansijske institucije i DNFBP treba da budu u mogućnosti da osiguraju da su mere za sprečavanje ili ublažavanje pranja novca i finansiranja terorizma srazmerne identifikovanim rizicima, i da im omogućavaju da donose odluke o najdelotvornijem načinu raspodele sopstvenih resursa.
2. Sprovođenjem pristupa zasnovanog na proceni rizika, finansijske institucije i DNFBP treba da poseduju procese za identifikovanje, procenu, praćenje, upravljanje i ublažavanje rizika od pranja novca i finansiranja terorizma. Opšte načelo pristupa zasnovanog na proceni rizika je da, tamo gde postoje veći rizici, države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i DNFBP da preduzmu pojačane mere za upravljanje i ublažavanje takvih rizika; i da shodno tome, gde su rizici niži, dozvole primenu pojednostavljenih mera. Sprovođenje pojednostavljenih mera ne sme biti dozvoljeno kad god postoji sumnja u pranje novca i finansiranje terorizma. Konkretno Preporuke preciznije definišu kako se ovo opšte načelo primenjuje na posebne zahteve. Države takođe mogu, u striktno ograničenim okolnostima i gde postoji dokazano nizak rizik od pranja novca i finansiranja terorizma, da odluče da ne primene određene Preporuke na određenu vrstu finansijskih institucija ili aktivnosti, ili DNFBP (v. ispod). Isto tako, ukoliko države utvrde u proceni rizika da postoje određene vrste institucija, delatnosti, preduzeća ili profesija koje su u riziku od zloupotrebe od pranja novca i finansiranja terorizma, i koje ne potpadaju pod definiciju finansijske institucije ili DNFBP, države bi trebalo da razmotre da na takve sektore primene zahteve za SPN/FT.

A. Obaveze i odluke koje države treba da donesu

3. **Procena rizika** - Države¹ treba da preduzmu odgovarajuće korake da identifikuju i procene rizike od pranja novca i finansiranja terorizma po državu, na kontinuiran način i kako bi: (i) prikupile informacije za potencijalne izmene režima za SPN/FT države, uključujući izmene zakona, propisa i drugih mera; (ii) imale pomoć u raspodeli i prioritizaciji resursa nadležnih organa za SPN/FT; i (iii) stavile na uvid informacije za procenu rizika od SPN/FT koje sprovode finansijske institucije i DNFBP. Države treba da ažuriraju procene i da poseduju mehanizme da obezbede odgovarajuće informacije o rezultatima svim relevantnim nadležnim organima i samoregulatornim telima (SRT), finansijskim institucijama i DNFBP.

4. **Viši rizik** - Tamo gde države identifikuju više rizike, treba da obezbede da njihov režim za SPN/FT obuhvata mere za nošenje sa ovim rizicima, i ne dovodeći u pitanje bilo koje druge mere koje države preduzimaju za ublažavanje ovih viših rizika, ili da propišu da finansijske institucije i DNFBP preduzmu pojačane mere za upravljanje i ublažavanje ovih rizika, ili osiguraju da su ove informacije unete u procene rizika koje sprovode finansijske institucije i DNFBP, kako bi adekvatno upravljale ovim rizicima i ublažile ih. U oblastima u kojima Preporuke FATF identifikuju aktivnosti višeg rizika za koje su neophodne unapređene ili specifične mere, sve takve mere se moraju primeniti, iako obim takvih mera može varirati u odnosu na konkretan nivo rizika.

5. **Niži rizik** - Države mogu da odluče da dozvole pojednostavljene mere za neke od Preporuka FATF koje od finansijskih institucija i DNFBP zahtevaju da preduzmu određene radnje, pod uslovom da je identifikovan niži rizik, i da je to u skladu sa procenom rizika od pranja novca i finansiranja terorizma koju je izvršila data država, kako je navedeno u stavu 3.

Nezavisno od bilo kakve odluke da se konkretizuju određene kategorije nižeg rizika u skladu sa prethodnim stavom, države takođe mogu dozvoliti finansijskim institucijama i DNFBP da primene pojednostavljene mere poznavanja i praćenja stranke (PPS), pod uslovom da su ispunjeni zahtevi definisani u odeljku D ispod ("Obaveze i odluke za finansijske institucije i DNFBP") i u stavu 7.

6. **Izuzeci**- Države mogu da odluče da ne primene određene Preporuke FATF koje propisuju obavezu finansijskih institucija ili DNFBP da preduzmu određene radnje, pod uslovom da:

- (a) je prisutan dokazano nizak rizik od pranja novca i finansiranja terorizma; ovo je moguće u strogo ograničenim i opravdanim okolnostima; i odnosi se na određenu vrstu finansijske institucije ili aktivnosti, ili DNFBP; ili
- (b) finansijsku aktivnost (koja nije prenos novca i vrednosti) sprovodi fizičko ili pravno lice na povremenoj ili veoma ograničenoj osnovi (imajući u vidu kvantitativne i apsolutne kriterijume), tako da je rizik od pranja novca i finansiranja terorizma nizak.

¹ Gde je to adekvatno, pri utvrđivanju ispunjenosti ove obaveze treba uzeti u obzir procene rizika od PN/FT sprovedene na nadnacionalnom nivou.

Iako prikupljene informacije mogu varirati u pogledu nivoa rizika, zahtevi Preporuke 11 za čuvanje informacija treba da se primenjuju na bilo koje informacije koje su prikupljene.

7. **Nadzor i praćenje rizika** - Nadzorni organi (ili SRT za relevantne sektore DNFBP) treba da osiguraju da finansijske institucije i DNFBP delotvorno primenjuju obaveze definisane u nastavku. Pri sprovođenju ove funkcije, nadzorni organi i SRT treba da, ako i kada je to potrebno u skladu sa Napomenama s tumačenjima uz Preporuke 26 i 28, revidiraju profile rizika i procene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma koje su izradile finansijske institucije i DNFBP, i uzmu u obzir rezultat ovog pregleda.

B. Obaveze i odluke za finansijske institucije i DNFBP

8. **Procenjivanje rizika** - Finansijske institucije i DNFBP treba da budu u obavezi da preduzmu adekvatne korake da identifikuju i procene sopstvene rizike od pranja novca i finansiranja terorizma (po stranke, države ili geografske oblasti; i proizvode, usluge, transakcije ili kanale isporuke). Takve procene treba da dokumentuju kako bi bili u mogućnosti da prikažu svoj osnov, takve procene treba da ažuriraju, i da poseduju odgovarajuće mehanizme za pružanje informacija o proceni rizika nadležnim organima i samoregulatornim telima. Priroda i obim bilo koje procene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma treba da budu odgovarajući prirodi i veličini poslovanja. Finansijske institucije i DNFBP treba uvek da razumeju sopstvene rizike od pranja novca i finansiranja terorizma, međutim nadležni organi ili SRT mogu utvrditi da pojedinačne dokumentovane procene rizika nisu potrebne, ukoliko su specifični rizici povezani sa tim sektorom jasno identifikovani i shvaćeni.
9. **Upravljanje rizicima i ublažavanje rizika** - Finansijske institucije i DNFBP treba da budu u obavezi da poseduju politike, kontrole i procedure koje im omogućavaju da delotvorno upravljaju rizicima i da ublažavaju rizike koji su identifikovani (bilo od strane države ili od strane finansijske institucije ili DNFBP). Takođe treba da budu u obavezi da prate sprovođenje takvih kontrola i da ih unaprede ako je to potrebno. Više rukovodstvo treba da odobri politike, kontrole i procedure, dok mere preduzete za upravljanje i ublažavanje rizika (bilo višeg ili nižeg) treba da budu dosledne sa nacionalnim zahtevima i smernicama nadležnih organa i SRT.
10. **Viši rizik** - U slučajevima kada je identifikovan viši rizik, finansijske institucije i DNFBP treba da budu u obavezi da preduzmu pojačane mere za upravljanje i ublažavanje ovih rizika.
11. **Niži rizik** - U slučajevima kada je identifikovan niži rizik, države mogu dozvoliti finansijskim institucijama i DNFBP da preduzmu pojednostavljene mere za upravljanje i ublažavanje ovih rizika.
12. Pri proceni rizika, finansijske institucije i DNFBP treba da razmotre sve relevantne faktore rizika pre utvrđivanja nivoa sveukupnog rizika i adekvatnog nivoa mera za ublažavanje rizika koje treba primeniti. Finansijske institucije i DNFBP mogu napraviti razliku u rasponu mera, u zavisnosti od vrste i nivoa rizika za različite faktore rizika (npr. u određenoj situaciji, treba da primene uobičajene mere poznavanja i praćenja stranke za mere prihvatanja stranke, ali pojačane mere poznavanja i praćenja stranke za kontinuirano praćenje, ili obrnuto).

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 3 (KRIVIČNO DELO PRANJA NOVCA)

1. Države treba da kriminalizuju pranje novca na osnovu Konvencije Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci iz 1988. godine (Bečka konvencija) i konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine (Konvencija iz Palerma).
2. Države treba da primene krivično delo pranja novca na sva teška krivična dela, uz tendenciju uključivanja najšireg raspona predikatnih krivičnih dela. Predikatna krivična dela se mogu opisati upućivanjem na sva krivična dela; ili na granične vrednosti povezane bilo sa kategorijom teških krivičnih dela ili sa kaznom zatvora koja je zaprećena za predikatno krivično delo (pristup zasnovan na graničnim vrednostima); ili na listu predikatnih krivičnih dela; ili na kombinaciju ovih pristupa.
3. U slučajevima kada države primenjuju pristup zasnovan na graničnim vrednostima (pragovima), predikatna krivična dela treba da, minimalno, obuhvataju sva krivična dela koja potpadaju pod kategoriju teških krivičnih dela u skladu sa nacionalnim zakonskim propisima; ili treba da obuhvataju krivična dela za koje je zaprećena maksimalna kazna od više od jedne godine zatvora; ili za one države koje poseduju minimalne pragove za krivična dela u svom pravnom sistemu, predikatna dela treba da obuhvataju sva krivična dela koja su kažnjiva maksimalnom kaznom u trajanju od više od šest meseci zatvora.
4. Koji god pristup da se usvoji, svaka država bi najmanje trebalo da obuhvati niz krivičnih dela u okviru svake od označenih kategorija krivičnih dela. Krivično delo pranja novca treba da se odnosi na bilo koju vrstu imovine, bez obzira na njenu vrednost, koja posredno ili neposredno predstavlja imovinu stečenu izvršenjem krivičnog dela. Pri dokazivanju da imovina predstavlja imovinu stečenu izvršenjem krivičnog dela, nije potrebno da lice bude osuđeno za predikatno krivično delo.
5. Predikatna krivična dela za pranje novca treba da obuhvataju i delo koje je učinjeno u drugoj državi, a koje čini krivično delo u toj državi i koje bi činilo predikatno krivično delo da je učinjeno u zemlji. Države mogu predvideti da je jedini preduslov da bi samo ponašanje činilo predikatno krivično delo, da se dogodilo na domaćem terenu.
6. Države mogu predvideti da se krivično delo pranja novca ne odnosi na lica koja su učinila krivično delo, ukoliko je tako propisano osnovnim načelima domaćeg zakonodavstva.
7. Države treba da osiguraju da:
  - (a) Namera i znanje potrebni da se dokaže da se krivično delo pranja novca može izvesti na osnovu objektivnih činjeničnih okolnosti.
  - (b) Delotvorne, srazmerne i odvraćajne krivične sankcije treba da se primenjuju na fizička lica osuđena za krivično delo pranja novca.
  - (c) Krivična odgovornost i sankcije i, gde to nije moguće (usled osnovnih načela domaćeg zakonodavstva), građanskopravna ili upravna odgovornost i sankcije, treba da se primenjuju na pravna lica. To ne sprečava paralelne građanskopravne, krivične i

upravne postupke u vezi sa pravnim licima u državama u kojima je predviđeno više od jedne vrste odgovornosti. Takve mere ne dovode u pitanje krivičnu odgovornost fizičkih lica. Sve sankcije treba da budu delotvorne, srazmerne i odvraćajne.

- (d) Treba da postoje odgovarajuća prateća krivična dela uz krivično delo pranja novca koja uključuju učešće u, udruživanje sa ili urotu za učinjenje, pokušaj, pomoć i podstrekivanje, olakšavanje, i davanje saveta za izvršenje krivičnog dela, osim ako ovo nije dozvoljeno osnovnim načelima domaćeg zakonodavstva.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKE 4 I 38 (ODUZIMANJE IMOVINE I PRIVREMENE MERE)

Države treba da uspostave mehanizme koje će njihovim nadležnim organima omogućiti da delotvorno upravljaju i, kada je to potrebno, raspoložu, imovinom koja je zamrznuta ili zaplenjena, ili koja je oduzeta. Ovi mehanizmi treba da budu primenjivi i u kontekstu postupaka na nacionalnom nivou, i u skladu sa zahtevima stranih zemalja.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 5 (KRIVIČNO DELO FINANSIRANJA TERORIZMA)

A. Ciljevi

1. Preporuka 5 je razvijena sa ciljem da se osigura da države imaju zakonski kapacitet da krivično gone i primene krivične sankcije na lica koja finansiraju terorizam. Imajući u vidu tesnu povezanost između međunarodnog terorizma i, između ostalog, pranja novca, drugi cilj Preporuke 5 je da se naglasi ova veza tako što će se državama nametnuti obaveza da uključe krivična dela finansiranja terorizma kao predikatna krivična dela za pranje novca.

B. Karakteristike krivičnog dela finansiranja terorizma

2. Krivična dela finansiranja terorizma treba da obuhvate sva lica koja svojevолjno daju ili prikupljaju novčana ili druga sredstva na bilo koji način, neposredno ili posredno, u nezakonitoj nameri da takva sredstva treba da budu iskorišćena, ili sa saznanjem da će biti iskorišćena, u celosti ili delimično: (a) za izvršenje terorističkog akta; (b) od strane terorističke organizacije; ili (c) od strane individualnog teroriste.
3. Krivična dela finansiranja terorizma uključuju finansiranje putovanja fizičkih lica koja putuju u Državu koja nije država njihovog prebivališta ili državljanstva u svrhu izvršenja, planiranja ili pripreme za, ili učešća u, terorističkim aktima ili pružanja ili pohađanja obuke za izvršenje terorističkog akta.
4. Kriminalizacija finansiranja terorizma isključivo na osnovu pomaganja ili podstrekivanja, pokušaja ili urote nije dovoljna za pridržavanje Preporukama.
5. Krivična dela finansiranja terorizma treba da obuhvate sva novčana sredstva ili drugu imovinu bilo iz zakonitih ili nezakonitih izvora.
6. Krivična dela finansiranja terorizma ne treba da imaju kao zahtev da su novčana sredstva ili druga imovina: (a) zapravo iskorišćeni za izvršenje ili pokušaj izvršenja terorističkog akta(ata); ili (b) povezani sa konkretnim terorističkim aktom(ovima).
7. Države treba da osiguraju da namera i znanje neophodni za dokazivanje krivičnog dela finansiranja terorizma mogu da budu izvedeni iz objektivnih činjeničnih okolnosti.
8. Delotvorne, srazmerne i odvraćajne krivične sankcije treba da se primenjuju na fizička lica osuđena za krivično delo finansiranja terorizma.
9. Krivična odgovornost i sankcije i, gde to nije moguće (usled osnovnih načela domaćeg zakonodavstva), građanskopravna ili upravna odgovornost i sankcije, treba da se primenjuju na pravna lica. To ne sprečava paralelne građanskopravne, krivične i upravne postupke u vezi sa pravnim licima u državama u kojima je predviđena više od jedne vrste odgovornosti. Takve mere ne dovode u pitanje krivičnu odgovornost fizičkih lica. Sve sankcije treba da budu delotvorne, srazmerne i odvraćajne.
10. Takođe krivičnim delom treba smatrati pokušaj učinjenja krivičnog dela finansiranja terorizma.
11. Takođe krivičnim delom treba smatrati učešće u bilo kom od sledećih vrsta ponašanja:

- (a) Učešće u svojstvu saučesnika u krivičnom delu, kako je definisano u stavovima 2 ili 9 ove Napomene s tumačenjima.
  - (b) Organizovanje ili nalaganje drugima da učestvuju u krivičnom delu, kako je definisano u stavovima 2 ili 9 ove Napomene s tumačenjima.
  - (c) Doprinos izvršenju jednog ili više krivičnih dela, kako je definisano u stavovima 2 ili 9 ove Napomene s tumačenjima, od strane grupe lica koja deluju sa zajedničkim ciljem. Takvi doprinosi su namerni i: (i) učinjeni su sa namerom da se realizuje kriminalna aktivnost ili kriminalna svrha grupe, tamo gde takva aktivnost ili svrha uključuje izvršenje krivičnog dela finansiranja terorizma; ili (ii) učinjeni su sa saznanjem o nameri grupe da učini krivično delo finansiranja terorizma.
12. Krivična dela finansiranja terorizma treba da primenjuju, bez obzira na to da li je lice za koje postoje indicije da je učinilo krivično delo(a) u istoj ili različitoj državi od one u kojoj se nalazi teroristička organizacija(e) ili u kojoj je/će biti izvršen teroristički akt.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 6 (CILJANE FINANSIJSKE SANCIIJE U VEZI SA TERORIZMOM I FINANSIRANJEM TERORIZMA)

A. CILJ

1. Preporuka 6 zahteva da svaka država sprovede ciljane finansijske sankcije u svrhu pridržavanja rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija koje od država zahtevaju da bez odlaganja zamrznu, novčana sredstva i drugu imovinu, i da osiguraju da se nikakva novčana sredstva ili druga imovina ne stave na raspolaganje ili za račun: (i) bilo kog fizičkog² ili pravnog lica označenog od strane Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija (Savet bezbednosti) u skladu sa Glavom VII Povelje Ujedinjenih nacija, kako je propisano Rezolucijom 1267 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija (1999) narednim rezolucijama koje sa na nju oslanjaju³; ili (ii) bilo kom fizičkom ili pravnom licu koga je ta država označila u skladu sa Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti (2001).
2. Treba naglasiti da nijedna obaveza iz Preporuke 6 nema za cilj da zameni ostale mere ili obaveze koje se možda već primenjuju na novčana sredstva ili drugu imovinu u kontekstu krivične, građanskopravne ili upravne istrage ili postupka, kako je propisano u Preporuci 4 (oduzimanje imovine i privremene mere)⁴. Mere predviđene Preporukom 6 mogu da nadopune krivične postupke protiv označenog fizičkog ili pravnog lica, i nadležni organ ili sud ih može usvojiti, ali ne zavise od postojanja takvih postupaka. Umesto toga, fokus Preporuke 6 je na preventivnim merama koje su neophodne i jedinstvene u kontekstu zaustavljanja toka novčanih sredstava ili druge imovine ka terorističkim grupama; i korišćenja novčanih sredstava ili druge imovine od strane terorističkih grupa. Pri utvrđivanju ograničenja, ili promovisanju široke podrške za, delotvornog režima za sprečavanje finansiranja terorizma, države takođe moraju poštovati ljudska prava, vladavinu prava i priznati prava nevinih trećih lica.

² Fizičko ili pravno lice.

³ Preporuka 6 se primenjuje na sve postojeće i buduće rezolucije naslednice Rezolucije 1267(1999) i bilo koje buduće RSBUN koje nameću ciljane finansijske sankcije u kontekstu finansiranja terorizma. U trenutku objavljivanja ove Napomene s tumačenjima, (februar 2012.), rezolucije naslednice Rezolucije 1267 (1999) su sledeće rezolucije: 1333 (2000), 1363 (2001), 1390 (2002), 1452 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011), i 1989 (2011).

⁴ Na osnovu zahteva definisanih, na primer, u *Konvenciji Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci iz 1988. godine (Bečka konvencija)* i *Konvenciji Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (2000) (Konvencija iz Palerma)*, koje sadrže obaveze u pogledu zamrzavanja, zaplene i oduzimanja imovine u kontekstu borbe protiv transnacionalnog kriminala. Pored toga, *Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma iz 1999. godine (Konvencija o finansiranju terorizma)* sadrži obaveze u pogledu zamrzavanja, zaplene i oduzimanja imovine u kontekstu borbe protiv finansiranja terorizma. Ove obaveze postoje nezavisno i zasebno od obaveza propisanih u Preporuci 6 i Rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija koje se odnose na finansiranje terorizma.

B. IDENTIFIKOVANJE I OZNAČAVANJE FIZIČKIH I PRAVNIH LICA KOJA FINANSIRAJU ILI PODRŽAVAJU TERORISTIČKE AKTIVNOSTI

3. Za Rezoluciju 1267 (1999) i rezolucije naslednice, označavanja u vezi sa Al-Kaidom vrši Komitet 1267, i označavanja koja se odnose na Talibane i povezane pretnje po Avganistan vrši Komitet 1988, pri čemu oba Komiteta deluju u skladu sa ovlašćenjem iz Glave VII Povelje Ujedinjenih nacija. Za Rezoluciju 1373 (2001), označavanja vrši, na nacionalnom i nadnacionalnom nivou, država ili države koje deluju na sopstveni predlog ili na zahtev druge države, ukoliko je država koja prima zahtev zadovoljna, u skladu sa važećim pravnim načelima, da je traženo označavanje podržano osnovanim uverenjem ili razumnim osnovom, da se sumnja ili veruje da lice predloženo za označavanje ispunjava kriterijume za označavanje u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001), kako je definisano u Odeljku E.
4. Države treba da imaju ovlašćenje i delotvorne procedure ili mehanizme, da identifikuju i iniciraju predloge za označavanje fizičkih i pravnih lica ciljanih u Rezoluciji 1267 (1999) i rezolucijama naslednicama, u skladu sa obavezama definisanim u ovim rezolucijama Saveta bezbednosti⁵. Takvo ovlašćenje i procedure ili mehanizmi su od ključnog značaja za predlaganje fizičkih i pravnih lica Savetu bezbednosti za označavanje u skladu sa programima Saveta bezbednosti koji se zasnivaju na listama, u skladu sa tim rezolucijama Saveta bezbednosti. Države treba da imaju ovlašćenje i delotvorne procedure ili mehanizme, da identifikuju i iniciraju označavanje fizičkih i pravnih lica u skladu sa Specijalnom Rezolucijom 1373 (2001), u skladu sa obavezama definisanim u ovoj rezoluciji Saveta bezbednosti. Takvo ovlašćenje i procedure ili mehanizmi su od ključnog značaja za identifikovanje fizičkih i pravnih lica koji ispunjavaju kriterijume identifikovane u Rezoluciji 1373 (2001), opisani u Odeljku E. Režim države za sprovođenje Rezolucije 1267 (1999) i naslednih rezolucija, i Rezolucije 1373 (2001) treba da obuhvati sledeće neophodne elemente:
  - (a) Države treba da identifikuju nadležni organ ili sud koji je ovlašćen da:
    - (i) predloži Komitetu 1267, za označavanje ako je to adekvatno, fizička i pravna lica koja ispunjavaju konkretne kriterijume za označavanje, kako je definisano u Rezoluciji 1989 (2011) Saveta bezbednosti (o Al-Kaidi) i povezanim rezolucijama, ukoliko takav organ odluči da tako uradi i smatra da poseduje dovoljno dokaza da potkrepi kriterijume za označavanje;
    - (ii) predloži Komitetu 1988, za označavanje ako je to adekvatno, fizička i pravna lica koja ispunjavaju konkretne kriterijume za označavanje, kako je definisano u Rezoluciji 1988 (2011) Saveta bezbednosti (o Talibanima i onima koji su povezani sa Talibanima u predstavljanju pretnje za mir, stabilnost i bezbednost Avganistana) i povezanim rezolucijama, ukoliko takav organ odluči da tako uradi i smatra da poseduje dovoljno dokaza da potkrepi kriterijume za označavanje; i

⁵ Relevantne rezolucije Saveta bezbednosti ne zahtevaju od država da identifikuju fizička i pravna lica i prijave ih relevantnim Komitetima Ujedinjenih nacija, već da poseduju ovlašćenje i delotvorne procedure i mehanizme da budu u mogućnosti da to urade.

- (iii) označi fizička ili pravna lica koja ispunjavaju kriterijume za označavanje kako je definisano u Rezoluciji 1373 (2001), predložena bilo na predlog same države ili, nakon pregleda i stupanja na snagu, ukoliko je to adekvatno, zahteva druge države, ukoliko je država koja prima zahtev zadovoljna, u skladu sa važećim pravnim načelima, da je traženo označavanje podržano osnovanim uverenjem ili razumnim osnovom, da se sumnja ili veruje da lice predloženo za označavanje ispunjava kriterijume za označavanje u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001), kako je definisano u Odeljku E.
- (b) Države treba da poseduju mehanizam(e) za identifikovanje meta za označavanje, na osnovu kriterijuma za označavanje propisanih u Rezoluciji 1988 (2001) i Rezoluciji 1989 (2011) i povezanim rezolucijama, i Rezoluciji 1373 (2001) (v. Odeljak E za specifične kriterijume za označavanje relevantnih rezolucija Saveta bezbednosti). To podrazumeva posedovanje ovlašćenja i procedura ili mehanizama da se preispitaju i stave na snagu, ako je to odgovarajuće, radnje pokrenute u okviru mehanizama za zamrzavanje imovine drugih država u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001) Saveta bezbednosti UN. Da bi osigurale da je među državama uspostavljena delotvorna saradnja, države treba da osiguraju da kada dobiju zahtev, bez odlaganja utvrde da li su zadovoljne, prema primenjivim (nad-) nacionalnim načelima da je zahtev potkrepljen osnovanim uverenjem ili razumnim osnovom da se sumnja ili veruje da predloženo lice za označavanje ispunjava kriterijume za označavanje u skladu sa Rezolucijom 1373 (2011), kako je definisano u Odeljku E.
- (c) Nadležni organ(i) treba da poseduje dovoljno zakonskih ovlašćenja i procedura ili mehanizama da prikupi ili zahteva onoliko informacija koliko je to moguće iz svih relevantnih izvora za identifikovanje fizičkih i pravnih lica koja, na bazi opravdanog uverenja ili razumnog osnova da se sumnja ili veruje, ispunjavaju kriterijume za označavanje u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti.
- (d) U odlučivanju da li ili ne podneti (predlog za) označavanje, države treba da primene standard dokazivanja "osnovanog uverenja" ili "razumnog osnova". Za označavanja u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001), nadležni organ svake države treba da primeni pravni standard iz sopstvenog pravnog sistema u pogledu vrste i količine dokaza za utvrđivanje postojanja "razumnog osnova" ili "opravdanog uverenja" za donošenje odluke o označavanju fizičkog ili pravnog lica, i time pokrene radnje u okviru mehanizma za zamrzavanje imovine. Ovo je slučaj bez obzira na to da li je predlog za označavanje pokrenut na sopstveni predlog relevantne države ili na zahtev druge države. Takva (predlozi za) označavanja ne treba da budu uslovljena postojanjem krivičnog postupka.
- (e) Kada predlažu imena Komitetu 1267 za uključivanje na Listu sankcija za Al-Kaidu, u skladu sa Rezolucijom 1267 (1999) i rezolucijama naslednicama, države treba da:
  - (i) prate procedure i standardne obrasce za stavljanje na listu, koje je usvojio Komitet 1267;

- (ii) pruže što je više moguće relevantnih informacija o predloženom imenu, a posebno, dovoljno informacija za identifikaciju kojima se omogućava tačno i pozitivno identifikovanje pojedinaca, grupa, preduzeća i subjekata, i u meri u kojoj je to moguće, informacije koje traži Interpol za izdavanje Specijalnog obaveštenja;
  - (iii) dostave izjavu o predmetu koja sadrži što je moguće više detalja o osnovu za stavljanje na listu, uključujući: konkretne informacije koje podržavaju utvrđivanje da fizičko ili pravno lice ispunjava relevantne kriterijume za označavanje (v. Odeljak E za konkretne kriterijume za označavanje prema relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti); prirodu informacija; prapratne informacije ili dokumentaciju koja se može obezbediti; i pojedinosti o bilo kakvoj vezi između lica predloženog za označavanje i bilo kog trenutno označenog fizičkog ili pravnog lica. Ova izjava o predmetu bi trebalo da može da bude objavljena, na zahtev, osim delova koje Država članica identifikuje poverljivim za Komitet 1267; i
  - (iv) navede da li se njihov status kao označenog lica može objaviti.
- (f) Kada predlažu imena Komitetu 1988 za uključivanje na Listu sankcija za Talibane, u skladu sa Rezolucijom 1988 (2011) i rezolucijama naslednicama, države treba da:
- (i) prate procedure za stavljanje na listu, koje je usvojio Komitet 1988;
  - (ii) pruže onoliko relevantnih informacija koliko je moguće o predloženom imenu, a posebno dovoljno informacija za identifikaciju kojima se omogućava tačno i pozitivno identifikovanje pojedinaca, grupa, preduzeća i subjekata, i u meri u kojoj je to moguće, informacije koje traži Interpol za izdavanje Specijalnog obaveštenja; i
  - (iii) dostave izjavu o predmetu koja sadrži što je moguće više detalja o osnovu za stavljanje na listu, uključujući: konkretne informacije koje podržavaju utvrđivanje da fizičko ili pravno lice ispunjava relevantno označavanje (v. Odeljak E za konkretne kriterijume za označavanje prema relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti); prirodu informacija; prapratne informacije ili dokumentaciju koja se može obezbediti; i pojedinosti o bilo kakvoj vezi između lica predloženog za označavanje i bilo kog trenutno označenog fizičkog ili pravnog lica. Ova izjava o predmetu bi trebalo da može da bude objavljena, na zahtev, osim delova koje Država članica identifikuje poverljivim samo za Komitet 1988.
- (g) Kada se od druge države traži da stavi na snagu delovanja inicirana u okviru mehanizama za zamrzavanje koja su sprovedena u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001), država koja je pokrenula postupak treba da obezbedi što je više moguće pojedinosti o: predloženom imenu, i posebno, dovoljno informacija za identifikaciju kako bi se omogućila tačna i pozitivna identifikacija fizičkih i pravnih lica; i specifične informacije koje podržavaju utvrđivanje da konkretno fizičko ili pravno lice ispunjava relevantne kriterijume za označavanje (v. Odeljak E za specifične kriterijume za označavanje iz relevantnih rezolucija Saveta bezbednosti).

- (h) Države treba da poseduju procedure kako bi mogle da rade *ex parte* protiv fizičkog i pravnog lica koje je identifikovano i čije se (predlog za) označavanje razmatra.

C. ZAMRZAVANJE I ZABRANA RASPOLAGANJA NOVČANOM I DRUGOM IMOVINOM OZNAČENIH FIZIČKIH I PRAVNIH LICA

5. Države su u obavezi da sprovedu ciljane finansijske sankcije bez odlaganja protiv fizičkih i pravnih lica označenih od strane Komiteta 1267 i Komiteta 1988 (u slučaju Rezolucije 1267 (1999) i rezolucija naslednica), kada ovi Komiteti deluju u skladu sa ovlašćenjima iz Poglavlja VII Povelje Ujedinjenih nacija. Prema Rezoluciji 1373 (2001) Saveta bezbednosti UN, obaveza država da preduzmu radnje za zamrzavanje imovine i zabrane raspolaganje novčanim sredstvima ili drugom imovinom označenih fizičkih i pravnih lica bez odlaganja nastaje označavanjem na (nad-) nacionalnom nivou, na sopstveni predlog države ili na zahtev druge države, ukoliko je država kojoj je zahtev upućen zadovoljna, u skladu sa važećim pravnim načelima, da je traženo označavanje potkrepljeno razumnim osnovnim ili osnovanim uverenjem, da se sumnja ili veruje da lice predloženo za označavanje ispunjava kriterijume za označavanje propisane Rezolucijom 1373 (2001), kako je navedeno u Odeljku E.
6. Države treba da ustanove neophodno zakonsko ovlašćenje i da identifikuju nacionalne nadležne organe odgovorne za sprovođenje i primenu ciljanih finansijskih sankcija, u skladu sa sledećim standardima i procedurama:
- (a) Države⁶ treba da zahtevaju od svih fizičkih i pravnih lica u zemlji da zamrznou, bez odlaganja i bez prethodnog obaveštenja, novčana sredstva ili drugu imovinu označenih fizičkih i pravnih lica. Ova obaveza treba da se proširi i na: sva novčana sredstva ili drugu imovinu u vlasništvu ili pod kontrolom označenog fizičkog ili pravnog lica, a ne samo onu koja se može dovesti u vezu sa konkretnim terorističkim aktom, zaverom ili pretnjom; ona novčana sredstva ili drugu imovinu koja je u celosti ili delom u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, označenog fizičkog ili pravnog lica; i novčana sredstva ili drugu imovinu koja proističe ili koja je ostvarena iz novčanih sredstava ili druge imovine u vlasništvu ili pod kontrolom, posrednom ili neposrednom, označenih fizičkih i pravnih lica, kao i novčana sredstva ili drugu imovinu fizičkih i pravnih lica koja deluju za račun, ili po nalogu, označenih fizičkih i pravnih lica.
- (b) Države treba da zabrane svojim državljanima, ili bilo kojim fizičkim i pravnim licima u njihovoj nadležnosti, da stave na raspolaganje bilo kakva novčana sredstva ili drugu imovinu, ekonomske resurse, ili finansijske ili druge povezane usluge, posredno ili neposredno, u celosti ili pojedinačno, u korist označenih fizičkih i pravnih lica; pravnih lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, označenih fizičkih i pravnih lica; i fizičkih i pravnih lica koja deluju za račun, ili po nalogu, označenih fizičkih i pravnih lica,

⁶ U slučaju Evropske unije (EU), koja predstavlja nadnacionalnu jurisdikciju u skladu sa Preporukom 6, zakoni EU se primenjuju kako sledi. Imovina označenih fizičkih i pravnih lica je zamrznuta u skladu sa propisima EU i njihovim izmenama. Države članice EU će možda morati da preduzmu dodatne mere za sprovođenje zamrzavanja, i sva fizička i pravna lica u okviru EU moraju da poštuju zamrzavanje i ne stavljaju sredstva na raspolaganje označenim fizičkim i pravnim licima.

osim ako nisu na drugi način obavestene u skladu sa relevantnim Rezolucijama (v. Odeljak E ispod).

- (c) Države treba da poseduju mehanizme za obaveštavanje finansijskog sektora i DNFBP o označenim licima bez odlaganja nakon preduzimanja takvih radnji, kao i da pruže jasne smernice posebno finansijskim institucijama i drugim fizičkim i pravnim licima, uključujući DNFBP, kod kojih se nalaze ciljana finansijska sredstva ili druga imovina, o njihovim obavezama za preduzimanje radnji u okviru mehanizma za zamrzavanje imovine.
- (d) Države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i DNFBP⁷ da izveštavaju nadležne organe o zamrznutoj imovini i radnjama koje su preduzete u skladu sa zahtevima o zabrani iz relevantnih rezolucija Saveta bezbednosti, uključujući i pokušaj transakcija, i osiguraju da nadležni organi takve informacije delotvorno koriste.
- (e) Države treba da usvoje delotvorne mere kojima se štiti pravo *bona fide* trećih lica koja deluju u dobroj veri u izvršavanju obaveza u skladu sa Preporukom 6.

D. SKIDANJE SA LISTE, PRESTANAK ZAMRZAVANJA IMOVINE I OMOGUĆAVANJE PRISTUPA NOVČANIM SREDSTVIMA I DRUGOJ IMOVINI

- 7. Države treba da razviju i sprovedu javno poznate procedure za podnošenje zahteva za skidanje sa liste označenih lica Savetu bezbednosti u slučaju fizičkih i pravnih lica označenih u skladu sa Rezolucijom 1267 (1999) i rezolucijama koje su je nasledile koje, prema stanovištu te države, ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju kriterijume za označavanje. U slučaju da su Komitet 1267 ili Komitet 1988 skinuli fizičko ili pravno lice sa liste, obaveza zamrzavanja imovine prestaje da važi. U slučaju zahteva za skidanje sa liste u vezi sa Al-Kaidom, takve procedure i kriterijumi treba da budu u skladu sa procedurama koje je usvojio Komitet 1267 u skladu sa Rezolucijama 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1989 (2011) Saveta bezbednosti i potencijalnim rezolucijama koje su nakon nje donete. U slučaju zahteva za skidanje sa liste u vezi sa Talibanima i povezanim pretnjama po mir, bezbednost i stabilnost Avganistana, takve procedure i kriterijumi treba da budu u skladu sa procedurama koje je usvojio Komitet 1988 u skladu sa Rezolucijama 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) Saveta bezbednosti i potencijalnim rezolucijama koje su nakon nje donete.
- 8. Za fizička i pravna lica označena u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001), države treba da poseduju odgovarajuća zakonska ovlašćenja i procedure ili mehanizme za skidanje sa liste i odmrzavanje novčanih sredstava ili druge imovine fizičkih i pravnih lica koja više ne ispunjavaju kriterijume za označavanje. Države treba da poseduju procedure koje omogućavaju, na zahtev, preispitivanje odluke o označavanju pred sudom ili drugim nezavisnim nadležnim organom.
- 9. Za fizička i pravna lica sa istim ili sličnim imenom kao označeno fizičko ili pravno lice, koja su nenamerno pogođena mehanizmom zamrzavanja (npr. potvrđena greška), države treba da razviju i sprovedu javno poznate procedure za blagovremeno odmrzavanje novčanih sredstava ili druge imovine

⁷ Rezolucije Saveta bezbednosti primenjuju se na fizička i pravna lica u zemlji.

takvih fizičkih i pravnih lica, nakon verifikacije da predmetno fizičko ili pravno lice nije označeno fizičko ili pravno lice.

10. U slučajevima kada države utvrde da su novčana sredstva ili druga imovina fizičkih i pravnih lica koja je označio Savet bezbednosti, ili jedan od njegovih relevantnih komiteta za sankcije, neophodni za osnovne troškove, za plaćanje određenih vrsta naknada, troškova i naknada za usluge, ili za vanredne rashode, države treba da dozvole pristup takvim novčanim sredstvima ili drugoj imovini u skladu sa procedurama definisanim u Rezoluciji 1452 (2002) Saveta bezbednosti i rezolucijama koje su nakon nje donete. Po istom osnovu, države treba da omoguće pristup novčanim sredstvima ili drugoj imovini, ako se mere zamrzavanja imovine primenjuju na fizička ili pravna lica označena od strane (-nad) nacionalne države u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001) i kako je propisano u Rezoluciji 1963 (2010).
11. Države treba da predvide mehanizam putem kog označeno fizičko ili pravno lice može da podnese prigovor na svoje označavanje, koji procenjuje nadležni organ ili sud. U pogledu označenih lica u skladu sa Listom sankcija koja se odnosi na Al-Kaidu, države treba da obaveste označena fizička i pravna lica o mogućnosti da stupe u kontakt sa Kancelarijom zaštitnika građana Ujedinjenih nacija, u skladu sa Rezolucijom 1904 (2009) za podnošenje molbi za skidanje sa liste označenih lica.
12. Države treba da imaju mehanizme za obaveštavanje finansijskog sektora i DNFBP o skidanju sa liste označenih lica i odmrzavanje imovine bez odlaganja nakon preduzimanja takvih radnji, kao i da pruže adekvatne smernice naročito finansijskim institucijama i drugim fizičkim i pravnim licima, uključujući DNFBP, kod kojih se nalaze ciljana novčana sredstva ili druga imovina, o njihovim obavezama da poštuju odluku o skidanju sa liste označenih lica ili o odmrzavanju imovine.

E. KRITERIJUMI UJEDINJENIH NACIJA ZA OZNAČAVANJE

13. Kriterijumi za označavanje kako su navedeni u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija su:
  - (a) **Rezolucije Saveta bezbednosti 1267 (1999), 1989 (2011) i rezolucije koje su ih nasledile**⁸:
    - (i) svako fizičko ili pravno lice koje učestvuje u finansiranju, planiranju, olakšavanju, pripremi ili učinjenju radnji ili aktivnosti od strane, u saradnji sa, u ime, za račun ili kao podršku; nabavci, prodaji ili prenosu naoružanja i povezanog materijala; koje regrutuje za ili na drugi način podržava radnje ili aktivnosti Al-Kaide, ili bilo koje ćelije, saradnika, frakcije ili nekog drugog vida iste⁹; ili

⁸ Preporuka 6 se primenjuje na sve trenutne i buduće rezolucije naslednice Rezolucije 1267(1999). U trenutku objavljivanja ove Napomene s tumačenjima, (februar 2012.), rezolucije koje su nasledile Rezoluciju 1267 (1999) su sledeće rezolucije: rezolucije 1333 (2000), 1367 (2001), 1390 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011), i 1989 (2011).

⁹ OP2 Rezolucije 1617 (2005) dalje definiše kriterijume za "povezan sa" Al-Kaidom ili Usama bin Ladenom.

- (ii) bilo koje preduzeće koje je u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, od strane bilo kog fizičkog ili pravnog lica označenog u skladu sa pododeljkom 13(a)(i), ili od strane lica koja deluju za njihov račun ili po njihovom nalogu.
- (b) **Rezolucije 1267 (1999), 1988 (2011) Saveta bezbednosti i rezolucija koje su ih nasledile:**
- (i) svako fizičko ili pravno lice koje učestvuje u finansiranju, planiranju, olakšavanju, pripremi ili učinjenju radnji ili aktivnosti od strane, u saradnji sa, u ime, za račun ili kao podršku; nabavci, prodaji ili prenosu naoružanja i povezanog materijala; koje regrutuje za ili na drugi način podržava radnje ili aktivnosti onih označenih lica i drugih pojedinaca, grupa, preduzeća i subjekata povezanih sa Talibanima u postavljanju pretnje po mir, stabilnost i bezbednost Avganistana; ili
  - (ii) bilo koje preduzeće koje je u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, bilo kog fizičkog ili pravnog lica označenog u skladu sa pododeljkom 13(b)(i) ovog podstava, ili koja deluju za njihov račun ili po njihovom nalogu.
- (c) **Rezolucija 1373 (2001) Saveta bezbednosti:**
- (i) bilo koje fizičko ili pravno lice koje učini ili pokuša da učini terorističke aktove, ili koje učestvuje u ili olakšava učinjenje terorističkih aktova;
  - (ii) bilo koji subjekat koji je u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, bilo kog fizičkog ili pravnog lica označenog u skladu sa pododeljkom 13(c)(i) ovog podstava; ili
  - (iii) bilo koje fizičko ili pravno lice koje deluje za račun ili po nalogu bilo kog fizičkog ili pravnog lica označenog u skladu sa pododeljkom 13(c)(i) ovog podstava.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 7 (CILJANE FINANSIJSKE SANKCIJE KOJE SE ODOSE NA ŠIRENJE ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE)

A. CILJ

1. Preporuka 7 od država zahteva da sprovedu ciljane finansijske sankcije¹⁰ u cilju pridržavanja rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija koje od država zahtevaju da zamrznu, bez odlaganja, novčana sredstva ili drugu imovinu i da osiguraju da se nikakva novčana sredstva ili druga imovina ne stavljaju na raspolaganje, ili u korist, bilo kog fizičkog¹¹ ili pravnog lica označenog od strane Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija u skladu sa Glavom VII Povelje Ujedinjenih nacija, prema rezolucijama Saveta bezbednosti koje se odnose na sprečavanje i osujećivanje finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.¹²
2. Treba naglasiti da nijedan od zahteva u Preporuci 7 nema za cilj da zameni druge mere ili obaveze koje se potencijalno već primenjuju na novčana sredstva ili drugu imovinu u kontekstu krivične, građanskopravne ili upravne istrage ili postupka, kako to zahtevaju međunarodni sporazumi ili rezolucije Saveta bezbednosti koje se odnose na sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje.¹³ Fokus Preporuke 7 je na preventivnim merama koje su neophodne i jedinstvene u kontekstu zaustavljanja toka novčanih sredstava ili druge imovine ka proliferatorima ili proliferaciji; i korišćenje novčanih sredstava ili druge imovine od strane proliferatora ili proliferacije, kako to zahteva Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija (Savet bezbednosti).

¹⁰ Preporuka 7 je usmerena na ciljane finansijske sankcije. To obuhvata specifična ograničenja definisana u Rezoluciji 2231 (2015) Saveta bezbednosti (v. Aneks B stavove 6(c) i (d)). Međutim, treba naglasiti da su relevantne rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija mnogo šire i da propisuju druge vrste sankcija (poput zabrane putovanja) i druge vrste finansijskih odredbi (poput finansijskih zabrana za određene aktivnosti, sankcija po kategorijama i mere budnosti). U pogledu ciljanih finansijskih sankcija u vezi sa finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje i drugih vrsta finansijskih odredaba, FATF je izdao neobavezujuće smernice, koje se države podstiču da razmotre u primeni relevantnih RSBUN.

¹¹ Fizičko ili pravno lice.

¹² Preporuka 7 se primenjuje na sve važeće Rezolucije Saveta bezbednosti UN koje primenjuju ciljane finansijske sankcije koje se odnose na finansiranje širenja oružja za masovno uništenje, bilo kojih rezolucija koje na osnovu njih mogu biti donete u budućnosti, i bilo koje buduće Rezolucije Saveta bezbednosti koje nameću ciljane finansijske sankcije u kontekstu finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. U vreme objavljivanja Napomene s tumačenjima (jun 2017.), rezolucije Saveta bezbednosti UN koje primenjuju ciljane finansijske sankcije koje se odnose na finansiranje širenja oružja za masovno uništenje su bile: Rezolucije 1718 (2006), 1874 (2009), 2087 (2013), 2094 (2013), 2270 (2016), 2321 (2016) i 2356 (2017). Rezolucija 2231(2015), kojom je usvojen Zajednički sveobuhvatni plan delovanja, dovela je do ukidanja svih rezolucija koje se odnose na Iran i finansiranje širenja oružja za masovno uništenje, uključujući 1737(2006), 1747(2007), 1803(2008) i 1929(2010), ali je ustanovila određena ograničenja uključujući ciljane finansijske sankcije. Na ovaj način su ukinute sankcije kao deo faznog pristupa koji podrazumeva recipročne obaveze koji je odobrio Savet bezbednosti. Datum početka sprovođenja JCPOA bio je 16. januar 2016. godine.

¹³ Na osnovu definisanih zahteva, na primer, u *Sporazumu o neširenju nuklearnog naoružanja, Konvenciji o zabrani biološkog i toksičnog oružja, Konvenciji o hemijskom naoružanju*, i Rezolucijama 1540 (2004) i 2235 (2016) Saveta bezbednosti. Ove obaveze postoje zasebno i nezavisno od obaveza definisanih u Preporuci 7 i pratećoj Napomeni s tumačenjima.

B. OZNAČAVANJA

3. Označavanja vrši Savez bezbednosti u aneksima relevantnih rezolucija, ili Komiteti Saveta bezbednosti formirani u skladu sa ovim rezolucijama. Ne postoji specifična obaveza za države članice Ujedinjenih nacija da podnose predloge za označavanja Savetu bezbednosti ili relevantnom Komitetu Saveta bezbednosti. Međutim, u praksi, Savet bezbednosti ili relevantni Komitet(i) prvenstveno zavise od zahteva za označavanje koji podnose države članice. Rezolucija 1718 (2006) Saveta bezbednosti propisuje da relevantni Komitet donosi smernice ako je to potrebno za olakšavanje sprovođenja mera nametnutih ovom rezolucijom i naknadnim rezolucijama koje se na nju oslanjaju. Rezolucija 2231 (2015) propisuje da Savet bezbednosti preduzme sve neophodne praktične aranžmane da neposredno sprovede zadatke u vezi sa sprovođenjem rezolucije.
4. Države treba da razmotre uspostavljanja organa i delotvornih procedura ili mehanizama za predlaganje fizičkih i pravnih lica Savetu bezbednosti za označavanje u skladu sa relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti koje nameću ciljne finansijske sankcije u kontekstu finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. U tom pogledu, države treba da razmotre sledeće elemente:
  - (a) identifikovanje nadležnog(ih) organa, bilo izvršnog ili pravosudnog, kao odgovornog za:
    - (i) predlaganje Komitetu 1718 za sankcije, za označavanje kako je pogodno, fizička i pravna lica koja ispunjavaju specifične kriterijume za označavanje definisane u Rezoluciji 1718 (2006) i rezolucijama koje su nakon nje donete¹⁴, ukoliko takav organ odluči da tako učini i smatra da poseduje dovoljno dokaza da potkrepi kriterijume za označavanje (v. Odeljak E za specifične kriterijume za označavanje povezane sa relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti); i
    - (ii) predlaganje Savetu bezbednosti, za označavanje ako je to pogodno, fizičkih i pravnih lica koja ispunjavaju kriterijume za označavanje definisane u Rezoluciji 2231(2015) i rezolucijama koje su nakon nje donete, ukoliko takav organ odluči da tako učini i smatra da poseduje dovoljno dokaza da potkrepi kriterijume za označavanje (v. Odeljak E za specifične kriterijume za označavanje povezane sa relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti).
  - (b) posedovanje mehanizma(ama) za identifikovanje meta za označavanje, na osnovu kriterijuma za označavanje propisanih u Rezoluciji 1718 (2006), 2231 (2015) i njenoj rezoluciji naslednici i bilo kojim budućim rezolucijama koje na osnovu nje mogu nastati (v. Odeljak E za specifične kriterijume za označavanje relevantnih rezolucija Saveta bezbednosti). Takve procedure treba da osiguraju da se utvrdi, prema važećim (nad-)nacionalnim načelima, da li postoji opravdano uverenje ili razumni osnov za predlog za označavanje.

¹⁴ Preporuka 7 se primenjuje na sve trenutne i buduće rezolucije naslednice Rezolucije 1718(2006). U trenutku objavljivanja ove Napomene s tumačenjima, (jun 2017.), rezolucije naslednice Rezolucije 1718 (2006) su sledeće rezolucije: Rezolucija 1874 (2009), Rezolucija 2087 (2013), Rezolucija 2094 (2013), Rezolucija 2270 (2016), Rezolucija 2321 (2016) i Rezolucija 2356 (2017).

- (c) posedovanje dovoljno zakonskih ovlašćenja i procedura ili mehanizama da prikupi ili zahteva onoliko informacija koliko je to moguće iz svih relevantnih izvora za identifikovanje fizičkih i pravnih lica koja, na bazi opravdanog uverenja ili razumnog osnova da se sumnja ili veruje, ispunjavaju kriterijume za označavanje definisane u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti.
- (d) kada se odlučuje da li ili ne predložiti označavanje, uzimajući u obzir kriterijume u Odeljku E ove Napomene s tumačenjima. Za predloge označavanja, nadležni organ svake države će primeniti pravni standard sopstvenog pravnog sistema, uzimajući u obzir ljudska prava, vladavinu prava i priznavanje prava nevinih trećih lica.
- (e) pri predlaganju imena Komitetu 1718 za sankcije, u skladu sa Rezolucijom 1718 (2006) i rezolucijama naslednicama, ili Savetu bezbednosti, u skladu sa Rezolucijom 2231 (2015) i bilo kojim budućim rezolucijama naslednicama, navedeći što je moguće više pojedinosti o:
  - (i) predloženom imenu, i posebno, dovoljno informacija kako bi se omogućilo tačno i pozitivno identifikovanje fizičkih i pravnih lica; i
  - (ii) specifične informacije kojima se potkrepljuje utvrđivanje da fizičko ili pravno lice ispunjava relevantne kriterijume za označavanje (v. Odeljak E za specifične kriterijume za označavanje definisane u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti).
- (f) posedovanje procedura kako bi bili u stanju da rade *ex parte* protiv lica ili subjekta koji je identifikovan i čiji se predlog za označavanje razmatra.

C. ZAMRZAVANJE I ZABRANA RASPOLAGANJA NOVČANIM SREDSTVIMA I DRUGOM IMOVINOM OZNAČENIH FIZIČKIH I PRAVNIH LICA

5. Države su u obavezi da sprovode ciljane finansijske sankcije bez odlaganja protiv fizičkih i pravnih lica označenih:
- (a) u slučaju Rezolucije 1718 (2006) i njenih rezolucija naslednica, od strane Saveta bezbednosti u aneksima relevantnim rezolucijama, ili od strane Komiteta 1718 za sankcije Saveta bezbednosti¹⁵; i
  - (b) u slučaju Rezolucije 2231(2015) i bilo kojih budućih rezolucija koje iz nje proizađu od strane Saveta bezbednosti.
- kada se deluje u skladu sa ovlašćenjem iz Glave VII Povelje Ujedinjenih nacija.

¹⁵ Kako je navedeno u Rezoluciji 2270 (2016) (OP32) ovo se takođe odnosi na subjekte Vlade Demokratske Narodne Republike Koreje ili Radničke partije Koreje za koje države utvrde da su povezani sa nuklearnim programima ili programima balističkih raketa DNRK ili drugim aktivnostima zabranjenih Rezolucijom 1718 (2006) i rezolucijama koje su je nasledile.

6. Države treba da ustanove neophodno zakonsko ovlašćenje i da identifikuju domaće nadležne organe odgovorne za sprovođenje i primenu ciljanih finansijskih sankcija, u skladu sa sledećim standardima i procedurama:
- (a) Države¹⁶ treba da zahtevaju od svih fizičkih i pravnih lica u zemlji da zamrznju, bez odlaganja i bez prethodnog obaveštenja, novčana sredstva ili drugu imovinu označenih fizičkih i pravnih lica. Ova obaveza treba da se proširi i na: sva novčana sredstva ili drugu imovinu u vlasništvu ili pod kontrolom označenog fizičkog ili pravnog lica, a ne samo onu koja se može dovesti u vezu sa konkretnim aktom, zaverom ili pretnjom od širenja oružja za masovno uništenje; ona novčana sredstva ili drugu imovinu koja je u celosti ili delom u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, označenog fizičkog ili pravnog lica; i novčana sredstva ili drugu imovinu koja proističe ili koja je ostvarena iz novčanih sredstava ili druge imovine u vlasništvu ili pod kontrolom, posrednom ili neposrednom, označenih fizičkih i pravnih lica, kao i (iv) novčana sredstva ili drugu imovinu fizičkih i pravnih lica koja deluju za račun, ili po nalogu, označenih fizičkih i pravnih lica.
  - (b) Države treba da osiguraju da je sprečeno da njihovi državljani ili bilo koja fizička ili pravna lica na njihovim teritorijama stavljaju na raspolaganje bilo kakva novčana sredstva ili drugu imovinu, označenim fizičkim ili pravnim licima ili za račun označenih fizičkih i pravnih lica osim ako za to nisu dobile dozvolu, ovlašćenje ili su o tome na drugi način obavestene u skladu sa relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti (v. Odeljak E ispod).
  - (c) Države treba da poseduju mehanizme za obaveštavanje finansijskog sektora i DNFBP o označenim licima bez odlaganja nakon preduzimanja takvih radnji, kao i da pruže jasne smernice posebno finansijskim institucijama i drugim fizičkim i pravnim licima, uključujući DNFBP, kod kojih se nalaze ciljane novčana sredstva ili druga imovina, o njihovim obavezama za preduzimanje radnji u okviru mehanizma za zamrzavanje imovine.
  - (d) Države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i DNFBP¹⁷ da izveštavaju nadležne organe o zamrznutoj imovini i radnjama koje su preduzete u skladu sa zahtevima o zabrani iz relevantnih rezolucija Saveta bezbednosti, uključujući i pokušaj transakcija, i osiguraju da nadležni organi delotvorno koriste takve informacije.
  - (e) Države treba da usvoje mere kojima se štiti pravo *bona fide* trećih lica koja deluju u dobroj veri u izvršavanju obaveza u skladu sa Preporukom 7.
  - (f) Države treba da donesu odgovarajuće mere za praćenje i osiguravanje usklađenosti od strane finansijskih institucija i DNFBP sa relevantnim zakonima ili

¹⁶ U slučaju Evropske unije (EU), koju FATF smatra nadnacionalnom jurisdikcijom u skladu sa Preporukom 7, imovina označenih fizičkih i pravnih lica zamrzava se u skladu sa Zajedničkom spoljnom i bezbednosnom politikom EU (CFSP), odlukama Saveta i uredbama Saveta (i njihovim izmenama). Države članice EU će možda morati da preduzmu dodatne mere za sprovođenje zamrzavanja, i sva fizička i pravna lica u okviru EU moraju da poštuju zamrzavanje i ne stavljaju sredstva na raspolaganje označenim fizičkim i pravnim licima.

¹⁷ Rezolucije Saveta bezbednosti primenjuju se na fizička i pravna lica u zemlji.

sredstvima sprovođenja koji propisuju obaveze u skladu sa Preporukom 7. Nepoštovanje takvih zakona ili drugih propisa podleže primeni građanskopravnih, upravnih i krivičnih sankcija.

D. SKIDANJE SA LISTE, PRESTANAK ZAMRZAVANJA IMOVINE I OMOGUĆAVANJE PRISTUPA NOVČANIM SREDSTVIMA I DRUGOJ IMOVINI

7. Države treba da razviju i sprovedu javno poznate procedure za podnošenje zahteva za skidanje sa liste označenih lica Savetu bezbednosti u slučaju označenih fizičkih i pravnih lica koja, prema stanovištu te države, ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju kriterijume za označavanje. Kada su Savet bezbednosti ili relevantni Komitet za sankcije skinuli fizičko ili pravno lice sa liste, obaveza zamrzavanja imovine prestaje da važi. U slučaju Rezolucije 1718 (2006) i rezolucija koje je nasleđuju, takve procedure i kriterijumi treba da budu u skladu sa važećim smernicama ili procedurama koje je usvojio Savet bezbednosti u skladu sa Rezolucijom 1730 (2006) i rezolucijama koje je nasleđuju, uključujući i one u skladu sa kojima je ustanovljen mehanizam Kontakt osobe. Države treba da omoguće fizičkim i pravnim licima stavljenim na listu da podnesu zahtev za skidanje sa liste označenih lica Kontakt osobi za skidanje sa liste definisanoj u skladu sa Rezolucijom 1730 (2006), ili treba da obaveste označena fizička i pravna lica da zahtev podnesu Kontakt osobi direktno.
8. Za fizička i pravna lica sa istim ili sličnim imenom kao označeno fizičko ili pravno lice, koja su nenamerno pogođena mehanizmom zamrzavanja (npr. potvrđena greška), države treba da razviju i sprovedu javno poznate procedure za blagovremeno odmrzavanje novčanih sredstava ili druge imovine takvih fizičkih i pravnih lica, nakon verifikacije da predmetno fizičko ili pravno lice nije označeno fizičko ili pravno lice.
9. U slučajevima u kojima države utvrde da su ispunjeni uslovi za izuzeće utvrđeni u Rezoluciji 1718 (2006) i Rezoluciji 2231 (2015), države treba da ovlaste pristup novčanim sredstvima ili drugoj imovini u skladu sa utvrđenim procedurama.
10. Države treba da dozvole dodavanje na zamrznute račune u skladu sa Rezolucijom 1718(2006) ili Rezolucijom 2231(2015) kamata ili drugih prihoda dospelih na te račune ili dospela plaćanja prema ugovorima, sporazumima ili obavezama nastalim pre datuma kada su ti računi postali predmet primene odredaba ove rezolucije, pod uslovom da su takve kamate, ostali prihodi i plaćanja i dalje predmet ovih odredaba i da su zamrznuti.
11. Aktivnosti preduzete za zamrzavanje imovine u skladu sa Rezolucijom 1737(2006) i koje su nastavljene u skladu sa Rezolucijom 2231(2015) ne treba da spreče označeno fizičko ili pravno lice da izvrši plaćanja dospela prema ugovoru koji je zaključen pre stavljanja takvog fizičkog ili pravnog lica na listu označenih lica, pod uslovom da su:
  - (a) relevantne države utvrdile da ugovor nije povezan sa bilo kakvim zabranjenim artiklima, materijalima, opremom, dobrima, tehnologijama, pomoći, obukom, finansijskom pomoći, investicijama, brokerskim i uslugama na koje se upućuje u Rezoluciji 2231(2015) i bilo kojim budućim rezolucijama koje je nasleđuju;
  - (b) relevantne države su utvrdile da plaćanje nije neposredno ili posredno primilo fizičko ili pravno lice koje podleže primeni mera navedenih u stavu 6 Aneksa B Rezolucije 2231(2015); i

- (c) relevantne države su podnele prethodno obaveštenje Savetu bezbednosti o nameri da izvrše ili prime takva plaćanja ili da ovlaste, gde je to primenjivo, odmrzavanje sredstava, druge finansijske imovine ili ekonomskih resursa u ovu svrhu, deset radnih dana pre takve autorizacije.¹⁸

12. Države treba da imaju mehanizme za obaveštavanje finansijskog sektora i DNFBP o skidanju sa liste označenih lica i odmrzavanju imovine bez odlaganja nakon preduzimanja takvih radnji, kao i da pruže adekvatne smernice naročito finansijskim institucijama i drugim fizičkim i pravnim licima, uključujući DNFBP, kod kojih se nalaze ciljane novčana sredstva ili druga imovina, o njihovim obavezama da poštuju odluku o skidanju sa liste označenih lica ili o odmrzavanju imovine.

E. KRITERIJUMI UJEDINJENIH NACIJA ZA OZNAČAVANJE

13. Kriterijumi za označavanje kako su navedeni u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija su:

(a) **O DNRK - Rezolucije 1718 (2006), 2087 (2013), 2094 (2013) i 2270 (2016):**

- (i) bilo koje fizičko ili pravno lice uključeno u nuklearne programe, programe oružja za masovno uništenje i programe balističkih raketa Demokratske Narodne Republike Koreje (DNRK);
- (ii) bilo koje fizičko i pravno lice koje pruža podršku nuklearnim programima, drugim programima koji podrazumevaju oružje za masovno uništenje i programe balističkih raketa DNRK uključujući i nezakonitim sredstvima;
- (iii) bilo koje fizičko ili pravno lice koje deluje za račun ili po nalogu bilo kog fizičkog ili pravnog lica označenog u skladu sa pododeljkom 13(a)(i) ili pododeljkom 13(a)(ii)¹⁹;
- (iv) bilo koje pravno lice koje je u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, bilo kog fizičkog ili pravnog lica označenog u skladu sa pododeljkom 13(a)(i) ili pododeljkom 13(a)(ii)²⁰;
- (v) bilo koje fizičko ili pravno lice koje je pomoglo u izbegavanju sankcija ili u kršenju odredbi Rezolucija 1718 (2006) i 1874 (2009);
- (vi) bilo koje fizičko ili pravno lice koje je doprinelo zabranjenim programima DNRK, aktivnostima zabranjenim u skladu sa rezolucijama koje se odnose na DNRK, ili u izbegavanju odredbi; ili

¹⁸ U slučajevima kada je označeno lice finansijska institucija, države treba da razmotre smernice FATF objavljene kao aneks uz dokument *Sprovođenje finansijskih odredaba Rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija za sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje, usvojene u junu 2013.*

¹⁹ Novčana sredstva ili imovina ovih fizičkih ili pravnih lica su zamrznuti bez obzira na to da li ih je Komitet konkretno identifikovao. Pored toga, Rezolucija 2270(2016) OP23 proširila je obim obaveza u pogledu ciljanih finansijskih sankcija prema Rezoluciji 1718(2006), tima što se one primenjuju i na plovila *Ocean Maritime Management Company* navedena u Aneksu III Rezolucija 2270(2016).

²⁰ Ibid.

- (vii) bilo koji subjekt Vlade DNRK ili Radničke partije Koreje, ili fizičko ili pravno lice koje deluje za njihov račun ili po njihovom nalogu, ili bilo koji subjekt u njihovom vlasništvu ili pod njihovom kontrolom, za koje države utvrde da je povezano sa nuklearnim programima ili programima balističkih raketa DNRK ili drugim aktivnostima zabranjenim u skladu sa Rezolucijom 1718(2006) ili rezolucijama koje su je nasledile.
- (b) **O Iranu- Rezolucija 2231 (2015):**
- (i) bilo koje fizičko ili pravno lice uključeno u, direktno povezano sa ili koje je pružalo podršku osetljivim aktivnostima širenja nuklearnog naoružanja Irana, suprotno obavezama Irana prema Zajedničkom sveobuhvatnom planu delovanja (JCPOA) ili razvoju sistema za isporuku nuklearnog naoružanja, uključujući kroz uključenost u nabavku zabranjenih artikala, dobara, opreme, materijala i tehnologije navedenih u Aneksu B Rezolucije 2231(2015);
  - (ii) bilo koje fizičko ili pravno lice koje pomaže označenim fizičkim ili pravnim licima u izbegavanju ili delovanju koje nije u skladu sa Zajedničkim sveobuhvatnim planom delovanja ili Rezolucijom 2231(2015); i
  - (iii) bilo koje fizičko ili pravno lice koje deluje za račun ili po nalogu bilo kog fizičkog ili pravnog lica navedenog u pododeljku 13(b)(i), pododeljku 13(b)(ii) i/ili pododeljku 13(b)(iii), ili bilo koje lice koje je u njihovom vlasništvu ili pod njihovom kontrolom.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 8 (NEPROFITNE ORGANIZACIJE)

A. UVOD

1. Imajući u vidu raznolikost formi neprofitnih organizacija (NPO), u zavisnosti od države, FATF je usvojio funkcionalnu definiciju NPO. Ova definicija se zasniva na onim aktivnostima i karakteristikama organizacije koje je stavljaju pod rizik od zloupotrebe u svrhu finansiranja terorizma, pre nego na prostoj činjenici da ta organizacija posluje na neprofitnoj osnovi. U svrhu ove Preporuke, NPO podrazumeva pravno lice ili aranžman ili organizaciju koja se primarno bavi prikupljanjem ili isplatom sredstava za namene poput humanitarnog rada, verskih aktivnosti, kulturnih, obrazovnih, socijalnih ili bratskih svrha, ili za realizaciju drugih vrsta "dobrih poslova". Ne dovodeći u pitanje Preporuku 1, ova Preporuka se odnosi samo na one NPO koje potpadaju pod definiciju NPO FATF. Ona se ne odnosi na celokupnu populaciju NPO.
2. NPO igraju ključnu ulogu u svetskoj privredi i velikom broju nacionalnih ekonomija i društvenih sistema. Ovi naponi nadopunjuju aktivnosti vladinog i poslovnog sektora u pružanju osnovnih usluga, utehe i nade onima koji su u stanju potrebe širom sveta. FATF prepoznaje suštinsku važnost NPO u pružanju ovih važnih humanitarnih usluga, kao i poteškoće u pružanju pomoći onima kojima je pomoć potrebna, često u visokorizičnim oblastima i zonama sukoba, i podržava napore NPO da zadovolje takve potrebe. FATF takođe prepoznaje nameru i napore koje su do danas NPO uložile u promociju transparentnosti u svom radu i za sprečavanje zloupotrebe u svrhu finansiranja terorizma, uključujući i kroz programe razvoja usmerene na odvratanje od radikalizacije i nasilnog ekstremizma. U okviru kontinuirane međunarodne kampanje protiv finansiranja terorizma identifikovani su slučajevi u kojima teroristi i terorističke organizacije iskorišćavaju NPO u sektoru za prikupljanje i kreatnje sredstava, pružanje logističke podrške, podsticanje regrutovanja terorista, ili za pružanje druge vrste pomoći terorističkim organizacijama i operacijama. Isto tako, bilo je slučajeva kada su teroristi osnivali paravan humanitarne organizacije ili se bavili lažnim prikupljanjem sredstava u ove svrhe. Ova zloupotreba ne samo da olakšava terorističku aktivnost, već isto tako umanjuje poverenje donatora i ugrožava sam integritet NPO. Stoga, zaštita NPO od zloupotreba u svrhu finansiranja terorizma predstavlja i ključnu komponentu globalne borbe protiv terorizma i neophodan korak za očuvanje integriteta NPO i donatorske zajednice. Mere za zaštitu NPO od potencijalne zloupotrebe za finansiranje terorizma treba da budu ciljane i u skladu sa pristupom zasnovanim na proceni rizika. Takođe je važno da takve mere budu realizovane na način koji poštuje obaveze država u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija i međunarodnim zakonima o ljudskim pravima.
3. Neke NPO su ranjive za zloupotrebu u svrhu finansiranja terorizma iz čitavog niza različitih razloga. NPO uživaju poverenje javnosti, imaju pristup značajnim izvorima sredstava i često koriste velika gotovinska sredstva. Pored toga, neke NPO imaju globalno prisustvo što im omogućava okvir za rad na nacionalnom i međunarodnom nivou i za finansijske transakcije, često u okviru ili u blizini onih oblasti koje su najviše izložene terorističkim aktivnostima. U nekim slučajevima, terorističke organizacije su iskoristile ove i druge karakteristike da se infiltriraju u neke NPO i zloupotrebe sredstva i operacije za prikrivanje, ili za podršku, terorističkim aktivnostima.

B. CILJEVI I OPŠTA NAČELA

4. Cilj Preporuke 8 je da se osigura da se NPO ne zloupotrebljavaju od strane terorističkih organizacija: (i) da se predstavljaju kao zakoniti subjekti; (ii) da iskorišćavaju zakonite subjekte kao provodnike za finansiranje terorizma, uključujući i u svrhu izbegavanja mera za zamrzavanje imovine; (iii) za skrivanje ili zamagljivanje tajnog skretanja sredstava namenjenih zakonitim namenama, ali preusmerenim u terorističke svrhe. U ovoj Napomeni s tumačenjima, primenjeni pristup za postizanje ovog cilja je zasnovan na sledećim opštim načelima:
- (a) Pristup zasnovan na proceni rizika koji primenjuje fokusirane mere u odgovoru na identifikovane pretnje zloupotrebe NPO u svrhu finansiranja terorizma je od ključnog značaja imajući u vidu raznolikost unutar individualnih nacionalnih sektora, različite stepene u kojima su delovi svakog sektora ranjivi na zloupotrebu u svrhu finansiranja terorizma, potrebu da se osigura da zakonite humanitarne aktivnosti nastave da cvetaju, i ograničene resurse i ovlašćenja koja su na raspolaganju za borbu protiv finansiranja terorizma u svakoj državi.
  - (b) Fleksibilnost u razvoju nacionalnog odgovora na zloupotrebu NPO u svrhu finansiranja terorizma je od vitalnog značaja, kako bi se omogućilo da taj odgovor evoluirao tokom vremena i prilagodi se promenljivoj prirodi pretnje od finansiranja terorizma.
  - (c) Zloupotreba NPO u svrhu finansiranja terorizma kako u prošlosti tako i trenutno, zahteva od država da usvoje delotvorne i srazmerne mere, koje treba da budu proporcionalne rizicima identifikovanim primenom pristupa zasnovanog na proceni rizika.
  - (d) Fokusirane mere koje su države usvojile za zaštitu NPO od zloupotreba u svrhu finansiranja terorizma ne treba da osujete ili obeshrabre zakonite humanitarne aktivnosti. Takve mere pre treba da promovišu odgovornost i uliju veće poverenje među NPO, širom donatorske zajednice i opšte javnosti, da će humanitarna sredstva i usluge stići do svojih nameranih zakonitih korisnika. Sistemi koji promovišu postizanje većeg stepena odgovornosti, integriteta i poverenja javnosti u upravljanju u funkcionisanju NPO su od ključne važnosti da bi se osiguralo da ne budu zloupotrebljeni za finansiranje terorizma.
  - (e) Države su takođe u obavezi da identifikuju i preuzmu delotvorna i srazmerna delovanja protiv NPO koje ili iskorišćavaju, ili koje svesno podržavaju, teroriste i terorističke organizacije uzimajući u obzir specifičnosti slučaja. Države treba da imaju za cilj da spreče i krivično gone, kako je odgovarajuće, finansiranje terorizma i druge vrste podrške teroristima. U slučajevima kada se identifikuju NPO za koje se sumnja, ili implicira da učestvuju u finansiranju terorizma ili drugim vidovima podrške teroristima, prvi prioritet država mora da bude da istraže i zaustave takvo finansiranje terorizma ili podršku. Radnje preduzete u ovom smeru treba da, u meri u kojoj je to razumno moguće, svedu na najmanju moguću meru negativan uticaj na nevine i zakonite korisnike humanitarnih aktivnosti. Međutim, ovaj interes ne može biti izgovor za potrebu da se preuzmu momentalne i delotvorne radnje da se unapredi momentalni interes za zaustavljanje finansiranja terorizma ili drugih vidova podrške

teroristima od strane NPO.

- (f) Razvoj odnosa saradnje između javnog i privatnog sektora i sa NPO je od suštinskog značaja za razumevanje rizika po NPO, kao i strategija za ublažavanje rizika, podizanje svesti, povećanje delotvornosti i unapređenje sposobnosti za borbu protiv zloupotrebe NPO u svrhe finansiranja terorizma. Države treba da podstaknu akademska istraživanja o i razmenu informacija sa NPO u cilju borbe protiv pitanja povezanih sa finansiranjem terorizma.

C. MERE

5. Ne dovodeći u pitanje zahteve Preporuke 1, budući da nisu sve NPO nužno pod visokim rizikom (neke predstavljaju nizak ili nikakav rizik), države treba da identifikuju koji podskup organizacija potpada pod definiciju NPO FATF. U sprovođenju navedenog, države treba da koriste sve relevantne izvore informacija kako bi identifikovale karakteristike i vrste NPO koje po prirodi svojih aktivnosti ili karakteristika, mogu biti pod rizikom od zloupotrebe u svrhu finansiranja terorizma.²¹ Takođe je od ključne važnosti da se identifikuje priroda pretnji koje terorističke organizacije predstavljaju za NPO koje su pod rizikom, kao i načine na koje teroristički akteri zloupotrebljavaju takve NPO. Države treba da izvrše pregled adekvatnosti mera, uključujući zakone i propise, koje se odnose na podskup sektora NPO koji može biti zloupotrebljen kao podrška finansiranju terorizma, kako bi bile u stanju da preduzmu srazmerne i delotvorne radnje za umanjeње identifikovanih rizika. Ove radnje mogu biti sprovedene u različitim formama i mogu ili ne imati proizvod u pisanom obliku. Države takođe treba da periodično izvrše ponovnu procenu sektora pregledom novih informacija o potencijalnim ranjivostima sektora na terorističke aktivnosti kako bi osigurale delotvorno sprovođenje mera.
6. Postoji različit niz pristupa za identifikovanje, sprečavanje i borbu protiv zloupotrebe NPO u svrhu finansiranja terorizma. Delotvoran pristup treba da obuhvata sva četiri sledeća elementa: (a) kontinuirane odnose za zajednicom, (b) ciljani nadzor i praćenje zasnovane na proceni rizika, (c) delotvorne istrage i prikupljanje informacija i (d) delotvorne mehanizme za međunarodnu saradnju. Sledeće mere predstavljaju primere konkretnih radnji koje države mogu da preduzmu u pogledu svakog od ovih elemenata, kako bi zaštitile NPO od potencijalne zloupotrebe u svrhu finansiranja terorizma.
- (a) Održivi programi podrške u vezi sa pitanjima koja se tiču finansiranja terorizma
- (i) Države treba da poseduju jasne politike za promovisanje odgovornosti, integriteta i poverenja javnosti u upravu i rukovodstvo NPO;
- (ii) Države treba da podstaknu i sprovedu programe za podršku i edukaciju u cilju podizanja i produbljivanja svesti među NPO kao i donatorskom zajednicom o potencijalnim ranjivostima NPO na zloupotrebu za finansiranje terorizma i rizike od finansiranja terorizma, i mere koje NPO mogu da preduzmu da se zaštite od takve zloupotrebe.

²¹ Na primer, takve informacije mogu pružiti regulatori, poreski organi, FOS, donatorske organizacije ili službe za sprovođenje zakona i obaveštajne službe.

- (iii) Države treba da sarađuju sa NPO na razvoju i kristalisanju najboljih praksi kao odgovor na rizike od finansiranja terorizma i ranjivosti, i time se zaštite od zloupotrebe za svrhe finansiranja terorizma.
  - (iv) Države treba da ohrabre NPO da transakcije izvršavaju kroz uređene finansijske kanale, gde god je to moguće, imajući u vidu različite kapacitete finansijskih sektora u različitim zemljama i u različitim oblastima hitnog humanitarnog delovanja.
- (b) Ciljani nadzor zasnovan na proceni rizika i praćenju NPO

Države treba da preduzmu korake da promovišu delotvoran nadzor i praćenje. Pristup koji podrazumeva "isti pristup za sve" nije u skladu sa valjanom primenom pristupa zasnovanog na proceni rizika kako je navedeno u Preporuci 1 Standarda FATF. U praksi, države treba da budu u mogućnosti da pokažu da se mere zasnovane na proceni rizika primenjuju na NPO koje su pod rizikom od zloupotrebe u svrhu finansiranja terorizma. Takođe je moguće da su postojeće regulatorne ili druge mere koje su već u dovoljnoj meri usmerene na umanjenje postojećeg rizika od finansiranja terorizma po NPO u datoj nadležnosti, iako bi rizike od finansiranja terorizma u sektoru trebalo periodično ponovo procenjivati. Odgovarajući organi treba da prate usklađenost NPO sa zahtevima ove Preporuke, uključujući i sa merama zasnovanim na proceni rizika koje se na njih primenjuju.²² Odgovarajući organi treba da budu u mogućnosti da primene delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije za kršenja koje učine NPO ili fizička lica koja deluju za račun ovih NPO.²³ U nastavku su navedeni neki od primera mera koje se mogu primeniti na NPO, u celosti ili delom, u zavisnosti od identifikovanih rizika:

- (i) NPO treba da budu u obavezi da pribave licencu ili da se registruju. Ove informacije treba da budu dostupne nadležnim organima i podstiče se da budu stavljene na uvid i javnosti.²⁴
- (ii) NPO treba da budu u obavezi da vode informacije o: (1) svrsi i ciljevima njihovih navedenih aktivnosti; i (2) identitetu lica koje je vlasnik, koje kontroliše ili usmerava njihove aktivnosti, uključujući i više rukovodioce, članove odbora i poverenike. Ove informacije treba da budu javno dostupne bilo neposredno od NPO ili putem odgovarajućih organa.
- (iii) NPO treba da budu u obavezi da objavljuju godišnje finansijske izveštaje u kojima su detaljno raščlanjeni prihodi i rashodi.

²² U ovom kontekstu, pravila i propisi mogu obuhvatiti pravila i standarde koje primenjuju samoregulatorne organizacije i akreditaciona tela.

²³ Raspon takvih sankcija mogao bi da obuhvati zamrzavanje računa, uklanjanje poverenika, novčane kazne, oduzimanje sertifikata, oduzimanje licence i brisanje registracije. Sve to ne treba da spreči paralelno odvijanje građanskopravnih, upravnih i krivičnih postupaka protiv NPO ili lica koju deluju za njihov račun tako gde je to adekvatno.

²⁴ Specifični zahtevi za pribavljanjem licenci ili registracijom za svrhe borbe protiv finansiranja terorizma nisu neophodni. Na primer, u nekim državama, NPO su već registrovane kod poreskih organa i prate se u kontekstu mogućnosti za dobijanje povoljnog poreskog tretmana (kao što su poreski krediti ili izuzeća od plaćanja poreza).

- (iv) NPO treba da budu u obavezi da poseduju adekvatne kontrole kako bi osigurale da su sva sredstva pravdana i da su utrošena na način koji je dosledan svrsi i ciljevima navedenih aktivnosti NPO.
  - (v) NPO treba da budu u obavezi da preduzmu razumne mere da potvrde identitet, akreditive i dobru reputaciju korisnika²⁵ i NPO sa kojima sarađuju i da nisu uključene i/ili da ne koriste humanitarna sredstva za podršku teroristima ili terorističkim organizacijama²⁶. Međutim, od NPO se ne treba tražiti da sprovede mere poznavanja i praćenja stranke. NPO treba da budu u obavezi da preduzmu razumne mere kako bi dokumentovale identitet svojih značajnih donatora i da poštuju poverljivost donatora. Krajnji cilj ovog zahteva je da se spreči da humanitarna sredstva budu korišćena za finansiranje i kao podrška teroristima i terorističkim organizacijama.
  - (vi) NPO treba da budu u obavezi da vode, za period od najmanje pet godina, evidencije o domaćim i inostranim transakcijama koje su dovoljno detaljne da potvrde da su sredstva primljena i utrošena na način koji je dosledan sa svrhom i ciljevima organizacije, i od njih se može tražiti da ove evidencije stave na uvid nadležnim organima sa odgovarajućim ovlašćenjem. Navedeno se takođe primenjuje i na informacije navedene u stavovima (ii) i (iii) iznad. Kada je to pogodno, evidencija o humanitarnim aktivnostima i finansijskim operacijama NPO takođe treba da bude stavljena na uvid javnosti.
- (c) Delotvorno prikupljanje informacija i istraga
- (i) Države treba da osiguraju delotvornu saradnju, koordinaciju i razmenu informacija u meri u kojoj je to moguće između svih nivoa odgovarajućih organa ili organizacija koje poseduju relevantne informacije o NPO.
  - (ii) Države treba da imaju iskustva u sprovođenju istraga i sposobnost da ispituju one NPO za koje se sumnja da su bile predmet eksploatacije ili da aktivno podržavaju terorističke aktivnosti ili terorističke organizacije.
  - (iii) Države treba da osiguraju dobijanje punog pristupa informacijama o upravi i rukovodstvu konkretne NPO (uključujući finansijske i programske informacije) tokom trajanja istrage.
  - (iv) Države treba da uspostave odgovarajuće mehanizme da osiguraju da, kada postoji sumnja ili opravdano uverenje za sumnju da je konkretna NPO: (1) uključena u zloupotrebu sa ciljem finansiranja terorizma i/ili predstavlja paravan za prikupljanje sredstava u korist terorističke organizacije; (2) eksploatisana kao produžena ruka za finansiranje terorizma, uključujući u svrhu izbegavanja mera za zamrzavanje imovine, ili druge vrste podrške terorizmu; ili (3) sakriva ili

²⁵ Pojam korisnici se odnosi na ona fizička lica, ili grupe fizičkih lica koja dobijaju dobrotvornu, humanitarnu ili druge vrste pomoći posredstvom usluga NPO.

²⁶ To ne znači da se od NPO očekuje da identifikuju svakog konkretnog pojedinca, budući da takav zahtev ne bi uvek bio mogući i u nekim slučajevima bi umanjio sposobnost NPO da pruži više nego potrebnu pomoć.

prikriva tajno preusmeravanje sredstava namenjenih zakonitim namenama, ali preusmerenim za račun terorista ili terorističkih organizacija, da se takve informacije bez odlaganja razmenjuju sa relevantnim nadležnim organima u cilju preduzimanja preventivnih ili istražnih radnji.

- (d) Delotvoran kapacitet za odgovor na međunarodne zahteve za informacijama o NPO koja je predmet interesovanja U skladu sa Preporukama o međunarodnoj saradnji, države treba da identifikuju adekvatne kontakt osobe i procedure za odgovor na međunarodne zahteve za informacijama u vezi sa određenom NPO za koju se sumnja da učestvuje u finansiranju terorizma ili da je uključena u neku drugu vrstu podrške terorizmu.

D. RESURSI ZA NADZOR, PRAĆENJE I ISTRAGE

7. Države treba da obezbede da njihovi odgovarajući organi, koji su odgovorni za nadzor, praćenje i istrage u domaćem NPO sektoru, poseduju adekvatne finansijske, ljudske i tehničke resurse.

Pojmovnik specifičnih pojmova korišćenih u ovoj Preporuci

Odgovarajući organi	odnosi se na nadležne organe, uključujući regulatore, poreske organe, FOS, organe za sprovođenje zakona, obaveštajne službe, akreditovane institucije, i potencijalno samoregulatorne organizacije u nekim državama.
Povezane NPO	obuhvataju ogranke međunarodnih NPO u inostranstvu, i NPO sa kojima su zaključena partnerstva.
Korisnici	odnosi se na ona fizička lica, ili grupe fizičkih lica koja dobijaju dobrotvornu, humanitarnu ili druge vrste pomoći posredstvom usluga NPO.
Neprofitna organizacija ili NPO	podrazumeva pravno lice ili aranžman ili organizaciju koja se primarno bavi prikupljanjem ili isplatom sredstava za namene poput humanitarnog rada, verskih aktivnosti, kulturnih, obrazovnih, socijalnih ili bratskih svrha, ili za realizaciju drugih vrsta "dobrih poslova".
Zloupotreba u svrhu finansiranja terorizma	odnosi se na eksploataciju NPO od strane terorista ili terorističkih organizacija za prikupljanje ili kretanje sredstava, obezbeđivanje logističke podrške, podsticanja ili olakšavanja regrutovanja terorista, ili drugu vrstu podrške teroristima ili terorističkim organizacijama ili operacijama.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 10 (POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE)

A. POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE I DOJAVLJIVANJE

1. Ako, tokom uspostavljanja ili toka odnosa sa strankom, ili pri izvršavanju povremenih transakcija, finansijska institucija posumnja da se transakcije odnose na pranje novca ili finansiranje terorizma, onda institucija treba da:
  - (a) normalno pokuša da identifikuje i verifikuje identitet²⁷ stranke i stvarnog vlasnika, bilo stalnog ili povremenog, i bez obzira na bilo kakve izuzetke ili bilo koju definisanu graničnu vrednost (prag) koji bi se primenjivao u drugom slučaju; i
  - (b) podnese izveštaj o sumnjivoj transakciji (IST) finansijsko-obaveštajnoj službi (FOS) u skladu sa Preporukom 20.
2. Preporuka 21 zabranjuje finansijskim institucijama, njihovim direktorima, službenicima i zaposlenima da obelodane činjenicu da su FOS podneti IST ili povezane informacije. Postoji rizik da strankama nenamerno bude dojavljeno kada finansijska institucija želi da izvrši svoje obaveze u pogledu primene mera poznavanja i praćenja stranke (PPS) u ovim okolnostima. Saznanje stranke o mogućem IST ili istrazi moglo bi da kompromituje buduće napore da se istraži sumnjano pranje novca ili operacija finansiranja terorizma.
3. Stoga, ukoliko finansijske institucije ustanove sumnju da su transakcije povezane sa pranjem novca ili finansiranjem terorizma, treba da uzmu u obzir rizik od dojava pri sprovođenju procesa PPS. Ukoliko institucija opravdano sumnja da će sprovođenje procesa PPS dovesti do dojava stranci ili potencijalnoj stranci, takva institucija može odabrati da takav proces ne sprovodi, ali treba da podnese IST. Institucije treba da osiguraju da njihovi zaposleni imaju svest i osetljivost o ovim pitanjima pri sprovođenju mera PPS.

B. PPS- LICA KOJA POSTUPAJU ZA RAČUN STRANKE

4. Kada sprovode elemente (a) i (b) mera PPS navedenih u Preporuci 10, finansijske institucije treba da budu u obavezi da verifikuju da bilo koje lice koje navodno deluje za račun klijenta je i ovlašćeno da to uradi, i da identifikuje i verifikuje identitet takvog lica.

C. PPS ZA PRAVNA LICA I ARANŽMANE

5. Kada sprovodi mere PPS u vezi sa strankama koje su pravna lica ili pravni aranžmani²⁸, finansijske institucije treba da budu u obavezi da utvrde i potvrde identitet stranke, i razumeju prirodu njenog poslovanja i vlasničku i kontrolnu strukturu. Svrha zahteva definisanih pod (a) i (b) ispod, u pogledu identifikacije i verifikacije stranke i stvarnog vlasnika, je dvojaka: prvo, da se spreči

²⁷ Pouzdani, nezavisni izvori dokumenata, podataka ili informacija će se u daljem tekstu nazivati "identifikacioni podaci."

²⁸ U ovim Preporukama upućivanje na pravne aranžmane kao što su trustovi (ili slični aranžmani) kao stranke finansijske institucije ili DNFBP ili izvršavanje transakcije, odnosi se na situacije u kojima fizičko ili pravno lice koje je poverenik uspostavlja poslovni odnos ili izvršava transakciju za račun korisnika ili u skladu sa uslovima trasta. Uobičajeni zahtevi za PPS za stranke koje su fizička i pravna lica i dalje se primenjuju uključujući stav 4 Napomene s tumačenjima¹⁰, ali se takođe primenjuju i dodatni zahtevi vezano za trustove i stvarne vlasnike trasta (kako je definisano).

nezakonito korišćenje pravnih lica i aranžmana, sticanjem dovoljnog razumevanja o stranci da bi se valjano procenili potencijalni rizici od pranja novca i finansiranja terorizma povezani sa poslovnim odnosom; i drugo, da bi se preduzeli odgovarajući koraci za ublažavanje rizika. Kao dva aspekta istog procesa, ovi zahtevi su u prirodnoj interakciji i međusobno se nadopunjavaju. U ovom kontekstu, finansijske institucije treba da budu u obavezi da:

- (a) Identifikuju stranku i verifikuju njen identitet. Vrsta informacija koja je uobičajeno potrebna za izvršenje ove funkcije bila bi:
  - (i) Vrsta, pravni oblik i dokaz o postojanju- verifikacija se, na primer, može pribaviti putem potvrde o osnivanju, potvrde o finansijskom stanju, sporazuma o partnerstvu, ugovora o povereništvu, ili druge dokumentacije iz pouzdanog nezavisnog izvora koji dokazuje naziv i trenutni oblik postojanja stranke.
  - (ii) Ovlašćenja koja uređuju i obavezuju pravno lice ili aranžman (npr. statut i potvrda o osnivanju kompanije), kao i imena relevantnih lica koja vrše funkcije višeg rukovodstva u pravnom licu ili aranžmanu (npr. generalni direktori u privrednom subjektu, poverenici u trustu).
  - (iii) Adresa registrovanog sedišta i, ako se razlikuje, glavno sedište firme.
- (b) Identifikovati stvarne vlasnike stranke i preduzeti razumne mere²⁹ za potvrdu identiteta takvih lica, posredstvom sledećih informacija:
  - (i) Za pravna lica³⁰:
    - (i.i) Identitet fizičkih lica (ako postoje – budući da vlasnički udeli mogu biti toliko raznoliki da nema fizičkih lica (bilo da deluju zajedno ili samostalno) koja vrše kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom putem vlasništva) koja imaju krajnji kontrolni vlasnički udeo³¹ u pravnom licu; i
    - (i.ii) u meri u kojoj postoji sumnja o (i.i) tome da li je lice(a) sa kontrolnim vlasničkim udelom stvarni vlasnik(ci) ili kada ne postoji fizičko lice koje vrši kontrolu putem vlasničkog udela, identitet fizičkog(ih) lica (ako ih ima) koje vrši kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom drugim sredstvima.
    - (i.iii) Kada nijedno fizičko lice nije identifikovano pod (i.i) i (i.ii) iznad, finansijske institucije treba da utvrde i preduzmu razumne mere da potvrde identitet relevantnog fizičkog lica koje vrši funkciju višeg rukovodioca.
  - (ii) Za pravne aranžmane
    - (ii.i) Trustovi- identitet osnivača, poverenika, zaštitnika (ako postoji), korisnike

²⁹ U utvrđivanju razumnosti mera za potvrdu identiteta, trebalo bi obratiti pažnju na rizike od pranja novca i finansiranja terorizma koje nameću stranka i poslovni odnos.

³⁰ Mere (i.i) do (i.iii) ne predstavljaju alternativne opcije, već kaskadne mere, gde svaka treba da bude primenjena ukoliko je prethodna mera primenjena i stvarni vlasnik nije identifikovan.

³¹ Kontrolni vlasnički udeo zavisi od vlasničke strukture privrednog društva. Može se zasnivati na graničnim vrednostima, npr. svako lice koje ima vlasništvo u privrednom društvu iznad određenog procenta (npr. 25%).

ili kategorije korisnika³², i bilo koje drugo fizičko lice koje ima delotvornu kontrolu nad trustom u krajnjoj instanci (uključujući i kroz lanac kontrole/vlasništva);

(ii.ii) Druge vrste pravnih aranžmana- identitet lica na jednakim ili sličnim položajima.

U slučajevima kada je klijent ili vlasnik kontrolnog udela privredno društvo koje je kotirano na berzi i podleže ispunjavanju zahteva u pogledu obelodanjivanja podataka (bilo pravilima berze ili na osnovu zakona ili sredstava izvršenja) koji nameću zahteve da bi se osigurala adekvatna transparentnost stvarnog vlasništva, ili je zavisno privredno društvo u kome takvo privredno društvo ima većinsko vlasništvo, nije neophodno da se identifikuje i verifikuje identitet svakog akcionara ili stvarnog vlasnika takvih privrednih društava.

Relevantni podaci za identifikaciju mogu se pribaviti iz javnog registra, od klijenta ili iz drugih pouzdanih izvora.

D. MERE POZNAVANJA I PRAĆENJA STRANKE (PPS) ZA KORISNIKE POLISA ŽIVOTNOG OSIGURANJA

6. Za životno osiguranje ili druge vrste poslova osiguranja povezanih sa investicijama, finansijske institucije treba da, pored sprovođenja mera PPS za stranku i stvarnog vlasnika, sprovedu sledeće mere PPS o korisniku(cima) polise životnog osiguranja i drugih polisa osiguranja povezanih sa investicijama, čim takav korisnik(ci) bude identifikovan/ označen:
  - (a) Za korisnika(e) koji je identifikovan kao konkretno imenovano fizičko ili pravno lice ili pravni aranžman- evidencija imena/ naziva lica;
  - (b) Za korisnika(e) koji je označen putem karakteristika ili kategorije (npr. supružnik ili deca u trenutku nastanka osiguranog događaja) ili drugim sredstvima (npr. po testamentu)- pribavljanje dovoljno informacija u vezi sa korisnikom da zadovolji finansijsku instituciju da će biti u mogućnosti da ustanovi identitet korisnika u trenutku isplate.

Informacije prikupljene pod (a) i/ili (b) treba da budu evidentirane i vođene u skladu sa odredbama Preporuke 11.

7. Za oba slučaja na koje se upućuje pod 6(a) i (b) iznad- potvrda identiteta korisnika vrši se u trenutku isplate.
8. Finansijska institucija treba da uključi korisnika polise životnog osiguranja kao relevantan faktor rizika kada utvrđuje da li je potrebno primeniti pojačane mere PPS. Ukoliko finansijska institucija utvrdi da korisnik koji je pravno lice ili pravni aranžman predstavlja viši rizik, onda pojačane mere PPS treba da obuhvate razumne mere za utvrđivanje i potvrdu identiteta stvarnog vlasnika korisnika, u trenutku isplate.
9. Ukoliko finansijska institucija nije u mogućnosti da primeni stavove 6 do 8 iznad, treba da

³² Za korisnike trustova koji su označeni putem karakteristika ili kategorije finansijske institucije treba da pribave dovoljno informacija o korisniku koje zadovoljavaju finansijsku instituciju tako da može da ustanovi identitet korisnika u trenutku isplate ili kada korisnik namerava da ostvari stečena prava.

razmotri podnošenje izveštaja o sumnjivoj transakciji.

E. OSLANJANJE NA VEĆ IZVRŠENU IDENTIFIKACIJU I VERIFIKACIJU

10. Mere PPS definisane u Preporuci 10 ne podrazumevaju da finansijske institucije treba iznova da utvrđuju i potvrđuju identitet svake stranke svaki put kada stranka izvrši transakciju. Institucija ima pravo da se oslanja na korake za identifikaciju i verifikaciju koje je već preduzela, osim ako nema sumnju u tačnost takvih informacija. Primeri situacija koje mogu dovesti do toga da institucija ima takve sumnje mogle bi da budu kada postoji sumnja u pranje novca u vezi sa tom strankom, ili kada postoji materijalna promena u načinu korišćenja računa stranke, koja nije u skladu sa poslovnim profilom stranke.

F. VREME VRŠENJA VERIFIKACIJE

11. Primeri vrsta okolnosti (pored onih na koje se upućuje iznad za korisnike polisa životnog osiguranja) u kojima bi bilo dozvoljeno da verifikacija bude izvršena nakon uspostavljanja poslovnog odnosa, jer je od ključne važnosti da se ne prekida uobičajeni tok poslovanja, uključuju:

- Nepostojanje poslovanja ličnim kontaktom (lice u lice).
- Transakcije hartijama od vrednosti. U industriji hartija od vrednosti, od privrednih subjekata i posrednika se može zahtevati da transakcije izvršavaju veoma brzo, u skladu sa uslovima na tržištu u trenutku kada ih stranka kontaktira, a izvršenje transakcije mora biti završeno pre nego se obavi potvrđivanje identiteta.

12. Finansijske institucije takođe treba da usvoje procedure za upravljanje rizicima u pogledu uslova pod kojima stranka može da koristi poslovni odnos pre verifikacije. Ove procedure treba da obuhvate set mera, kao što su ograničenje broja, vrste i/ili iznosa transakcija koje mogu biti izvršene i praćenje velikih ili složenih transakcija koje se izvršavaju van očekivanih normi za tu vrstu odnosa.

G. POSTOJEĆE STRANKE

13. Finansijske institucije treba da budu u obavezi da primenjuju mere poznavanja i praćenja stranke³³ na osnovu materijalnosti i rizika, kao i da sprovedu postupak dužne pažnje nad takvim postojećim odnosima u odgovarajuća vremena, uzimajući u obzir da li su i kada mere PPS prethodno realizovane, kao i adekvatnost dobijenih podataka.

H. PRISTUP ZASNOVAN NA PROCENI RIZIKA³⁴

14. Primeri ispod nisu obavezni elementi Standarda FATF i navedeni su samo kao smernice. Primeri nisu sveobuhvatni, i iako se smatraju indikatorima od pomoći, moguće da neće biti relevantni u svim okolnostima.

³³ Postojeće stranke do datuma stupanja na snagu zahteva na nacionalnom nivou.

³⁴ Procena zasnovana na proceni rizika ne primenjuje se na okolnosti kada bi mere PPS treba da budu obavezne, ali se može iskoristiti da se utvrdi obim takvih mera.

Viši rizici

15. Postoje okolnosti u kojima je rizik od pranja novca i finansiranja terorizma viši i stoga je potrebno sprovesti pojačane mere PPS. Pri proceni rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u odnosu na vrste stranaka, država ili geografskih područja, i posebno u odnosu na proizvode, usluge, transakcije i kanale isporuke, primeri potencijalno visokorizičnih situacija (pored onih koje su navedene u Preporukama 12 do 16) uključuju sledeće:

(a) Faktori rizika stranke:

- Poslovni odnos se sprovodi u neuobičajenim okolnostima (npr. značajna neobjašnjiva geografska udaljenost između finansijske institucije i stranke).
- Nerezidentne stranke.
- Pravna lica ili aranžmani koji su sredstva za raspolaganje ličnom imovinom.
- Privredni subjekti koji imaju nominovane akcionare ili akcije na donosioca.
- Privredni subjekat koji vrti dosta gotovinskih sredstava.
- Vlasnička struktura privrednog subjekta se čini neobičnom ili preterano složenom za prirodu poslovanja kompanije.

(b) Faktori rizika države ili geografskog područja:³⁵

- Države identifikovane od strane pouzdanih izvora, kao što su uzajamne evaluacije ili izveštaji o detaljnoj proceni ili objavljeni naknadni izveštaji, kao države koje ne poseduju adekvatne sisteme za SPN/FT.
- Države koje podležu primeni sankcija, embarga ili sličnih mera nametnutih od strane, na primer, Ujedinjenih nacija.
- Države koje su od strane pouzdanih izvora identifikovane kao države u kojima je prisutan značajan stepen korupcije ili drugih kriminalnih aktivnosti.
- Države ili geografska područja koji su od strane pouzdanih izvora identifikovani kao države koje obezbeđuju finansiranje ili podršku za terorističke aktivnosti, ili na čijoj teritoriji posluje označena teroristička organizacija.

(c) Faktori rizika za proizvode, usluge, transakcije ili kanale isporuke

- Privatno bankarstvo.
- Anonimne transakcije (koje mogu uključivati gotovinu).
- Poslovni odnosi ili transakcije koji se ne odvijaju ličnim kontaktom (licem u lice).

³⁵ U skladu sa Preporukom 19 za države je obavezno da zahtevaju od finansijskih institucija da primene pojačane mere poznavanja i praćenja stranke kada FATF zahteva da takve mere budu uvedene.

- Plaćanje primljeno od nepoznatog ili nepovezanog trećeg lica.

Niži rizici

16. Postoje okolnosti u kojima rizik od pranja novca ili finansiranja terorizma može biti niži. U takvim okolnostima, i pod uslovom da je država ili da su finansijske institucije izvršile adekvatnu analizu rizika, može biti razumno za državu da dozvoli svojim finansijskim institucijama da primene pojednostavljene mere PPS.

17. Pri proceni rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u odnosu na vrste stranaka, država ili geografskih područja, i posebno u odnosu na proizvode, usluge, transakcije i kanale isporuke, primeri potencijalno niskorizičnih situacija uključuju sledeće:

(a) Faktori rizika stranke:

- Finansijske institucije i DNFBP- kada podležu primeni zahteva za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma u skladu sa Preporukama FATF, kada su delotvorno ispunile ove zahteve, i nad njima se vrši delotvoran nadzor ili praćenje u skladu sa Preporukama kako bi se osigurala usklađenost sa tim zahtevima.
- Javna preduzeća listirana na berzi koja podležu zahtevima za obelodanjivanjem (bilo od strane berze ili na osnovu zakona i sredstava sprovođenja), koji nameću zahteve kako bi se osigurala adekvatna transparentnost stvarnog vlasništva.
- Javne uprave ili preduzeća.

(b) Faktori rizika za proizvode, usluge, transakcije ili kanale isporuke:

- Polise životnog osiguranja gde je premija niska (npr. godišnja premija je manja od 1.000 USD/ evra ili je jedinstvena premija niža od 2.500 USD/ evra).
- Polise osiguranja za penzione programe ukoliko ne postoji opcija preranog otkupa i polisa se ne može koristiti kao kolateral.
- Penzioni, starosni ili slični programi koji zaposlenima pružaju koristi u penziji, gde se doprinosi plaćaju oduzimanjem od plate, a pravila programa ne dozvoljavaju dodeljivanje udela člana u okviru programa.
- Finansijski proizvodi ili usluge koji proizvode adekvatno definisane i ograničene usluge određenim vrstama stranaka, kako bi se povećao pristup u cilju finansijske inkluzije.

(c) Faktori rizika države:

- Države identifikovane od strane pouzdanih izvora, kao što su uzajamne evaluacije ili izveštaji o detaljnoj proceni, koje ne poseduju adekvatne sisteme za SPN/FT.
- Države koje su od strane pouzdanih izvora identifikovane kao države u kojima je prisutan nizak stepen korupcije ili drugih kriminalnih aktivnosti.

U izradi procene rizika, države ili finansijske institucije mogu, kada je to pogodno, takođe uzeti u obzir varijacije u pogledu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma između različitih regiona ili oblasti u okviru države.

18. Niži rizik od pranja novca i finansiranja terorizma za svrhe identifikacije i verifikacije ne znači automatski da je ista stranka nizak rizik za sve vrste mera PPS, posebno za kontinuirano praćenje transakcija.

Varijable rizika

19. Pri proceni rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u odnosu na vrste stranaka, država ili geografskih područja, i u odnosu na određene proizvode, usluge, transakcije i kanale isporuke, finansijska institucija treba da razmotri varijable rizika povezane sa tim kategorijama rizika. Ove varijable, bilo pojedinačno ili u kombinaciji, mogu povećati ili umanjiti potencijalni rizik, i time uticati na odgovarajući nivo mera PPS. Primeri takvih varijabli uključuju:

- Svrhu računa ili odnosa.
- Nivo sredstava koji stranka želi da deponuje ili veličina izvršene transakcije.
- Redovnost ili trajanje poslovnog odnosa.

Pojačane mere PPS

20. Finansijske institucije treba da preispitaju, u meri u kojoj je to razumno moguće, pozadinu i svrhu svih složenih, neuobičajenih velikih transakcija, i svih neuobičajenih modaliteta transakcija, koji nemaju očiglednu ekonomsku ili zakonitu svrhu. Tamo gde je rizik od pranja novca i finansiranja terorizma viši, finansijske institucije treba da budu u obavezi da primene pojačane mere PPS, u skladu sa identifikovanim rizicima. Posebno bi trebalo da povećaju stepen i prirodu praćenja poslovnog odnosa, kako bi utvrdile da li se takve transakcije ili aktivnosti čine neuobičajenim ili sumnjivim. Primeri pojačanih mera PPS koje se mogu primeniti na poslovne odnose višeg rizika obuhvataju:

- Pribavljanje dodatnih informacija o stranci (npr. zanimanje, obim sredstava, informacije dostupne iz javnih baza podataka, sa interneta, itd.) i redovnije ažuriranje identifikacionih podataka stranke i stvarnog vlasnika.
- Pribavljanje dodatnih informacija o nameravanoj prirodi poslovnog odnosa.
- Pribavljanje informacija o izvoru sredstava ili izvoru bogatstva stranke.
- Pribavljanje informacija o razlozima za nameravane ili izvršene transakcije.
- Pribavljanje odobrenja višeg rukovodstva za započinjanje ili nastavak poslovnog odnosa.

- Sprovođenje pojačanog praćenja poslovnog odnosa, kroz povećanje broja i dinamike primenjenih kontrola, i odabir šema transakcija koje je potrebno dodatno preispitati.
- Zahtevanje da prvo plaćanje bude izvršeno preko računa u ime stranke kod banke koja podleže sličnim standardima u sprovođenju mera PPS.

Pojednostavljene mere PPS

21. U slučajevima kada su rizici od pranja novca ili finansiranja terorizma niži, finansijskim institucijama bi moglo biti dozvoljeno da primene pojednostavljene mere PPS, koje treba da uzmu u obzir prirodu nižeg rizika. Pojednostavljene mere treba da budu srazmerne faktorima nižeg rizika (npr. pojednostavljene mere mogu se odnositi samo na mere prihvatanja stranke ili na aspekte kontinuiranog praćenja). Primeri mogućih mera su:

- Potvrđivanje identiteta stranke i stvarnog vlasnika nakon uspostavljanja poslovnog odnosa (npr. ukoliko transakcije preko računa premaše definisani novčani prag).
- Smanjenje učestalosti ažuriranja identifikacionih podataka o stranki.
- Smanjenje nivoa kontinuiranog praćenja i preispitivanja transakcija, na osnovu razumnog novčanog praga.
- Neprikupljanje specifičnih informacija ili sprovođenje konkretnih mera za razumevanje svrhe i nameravane prirode poslovnog odnosa, već izvođenje svrhe i prirode iz vrste transakcija ili uspostavljenog poslovnog odnosa.

Pojednostavljene mere PPS nisu prihvatljive kada god postoji sumnja u pranje novca ili finansiranje terorizma; ili gde se primenjuju određena scenarija višeg rizika.

Pragovi (granične vrednosti)

22. Definisani prag za povremene transakcije u skladu sa Preporukom 10 iznosi 15.000 USD/evra. Finansijske transakcije iznad definisanog praga uključuju i situacije kada se transakcija izvršava u jednoj operaciji ili kroz nekoliko operacija za koje se čini da su povezane.

Kontinuirane mere poznavanja i praćenje stranke

23. Finansijske institucije treba da budu u obavezi da osiguraju da dokumentacija, podaci ili informacije prikupljeni u okviru procesa PPS budu ažurne i relevantne, tako što će sprovesti preglede postojeće evidencije, naročito za kategorije stranke višeg rizika.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 12 (POLITIČKI EKSPONIRANA LICA)

Finansijske institucije treba da preduzmu razumne mere da utvrde da li su korisnici polise životnog osiguranja i/ili, gde je to potrebno, stvarni vlasnik politički eksponirana lica. Ovo treba najkasnije izvršiti u trenutku isplate. Tamo gde je identifikovan viši rizik, pored primene uobičajenih mera PPS, finansijske institucija treba da budu u obavezi da:

- a) obaveste više rukovodstvo pre isplate primanja po polisi; i
- b) sprovedu pojačano preispitivanje celokupnog poslovnog odnosa sa vlasnikom polise i razmotre podnošenje izveštaja o sumnjivoj transakciji.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 13 (KORESPONDENSKO BANKARSTVO)

Slični odnosi na koje finansijske institucije treba da primenjuju kriterijume (a) do (e) uključuju, na primer one ustanovljene za transakcije hartijama od vrednosti ili transfere sredstava, bilo za prekograničnu finansijsku instituciju ili za svoje stranke.

Pojam *prolazni računi* (*payable-through accounts*) odnosi se na korespondentske račune koje neposredno koriste treća lica za izvršenje posla za sopstveni račun.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 14 (USLUGE PRENOSA NOVCA ILI VREDNOSTI)

Država ne mora da nameće zaseban sistem licenciranja ili registracije za fizička ili pravna lica koja su već licencirana ili registrovana kao finansijske institucije (kako je definisano Preporukama FATF) u okviru te države, kojima je, u skladu sa takvom dozvolom ili registracijom, dozvoljeno da vrše usluge prenosa novca i vrednosti, i koje već podležu celokupnom nizu važećih obaveza u skladu sa Preporukama FATF.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 15

1. U svrhu primene Preporuka FATF, države treba da razmotre virtuelnu imovinu kao "imovinu", "primanja", "aktivu", "novčana sredstva ili drugu imovinu" ili drugu "odgovarajuću vrednost". Države treba da primene relevantne mere prema Preporukama FATF na virtuelnu imovinu i pružaoce usluga virtuelne imovine (VASP).
2. U skladu sa Preporukom 1, države treba da identifikuju, procene i razumeju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma koji proističu iz aktivnosti virtuelne imovine i aktivnosti ili operacija VASP. Na osnovu takve procene, države treba da primene pristup zasnovan na proceni rizika kako bi osigurale da su mere za sprečavanje ili ublažavanje pranja novca i finansiranja terorizma srazmerne identifikovanim rizicima. Države treba da zahtevaju od VASP da identifikuju, procenjuju i preduzimaju delotvorna delovanja za ublažavanje sopstvenih rizika od pranja novca i finansiranja terorizma.
3. VASP treba da budu u obavezi da pribave licencu (dozvolu) ili da se registruju. Kao minimum, VASP treba da budu u obavezi da pribave licencu (dozvolu) ili da se registruju, u državi(ama) u kojoj su osnovani³⁶. U slučajevima kada je VASP fizičko lice, od takvog lica treba da se zahteva da pribavi licencu ili da se registruje u nadležnosti u kojoj se nalazi njegovo prebivalište. Nadležnosti takođe od VASP mogu zahtevati da svoje proizvode i/ili usluge nude klijentima, ili da poslovanje vrše iz, njihove nadležnosti kako bi bili licencirani ili registrovani u toj nadležnosti. Nadležni organi treba da preduzmu neophodne zakonske i regulatorne mere da spreče kriminalce ili njihove saradnike da poseduju ili da budu stvarni vlasnik značajnog ili kontrolnog udela, ili da vrše rukovodeću funkciju u VASP. Države treba da preduzmu radnje da identifikuju fizička i pravna lica koja vrše aktivnosti VASP bez neophodne licence ili registracije i primene protiv njih odgovarajuće sankcije.
4. Država ne mora da nameće zaseban sistem licenciranja ili registracije za fizička ili pravna lica koja su već licencirana ili registrovana kao finansijske institucije (kako je definisano Preporukama FATF) u okviru te države, kojima je, u skladu sa takvom dozvolom ili registracijom, dozvoljeno da vrše aktivnosti VASP, i koje već podležu celokupnom nizu važećih obaveza u skladu sa Preporukama FATF.
5. Države treba da osiguraju da VASP podležu adekvatnom uređenju i nadzoru i praćenju za svrhe SPN/FT i da delotvorno sprovedu relevantne Preporuke FATF, u cilju ublažavanja rizika od pranja novca i finansiranja terorizma koji proističu iz virtuelne imovine. VASP treba da podležu delotvornim sistemima za praćenje i osiguravanje usklađenosti sa nacionalnim zahtevima o SPN/FT. Nadležni organ treba da vrši nadzor i praćenje nad VASP (ne samo SRT), i da sprovodi nadzor i praćenje zasnovane na proceni rizika. Nadzorni organi treba da poseduju adekvatna ovlašćenja za vršenje nadzora ili praćenja, i da osiguraju usklađenost VASP sa zahtevima za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma, uključujući ovlašćenje za vršenje inspekcija, kao i da ih primoraju da dostavljaju informacije, i da izriču sankcije. Nadzorni organi treba da imaju ovlašćenja za izricanje disciplinskih i finansijskih sankcija, uključujući i ovlašćenje za povlačenje, ograničavanje ili suspenziju licence VASP, gde je to primenjivo.
6. Države treba da osiguraju da postoji raspon delotvornih, srazmernih i odvrćanih sankcija, bilo krivičnih, građanskopravnih ili upravnih, koje su dostupne za primenu nad VASP koja ne poštuju zahteve o SPN/FT definisane u Preporuci 35. Sankcije treba da se primenjuju ne samo na VASP, već i na njihove direktore i više rukovodstvo.

³⁶ Upućivanja na osnivanje pravnog lica uključuju osnivanje privrednih društava ili bilo kog drugog mehanizma koji se koristi.

7. U pogledu preventivnih mera, zahtevi propisani u Preporukama 10 do 21 odnose se na VASP, pod uslovom da su ispunjene sledeće kvalifikacije:
- (a) P.10- Definisani prag za povremene transakcije iznad kojih su VASP u obavezi da sprovedu mere PPS iznosi 1.000 USD/evra.
  - (b) P. 16 – Države treba da osiguraju da VASP platioci pribave i vode potrebne i tačne informacije o platiocu i potrebne informacije o korisniku³⁷ transfera virtuelne imovine, da podnose³⁸ navedene informacije VASP korisniku ili finansijskoj instituciji (ako postoji) momentalno i na bezbedan način, kao i da takve informacije na zahtev stave na uvid odgovarajućim organima. Države treba da osiguraju da VASP korisnici pribave i vode neophodne informacije o platiocu i potrebne i tačne informacije o korisniku transfera virtuelne imovine, i da takve informacije na zahtev stave na uvid odgovarajućim organima. Ostali zahtevi P.16 (uključujući praćenje dostupnosti informacija, i preduzimanje mera za zamrzavanje imovine i zabranu transakcija sa označenim fizičkim i pravnim licima) primenjuju se na istoj osnovi kako je definisano u P.16. Iste obaveze se primenjuju na finansijske institucije u slučaju kada šalju ili primaju transfere virtuelne imovine za račun stranke.
8. Države treba da brzo, konstruktivno i delotvorno obezbede najširi mogući raspon međunarodne saradnje u vezi sa pranjem novca, predikatnim krivičnim delima, i finansiranjem terorizma u pogledu virtuelne imovine, na osnovu definisanom u Preporukama 37 do 40. Posebno, nadzorni organi za VASP treba da brzo i konstruktivno razmenjuju informacije sa svojim inostranim partnerima, bez obzira na prirodu nadzornog organa ili status i razlike u nomenklaturi ili statusu VASP.

---

³⁷ Kako je definisano u Napomeni s tumačenjima uz P.16, stav 6 ili relevantnim informacijama u kontekstu virtuelne imovine.

³⁸ Informacije se mogu podneti neposredno i posredno. Neophodno je da takve informacije budu priložene neposredno uz transfere virtuelne imovine.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 16 (ELEKTRONSKI TRANSFERI)

A. CILJ

1. Preporuka 16 je izrađena sa ciljem sprečavanja terorista i drugih učinilaca krivičnih dela oda imaju slobodan pristup elektronskim transferima za kretanje njihove imovine, ili za otkrivanje takve zloupotrebe kada do nje dođe. Konkretno ima za cilj da osigura da su osnovne informacije o platiocu i korisniku elektronskih transfera momentalno dostupne:
  - (a) odgovarajućem organu za sprovođenje zakona i/ili tužilačkim organima koji im pomažu u otkrivanju, istrazi i krivičnom gonjenju terorista i drugih učinilaca krivičnih dela, i praćenju njihove imovine;
  - (b) finansijsko-obaveštajnim službama za analizu sumnjive ili neuobičajene aktivnosti, i širenje informacija kako bude potrebno, i
  - (c) da nalože, posredničkim ili korisničkim finansijskim institucijama da olakšaju identifikovanje i izveštavanje o sumnjivim transakcijama, i da primene zahteve za zamrzavanje imovine i da poštuju zabrane vršenja transakcija sa označenim fizičkim ili pravnim licima, u skladu sa obavezama propisanim u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, kao što su Rezolucija 1267 (1999) i rezolucije koje su nakon nje donesene, i Rezolucija 1373 (2001) koja se odnosi na sprečavanje i suzbijanje terorizma i finansiranja terorizma.
2. U cilju postizanja ovih ciljeva, države treba da poseduju sposobnost za praćenje svih elektronskih transfera. Usled potencijalne pretnje od finansiranja terorizma koju predstavljaju mali elektronski transferi, države treba da smanje pragove uzimajući u obzir rizik da "ne sateraju transakcije pod zemlju" kao i značaj finansijske inkluzije. FATF nema nameru da nameće rigidne standarde ili da propiše jedan radni proces koji bi negativno uticao na platni sistem.

B. DELOKRUG PRIMENE

3. Preporuka 16 se primenjuje na prekogranične elektronske transfere i elektronske transfere u zemlji, uključujući serijska plaćanja i plaćanje pokrića.
4. Preporuka 16 nema za cilj da obuhvati sve sledeće vrste plaćanja:
  - (a) Bilo koji transfer koji teče od transakcije izvršene korišćenjem kreditne ili debitne ili pripejd kartice za kupovinu dobara i usluga, sve dok broj kreditne, debitne ili pripejd kartice prati sve transfere koji proističu iz transakcije. Međutim, kada se kreditna, debitna ili pripejd kartica koristi kao sistem plaćanja za izvršenje elektronskog transfera od fizičkog lica ka fizičkom licu, transakcija je obuhvaćena Preporukom 16 i potrebno je u poruku uključiti neophodne informacije.
  - (b) Transferi i poravnanja od finansijske institucije ka finansijskoj instituciji, gde su i platilac i korisnik finansijske institucije koje deluju za sopstveni račun.

5. Države mogu da usvoje *de minimis* prag za prekogranične elektronske transfere (ne viši od 1.000 evra/USD), ispod kog se primenjuju sledeći zahtevi.
- (a) Države treba da osiguraju da finansijske institucije uz svaki transfer uključuju: (i) ime platioca; (ii) ime korisnika; i (iii) broj računa za oba, kao i jedinstvenu identifikacionu oznaku transakcije. Takve informacije ne moraju se verifikovati u pogledu tačnosti, osim ako ne postoji sumnja u pranje novca ili finansiranje terorizma, i u tom slučaju finansijska institucija treba da potvrdi informacije koje se odnose na njenu stranku.
  - (b) Države, međutim, mogu zahtevati da dolazni prekogranični elektronski transferi ispod propisane granične vrednosti sadrže potrebne i tačne informacije o platiocu.

C. PREKOGRANIČNI KVALIFIKOVANI ELEKTRONSKI TRANSFERI

6. Informacije koje prate sve kvalifikovane elektronske transfere treba uvek da sadrže:
- (a) ime/naziv platioca;
  - (b) broj računa platioca kada se takav račun koristi za obradu transakcije;
  - (c) adresa platioca, ili nacionalni identifikacioni broj stranke³⁹, ili datum i mesto rođenja;
  - (d) ime/naziv korisnika; i
  - (e) broj računa korisnika kada se takav račun koristi za obradu transakcije.
7. Ukoliko ne postoji račun, treba uneti jedinstvenu identifikacionu oznaku transakcije koji omogućava sledljivost transakcije.
8. Kada je nekoliko prekograničnih elektronskih transfera od jednog platioca objedinjeno u zbirnu datoteku za prenos do korisnika, takvi transferi mogu biti izuzeti od primene zahteva stava 6 u pogledu informacija o platiocu, pod uslovom da je unesen broj računa platioca ili jedinstvena identifikaciona oznaka transakcije (kako je opisano u stavu 7 iznad), i da zbirna datoteka sadrži potrebne i tačne informacije o platiocu, i kompletne informacije o korisniku, koje su u celosti sledljive u državi korisnika.

D. ELEKTRONSKI TRANSFERI U ZEMLJI

9. Informacije koje prate elektronske transfere u zemlji, takođe treba da uključuju informacije o platiocu kako je navedeno za prekogranične elektronske transfere, osim ako ove informacije ne mogu biti dostupne finansijskoj instituciji korisniku i odgovarajućim organima na neki drugi način. U poslednje pomenutom slučaju, finansijska institucija nalogodavca treba da samo unese broj računa ili jedinstvenu identifikacionu oznaku transakcije, pod uslovom da ovaj broj ili identifikator omogućava da se transakcija sledi do platioca ili korisnika.

³⁹ Identifikacioni broj stranke odnosi se na broj koji jedinstveno identifikuje platioca finansijskoj instituciji platioca i različit je broj od jedinstvene identifikacione oznake transakcije na koju se upućuje u stavu 7. Identifikacioni broj stranke mora se odnositi na dosije koji se vodi kod finansijske institucije platioca a koji sadrži najmanje jedno od sledećeg: adresu stranke, nacionalni identifikacioni broj, ili datum i mesto rođenja.

10. Finansijska institucija nalogodavca treba da bude u obavezi da informacije stavi na uvid u roku od tri radna dana od dana prijema zahteva bilo od finansijske institucije korisnika ili od odgovarajućih nadležnih organa. Organi za sprovođenje zakona treba da budu u mogućnosti da nalože dostavljanje takvih informacija bez odlaganja.

E. ODGOVORNOSTI FINANSIJSKIH INSTITUCIJA NALOGODAVCA, POSREDNIKA I KORISNIKA

Finansijska institucija nalogodavac

11. Finansijska institucija nalogodavac treba da osigura da kvalifikovani elektronski transfer sadrži potrebne i tačne informacije o platiocu i potrebne informacije o korisniku.
12. Finansijska institucija nalogodavac treba da osigura da prekogranični elektronski transfer ispod važećeg praga sadrži ime platioca i ime korisnika i broj računa oba, ili jedinstvenu identifikacionu oznaku transakcije.
13. Finansijska institucija nalogodavac treba da čuva sve prikupljene informacije o platiocu i korisniku u skladu sa Preporukom 11.
14. Finansijskoj instituciji nalogodavcu ne bi trebalo da bude dozvoljeno da izvrši elektronski transfer ukoliko nije ispunila zahteve navedene iznad.

Finansijske institucije posrednici

15. Kod prekograničnih elektronskih transfera, finansijska institucija koja obrađuje posrednički element u takvim lancima elektronskih transfera treba da osigura da se sve informacije o platiocu i korisniku koje prate elektronski transfer čuvaju uz takav transfer.
16. U slučajevima kada tehnička ograničenja ne dozvoljavaju da potrebne informacije o platiocu i korisniku koje prate prekogranični elektronski transfer ostanu priložene uz predmetni domaći elektronski transfer, posrednička finansijska institucija primalac treba da čuva evidenciju, najmanje pet godina, o svim informacijama primljenim od strane finansijske institucije nalogodavca ili druge finansijske institucije posrednika.
17. Posrednička finansijska institucija treba da preduzme razumne mere, za identifikovanje prekograničnih elektronskih transfera kojima nedostaju potrebne informacije o platiocu ili potrebne informacije o korisniku. Takve mere treba da budu u skladu sa direktnom obradom (STP).
18. Posrednička finansijska institucija treba da poseduje delotvorne politike zasnovane na proceni rizika i procedure za utvrđivanje sledećeg: (a) kada da izvrši, odbije ili obustavi elektronski transfer gde nedostaju potrebne informacije o platiocu ili potrebne informacije o korisniku; i (b) odgovarajuće naknadne radnje.

Finansijske institucije korisnika

19. Finansijska institucija korisnika treba da preduzme razumne mere za identifikovanje prekograničnih elektronskih transfera kojima nedostaju potrebne informacije o platiocu ili potrebne informacije o korisniku. Takve mere mogu da obuhvate praćenje nakon događaja ili praćenje u realnom vremenu gde je to izvodljivo.
20. Za kvalifikovane prekogranične elektronske transfere, finansijska institucija korisnika treba da potvrdi identitet korisnika, ukoliko identitet prethodno nije bio verifikovan i čuva ovu informaciju u skladu sa Preporukom 11.
21. Finansijska institucija korisnika treba da poseduje delotvorne politike zasnovane na proceni rizika i procedure za utvrđivanje sledećeg: (a) kada da izvrši, odbije ili obustavi elektronski transfer gde nedostaju potrebne informacije o platiocu ili potrebne informacije o korisniku; i (b) odgovarajuće naknadne radnje.

F. PRUŽAOCI USLUGA PRENOSA NOVCA I VREDNOSTI (MVTs)

22. Pružaoci usluga prenosa novca i vrednosti (MVTs) treba da ispunjavaju sve relevantne zahteve Preporuke 16 u državama u kojima posluju, neposredno ili preko svojih zastupnika. U slučaju pružaoca usluga MVTs koji kontroliše i stranu nalagodavca i stranu korisnika elektronskog transfera, pružalac usluga MVTs treba da:
  - (a) uzme u obzir sve informacije i sa strane nalagodavca i sa strane korisnika kako bi utvrdio da li potrebno da podnese Izveštaj o sumnjivoj transakciji; i
  - (b) podnese Izveštaj o sumnjivoj transakciji u bilo kojoj državi koja je pogođena sumnjivim elektronskim transferom, i stavi relevantne informacije o transakciji na raspolaganje Finansijsko-obaveštajnoj službi.

Pojmovnik specifičnih pojmova korišćenih u ovoj Preporuci

Tačan	se koristi da opiše informacije koje su proverene na tačnost.
Zbirni transfer	je transfer koji obuhvata određeni broj pojedinačnih transfera koji se šalju istim finansijskim institucijama, ali mogu/ne moraju nužno biti namenjeni različitim licima.
Korisnik	znači fizičko ili pravno lice ili pravni aranžman koje je pošiljalac identifikovao kao primaoca traženog elektronskog transfera.
Finansijske institucije korisnici	znači finansijska institucija koja prima elektronski transfer od finansijske institucije nalagodavca neposredno ili preko finansijske institucije posrednika i stavlja sredstva na raspolaganje korisniku.

Pojmovnik specifičnih pojmova korišćenih u ovoj Preporuci

Plaćanje pokrića	odnosi se na elektronski transfer koji kombinuje poruku o plaćanju koju je neposredno poslala finansijska institucija nalogodavac finansijskoj instituciji korisniku sa trasom instrukcije za plaćanje od finansijske institucije nalogodavca do finansijske institucije korisnika preko jedne ili više posredničkih finansijskih institucija.
Prekogrančni elektronski transfer	odnosi se na <i>elektronski transfer</i> gde se finansijska institucija nalogodavac i finansijska institucija korisnik nalaze u različitim zemljama. Ovaj pojam takođe se odnosi i na lančani elektronski transfer u kome se najmanje jedna uključena finansijska institucija nalazi u drugoj državi.
Elektronski transfer u zemlji	odnosi se na <i>elektronski transfer</i> gde se finansijska institucija nalogodavac i finansijska institucija korisnik nalaze u istoj državi. Ovaj pojam se stoga odnosi na lančani <i>elektronski transfer</i> koji se u celosti odigrava unutar granica jedne države, čak iako se sistem koji se koristi za prenos poruke o plaćanju može nalaziti u drugoj državi. Ovaj pojam se takođe odnosi na bilo koji lanac <i>elektronskih transfera</i> koji se u celosti realizuju u okviru granica Evropske ekonomske oblasti (EEA) ⁴⁰ .
Finansijske institucije posrednici	odnosi se na finansijsku instituciju u lancu serijskog ili plaćanja pokrića koja prima i šalje elektronski transfer za račun finansijske institucije nalogodavca i finansijske institucije korisnika, ili drugoj posredničkoj finansijskoj instituciji.
Finansijska institucija nalogodavac	odnosi se na finansijsku instituciju koja inicira elektronski transfer i prenosi sredstva nakon prijema zahteva za elektronskim transferom za račun platioca.
Platilac	odnosi se na vlasnika računa koji odobrava elektronski prenos sa tog računa, ili kada takav račun ne postoji, na fizičko ili pravno lice koje daje nalog finansijskoj instituciji nalogodavcu da izvrši elektronski transfer.
Kvalifikovani elektronski transferi	znači prekogrančni elektronski transfer iznad važećeg praga kakao je opisano u stavu 5 Napomene s tumačenjima uz Preporuku 16.
Potreban	se koristi da opiše situaciju u kojoj su svi elementi potrebnih informacija prisutni. Podstavovi 6(a), 6(b) i 6(c) definišu <i>potrebne informacije o platiocu</i> . Podstavovi 6(d) i 6(e) definišu <i>potrebne informacije o korisniku</i> .

⁴⁰ Subjektat može da podnese molbu FATF da bude imenovan kao nad-nacionalna nadležnost u svrhe i ograničeno na procenu usklađenosti sa Preporukom 16.

Pojmovnik specifičnih pojmova korišćenih u ovoj Preporuci

Serijsko plaćanje	odnosi se na direktno uzastopno lančano plaćanje gde elektronski transfer i prpratna poruka o plaćanju putuju zajedno od finansijske institucije nalogodavca do finansijske institucije korisnika direktno ili preko jedne ili više posredničkih finansijskih institucija (npr. korespondentskih banaka).
Direktna obrada	odnosi se na platne transakcije koje se izvršavaju elektronski bez potrebe za manuelnom intervencijom.
Jedinstvena identifikaciona oznaka transakcije	odnosi se na kombinaciju slova, brojeva i simbola, koje utvrđuje pružalac platnih usluga, u skladu sa protokolima plaćanja i sistemom poravnanja ili sistemom poruka koji se koriste za elektronski transfer.
Elektronski transfer	odnosi se na bilo koju transakciju izvršenu za račun platioca preko finansijske institucije elektronskim sredstvima sa ciljem da se iznos sredstava stavi na raspolaganje korisniku pri finansijskoj instituciji korisniku, bez obzira na to da li su platilac i korisnik isto lice. ⁴¹

---

⁴¹ Podrazumeva se da se izmirenje elektronskih transfera može odigrati u okviru aranžmana za neto poravnanje. Ova Napomena s tumačenjima upućuje na informacije koje moraju biti sadržane u instrukcijama koje finansijska institucija nalogodavac šalje finansijskoj instituciji korisniku, uključujući i preko posredničkih finansijskih institucija, u cilju omogućavanja isplate sredstava primaocu. Svako neto poravnanje između finansijskih institucija može biti izuzeto u skladu sa stavom 4(b).

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 17 (POVERAVANJE ODREĐENIH POSLOVA TREĆIM LICIMA)

1. Ova Preporuka se ne primenjuje na delegiranje poslova (outsourcing) ili zastupničke odnose. U scenariju poveravanja određenih poslova trećim licima, treće lice treba da podleže primeni mera PPS i zahtevima o vođenju evidencije u skladu sa Preporukama 10 i 11, kao i da bude uređeno, i da se nad njim vrše nadzor i praćenje. Treće lice će obično imati postojeći poslovni odnos sa strankom, koji je nezavistan od odnosa koji se uspostavlja sa strankom institucije koja poverava posao, i primenjuje sopstvene procedure za sprovođenje mera PPS. Ovo se može uporediti sa scenarijem poveravanja poslova (outsourcing)/ zastupanja, u kome subjekat kome se poveravaju poslovi primenjuje mere PPS za račun finansijske institucije koja je delegirala posao, u skladu sa njenim procedurama, i podleže kontroli finansijske institucije koja je delegirala posao u pogledu delotvornog sprovođenja ovih procedura od strane subjekta kome je posao delegiran.
2. Za svrhe Preporuke 17, pojam *relevantni nadležni organi* znači (i) organ u zemlji koji treba da bude uključen u razumevanje politika grupacije i kontrola na nivou cele grupacije, i (ii) nadležni organi u zemlji domaćinu koji treba da budu uključeni za poslovne jedinice/ podređena društva.
3. Pojam *treća lica* znači finansijske institucije ili DNFBP nad kojima se vrši nadzor ili praćenje, i koje ispunjavaju zahteve u skladu sa Preporukom 17.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 18 (UNUTRAŠNJE KONTROLE I POSLOVNE JEDINICE I PODREĐENA DRUŠTVA SA SEDIŠTEM U STRANOJ DRŽAVI)

1. Programi finansijskih institucija protiv pranja novca i finansiranja terorizma treba da obuhvataju:
  - (a) razvoj internih politika, procedura i kontrola, uključujući odgovarajuće aranžmane za upravljanje usklađenošću i adekvatne procedure skrininga za osiguravanje visokih standarda pri zapošljavanju kadrova;
  - (b) kontinuirani program obuke za zaposlene; i
  - (c) funkciju nezavisne revizije za testiranje sistema.
2. Vrsta i obim mera koje treba preduzeti treba da budu odgovarajući imajući u vidu rizik od pranja novca i finansiranja terorizma i obim poslovanja.
3. Aranžmani za upravljanje usklađenošću treba da obuhvate imenovanje službenika za usklađenost na nivou rukovodstva.
4. Programi finansijskih institucija protiv pranja novca i finansiranja terorizma treba da se primenjuju na sve poslovne jedinice i podređena društva sa većinskim vlasništvom u okviru finansijske grupacije. Ovi programi treba da uključuju mere pod (a) do (c) iznad, i treba da budu primereni poslovanju poslovnih jedinica i podređenih društava sa većinskim vlasništvom. Takve programe treba delotvorno sprovoditi na nivou poslovnih jedinica i podređenih društava sa većinskim vlasništvom. Ovi programi treba da obuhvate politike i procedure za razmenu informacija neophodnih za potrebe sprovođenja mera PPS i upravljanja rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma. Funkcije za usklađenost na nivou grupacije, reviziju i/ili SPN/FT, treba da se izvršavaju u odnosu na informacije o stanki, računu i transakciji iz poslovnih jedinica i podređenih društava kada je to neophodno za svrhe SPN/FT. To treba da obuhvati informacije i analize o transakcijama ili aktivnostima koje se čine neuobičajenim (ako se takva analiza radi); i mogu uključivati IST, informacije na kojima se on bazira ili činjenicu da je IST podnesen. Slično tome, poslovne jedinice i podređena društva treba da dobijaju takve informacije od ovih funkcija na nivou grupacije kada su relevantne i adekvatne za upravljanje rizicima. Treba da postoje adekvatne zaštitne mere o poverljivosti i korišćenju razmenjenih informacija, uključujući i za sprečavanje dojavljivanja. Države mogu utvrditi obim i nivo razmene ovih informacija, na osnovu osetljivosti informacija i njihovog značaja za upravljanje rizicima od PN/FT.
5. U slučaju poslovanja sa inostranstvom, gde su minimalni zahtevi za SPN/FT države domaćina manje strogi od onih u matičnoj državi, finansijske institucije treba da budu u obavezi da osiguraju da njihove poslovne jedinice i podređena društva sa većinskim vlasništvom u državama domaćinima sprovode zahteve matične države, u meri u kojoj to dozvoljavaju zakoni i propisi države domaćina. Ukoliko država domaćin ne dozvoljava valjanu primenu mera navedenih iznad, finansijske grupacije treba da primene odgovarajuće dodatne mere za upravljanje rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma, i o tome obaveste nadzorne organe u svojoj matičnoj državi. Ukoliko dodatne mere nisu dovoljne, nadležni organi

u matičnoj državi treba da razmotre dodatne nadzorne radnje, uključujući i nametanje dodatnih kontrola finansijskoj grupaciji, kako je odgovarajuće, kojima se od finansijske grupacije zahteva da zatvori poslovanje u državi domaćinu.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 19 (VISOKORIZIČNE DRŽAVE)

1. Pojačane mere poznavanja i praćenja stranke koje finansijske institucije mogu da preduzmu uključuju one mere koje su definisane u stavu 20 Napomene s tumačenjima uz Preporuku 10 i bilo koje druge mere koje imaju sličan efekat ublažavanja rizika.
2. Primeri protivmera koje mogu da budu preduzete od strane država uključuju sledeće, i bilo koje druge mere koje imaju sličan efekat ublažavanja rizika:
  - (a) Zahtevanje od finansijskih institucija da primenjuju specifične elemente pojačanih mera poznavanja i praćenja stranke.
  - (b) Uvođenje pojačanih relevantnih mehanizama za izveštavanje ili sistematsko izveštavanje o finansijskim transakcijama.
  - (c) Odbijanje formiranja poslovnih jedinica ili podređenih društava ili predstavništava finansijskih institucija iz predmetne države, ili na drugi način uzimanje u obzir činjenice da je relevantna finansijska institucija iz države koja ne poseduje adekvatne sisteme za SPN/FT.
  - (d) Zabrana finansijskim institucijama da osnivaju poslovne jedinice ili predstavništva finansijskih institucija u predmetnoj državi, ili na drugi način uzimanje u obzir činjenice da bi relevantna poslovna jedinica ili predstavništvo bilo u državi koja ne poseduje adekvatne sisteme za SPN/FT.
  - (e) Ograničavanje poslovnih odnosa ili finansijskih transakcija sa identifikovanom državom ili licima u toj državi.
  - (f) Zabrana finansijskim institucijama da poveravaju poslove trećim licima koja se nalaze u predmetnoj državi za sprovođenje elemenata procesa PPS.
  - (g) Zahtevanje od finansijskih institucija da revidiraju i izmene, i ako je potrebno okončaju, korespondentske odnose sa finansijskim institucijama u predmetnoj državi.
  - (h) Zahtevanje pojačane nadzorne kontrole i/ili zahteva eksterne revizije za poslovne jedinice i podređena društva finansijskih institucija koje se nalaze u predmetnoj državi.
  - (i) Zahtevanje pojačanih zahteva za eksternu reviziju za finansijske grupacije u pogledu bilo kojih njihovih poslovnih jedinica i podređenih društava koji se nalaze u predmetnoj državi.

Treba da postoje delotvorne mere kako bi se osiguralo da finansijske institucije dobijaju savete o zabrinutostima u vezi sa slabostima sistema za SPN/FT u drugim državama.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 20 (PRIJAVLJIVANJE SUMNJIVIH TRANSAKCIJA)

1. Upućivanje na kriminalnu aktivnost u Preporuci 20 odnosi se na sva krivična dela koja čine predikatno krivično delo za pranje novca u zemlji, ili minimalno, na ona krivična dela koja čine predikatno krivično delo u skladu sa Preporukom 3. Države se snažno podstiču da usvoje prvu od ovih alternativa.
2. Upućivanje na finansiranje terorizma u Preporuci 20 odnosi se na: finansiranje terorističkih akata i takođe terorističkih organizacija ili pojedinačnih terorista, čak i u odsustvu veze sa konkretnim terorističkim aktom ili aktima.
3. Sve sumnjive transakcije, uključujući i pokušaje transakcija, treba prijavljivati bez obzira na iznos transakcije.
4. Zahtev za izveštavanjem treba da bude direktna obavezna dužnost, i bilo kakva indirektna ili implicitna obaveza za prijavljivanje sumnjivih transakcija, bilo iz razloga mogućeg krivičnog gonjenja za krivično delo pranja novca ili finansiranje terorizma ili druga ("takozvano "indirektno izveštavanje") nije prihvatljiva.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 22 I 23 (DNFBP)

1. Definisani pragovi za transakcije su sledeći:
  - Igračnice- kazina (u skladu sa Preporukom 22)- 3.000 USD/evra
  - Za trgovce plemenitim metalima i trgovcima dragim kamenjem kada su uključeni u bilo kakvu gotovinsku transakciju (u skladu sa Preporukama 22 i 23)- 15.000 USD/ evra.

Finansijske transakcije iznad definisanog praga, uključujući i situacije kada se transakcija izvršava u jednoj operaciji ili kroz nekoliko operacija za koje se čini da su povezane.

2. Napomene sa tumačenjima koje se primenjuju na finansijske institucije su takođe relevantne i za DNFBP, tamo gde je to primenjivo. U cilju usklađenosti sa Preporukama 22 i 23, države ne moraju da donose zakone ili sredstva sprovođenja (propise) koja se odnose isključivo na advokate, javne beležnike, računovođe i druga određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora, sve dok su takva preduzeća i profesije obuhvaćeni zakonima ili propisima koji pokrivaju date aktivnosti.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 22 (DNFBPS- POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE)

1. Posrednici u prometu i zakupu nekretnina treba da poštuju zahteve definisane u Preporuci 10 u pogledu kako kupaca tako i prodavaca imovine.
2. Igračnice treba da sprovode Preporuku 10, uključujući identifikovanje i verifikaciju identiteta klijenata, kada su njihovi klijenti uključeni u finansijske transakcije koje su jednake ili premašuju 3.000 USD/evra. Identifikovanje klijenata na ulazu u igračnicu moglo bi da bude, ali nije nužno, dovoljno. Države moraju tražiti od igračnica da osiguraju da su u stanju da povežu informacije o praćenju i poznavanju stranke za određenog klijenta sa transakcijama koje taj klijent izvršava u igračnici.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 23 (DNFBPS- DRUGE MERE)

1. Advokati, javni beležnici, ostale pravničke profesije i računovođe koji deluju kao nezavisni pravni stručnjaci, nisu u obavezi da prijavljuju sumnjive transakcije ukoliko su relevantne informacije dobijene u okolnostima u kojoj su obavezni da čuvaju poslovnu tajnu ili uživaju pravnu profesionalnu privilegiju.
2. Na svakoj je državi da utvrdi pitanja koja potpadaju pod pravnu profesionalnu privilegiju ili čuvanje poslovne tajne. To bi uobičajeno obuhvatalo informacije koje advokati, javni beležnici i ostali nezavisni pravnici dobijaju od ili pribavljaju posredstvom jednog od svojih klijenata: (a) tokom utvrđivanja pravnog položaja svog klijenta, ili (b) u izvršavanju posla u odbrani ili zastupanju tog klijenta u, ili u vezi sa, sudskim i upravnim postupcima i postupcima arbitraže ili medijacije.
3. Države mogu dozvoliti advokatima, javnim beležnicima, drugim nezavisnim pravničkim profesijama i računovođama da šalju Izveštaje o sumnjivim transakcijama odgovarajućim samoregulatornim telima, pod uslovom da postoje odgovarajući vidovi saradnje između ovih organizacija i FOS.
4. U slučajevima kada advokati, javni beležnici, druge nezavisne pravničke profesije i računovođe postupaju kao nezavisni pravnici koji pokušavaju da svog klijenta odgovore od učešća u nezakonitoj aktivnosti, to se ne smatra dojavljivanjem.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 24 (TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM LICIMA)

1. Nadležni organi treba da budu u mogućnosti da blagovremeno pribave ili da imaju pristup adekvatnim, tačnim i ažurnim informacijama o stvarnom vlasništvu i kontroli nad privrednim društvima i drugim pravnim licima (informacije o stvarnom vlasništvu⁴²) koja se osnivaju⁴³ u zemlji. Države mogu izabrati mehanizme na koje se oslanjaju u ispunjavanju ovog cilja, iako takođe treba da ispunjavaju minimalne zahteve definisane iznad. Takođe je veoma verovatno da će države morati da koriste kombinaciju mehanizama da bi ostvarile ovaj cilj.
2. Kao deo procesa osiguravanja da postoji adekvatna transparentnost u pogledu pravnih lica, države treba da poseduju mehanizme koji:
  - (a) identifikuju i opisuju različite vrste, forme i osnovne karakteristike pravnih lica u zemlji.
  - (b) identifikuju i opisuju procese za: (i) osnivanje tih pravnih lica; i (ii) pribavljanje i evidenciju osnovnih informacija i informacija o stvarnom vlasništvu;
  - (c) čine gorenavedene informacije javno dostupnim; i
  - (d) procenjuju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma povezane sa različitim vrstama pravnih lica osnovanih u zemlji.

A. OSNOVNE INFORMACIJE

3. Da bi utvrdili ko su stvarni vlasnici privrednog društva, nadležni organi će zahtevati određene osnovne informacije o privrednom društvu, koje minimalno, treba da obuhvate informacije o zakonskom vlasništvu i kontrolnoj strukturi u privrednom društvu. To bi uključivalo informacije o statusu i ovlašćenjima privrednog društva, njegovim akcionarima i direktorima.
4. Sva privredna društva osnovana u zemlji treba da budu registrovana u privrednom registru.⁴⁴ Koja god kombinacija mehanizama da se koristi za pribavljanje i evidenciju informacija o stvarnom vlasništvu (v. odeljak B), postoji skup osnovnih informacija o privrednom društvu koje privredno društvo mora da pribavlja i evidentira⁴⁵ kao neophodni preduslov. Minimum osnovnih informacija koje privredno društvo pribavlja i evidentira treba da budu sledeće:

---

⁴² Informacije o stvarnom vlasništvu za pravna lica su informacije navedene u Napomeni s tumačenjima uz Preporuku 10, stav 5(b)(i). Akcionari sa kontrolnim udelom kako se na njih upućuje u stavu 5(b)(i) u Napomeni s tumačenjima uz Preporuku 10, mogu se bazirati na graničnim vrednostima (pragu), npr. sva lica koja u vlasništvu imaju više od određenog procenta kompanije (npr. 25%).

⁴³ Upućivanja na osnivanje pravnog lica uključuju osnivanje privrednih društava ili bilo kog drugog mehanizma koji se koristi.

⁴⁴ "Privredni registar" odnosi se na registar u zemlji privrednih društava osnovanih ili licenciranih u toj državi i obično ga vodi organ kod koga se i osnivaju. To se ne odnosi na informacije koje vodi i koje se vode za samo privredno društvo.

⁴⁵ Informacije može da evidentira samo privredno društvo ili treće lice pod odgovornošću samog privrednog društva.

- (a) naziv privrednog društva, dokaz o osnivanju, pravni oblik i status, adresa registrovanog sedišta, osnovna uređivačka ovlašćenja (npr. statut i ugovor o osnivanju), spisak direktora; i
  - (b) a registar akcionara ili članova, sa imenima akcionara i članova i brojem akcija po svakom akcionaru⁴⁶ i kategorije akcija (uključujući i prirodu povezanih prava glasa).
5. Registar privrednih društava treba da evidentira sve osnovne informacije propisane u stavu 4(a) iznad.
6. Privredno društvo treba da vodi osnovne informacije definisane u stavu 4(b) u zemlji, bilo u registrovanom sedištu ili na drugoj lokaciji koja je zabeležena u privrednom registru. Međutim, ako privredno društvo ili privredni registar vode informacije o stvarnom vlasništvu u zemlji, onda registar akcionara ne mora biti u zemlji, pod uslovom da privredno društvo može da obezbedi ove informacije bez odlaganja na zahtev.

B. INFORMACIJE O STVARNOM VLASNIŠTVU

7. Države treba da osiguraju da ili: (a) to privredno društvo pribavlja informacije o stvarnom vlasništvu nad kompanijom i da su dostupne na konkretnoj lokaciji u njihovoj državi; ili (b) da postoje mehanizmi tako da nadležni organ može blagovremeno da utvrdi stvarno vlasništvo nad privrednim društvom.
8. U cilju ispunjavanja zahteva iz stava 7, države treba da koriste jedan ili više od sledećih mehanizama:
- (a) Da se zahtevaju od privrednih društava ili privrednog registra da pribave i vode ažurne informacije o stvarnom vlasništvu nad privrednim društvima;
  - (b) Da zahtevaju od privrednih društava da preduzmu razumne mere⁴⁷ da pribave i vode ažurne informacije o stvarnom vlasništvu nad privrednim društvima;
  - (c) Koristeći postojeće informacije uključujući: (i) informacije pribavljene od finansijskih institucija i/ili DNFBP, u skladu sa Preporukama 10 i 22⁴⁸; (ii) informacije koje vode drugi nadležni organi o pravnom i stvarnom vlasništvu nad privrednim društvima (npr. privredni registri, poreski organi ili finansijski i drugi regulatori); (i) informacije koje vodi privredno društvo u skladu sa Odeljkom A; i (iv) dostupne informacije o privrednim društvima kotiranim na berzi, gde zahtevi za obelodanjivanjem podataka (bilo pravilima berze ili putem zakona i propisa) nameću zahteve za osiguravanje adekvatne transparentnosti stvarnog vlasništva.

⁴⁶ Ovo se primenjuje na nominalnog vlasnika svih registrovanih akcija.

⁴⁷ Preduzete mere treba da budu srazmerne nivou rizika ili složenosti koju nameće vlasnička struktura privrednog društva ili priroda akcionara sa kontrolnim udelom.

⁴⁸ Države treba da budu u mogućnosti da blagovremeno utvrde da li privredno društvo ima račun kod finansijske institucije u zemlji.

9. Bez obzira na to koji od gorenavedenih mehanizama se koristi, države treba da osiguraju da privredna društva sarađuju sa nadležnim organima u najvećoj mogućoj meri u utvrđivanju stvarnog vlasništva. Pomenuto treba da obuhvati:
  - (a) Tako što će zahtevati da jedno ili više fizičkih lica sa prebivalištem u zemlji bude ovlašćeno od strane privrednog društva⁴⁹, i odgovorno nadležnim organima, za pružanje svih osnovnih informacija i dostupnih informacija o stvarnom vlasništvu, i pružiti dodatnu pomoć nadležnim organima; i/ili
  - (b) Tako što će zahtevati da DNFBP u zemlji bude ovlašćeno od strane privrednog društva i odgovorno nadležnim organima, za pružanje svih osnovnih informacija i dostupnih informacija o stvarnom vlasništvu, i pružiti dodatnu pomoć nadležnim organima; i/ili
  - (c) Ostale uporedive mere, posebno identifikovane od strane države, kojima se može obezbediti delotvorna saradnja.
10. Od svih lica, organa i subjekata navedenih iznad, kao i od samog privrednog društva (ili njegovih prinudnih upravnika, likvidatora ili drugih lica uključenih u gašenje privrednog društva), treba zahtevati da čuvaju navedene informacije i evidenciju najmanje pet godina nakon datuma gašenja privrednog društva ili prestanka njegovog postojanja na drugi način, ili pet godina nakon datuma kada privredno društvo prestane da bude klijent profesionalne posredničke ili finansijske institucije.

C. BLAGOVREMEN PRISTUP AŽURNIM I TAČNIM INFORMACIJAMA

11. Države treba da poseduju mehanizme kojima se osigurava da su osnovne informacije, uključujući i informacije koje pruža privredni registar, tačne i blagovremeno ažurirane. Države treba da zahtevaju da su dostupne informacije navedene u stavu 7 tačne i aktuelne i ažurne koliko je to moguće, i da se informacije ažuriraju u razumnom vremenskom roku nakon bilo kakve izmene.
12. Nadležni organi, a pogotovo organi za sprovođenje zakona, treba da poseduju sva neophodna ovlašćenja koja su im neophodna da bi blagovremeno dobili pristup osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu koje vode relevantne strane.
13. Države treba da zahtevaju od svog privrednog registra da olakša blagovremen pristup finansijskim institucijama, DNFBP i drugim nadležnim organima u državi javnim informacijama koje oni vode, i kao minimum informacijama navedenim u stavu 4(a) iznad. Države takođe treba da razmotre olakšavanje blagovremenog pristupa finansijskim institucijama i DNFBP informacijama navedenim u stavu 4(b) iznad.

D. PREPREKE ZA TRANSPARENTNOST

14. Države treba da preduzmu mere da spreče zloupotrebu akcija koje glase na donosioca i garancija na akcije koje glase na donosioca, na primer, kroz primenu jednog ili više sledećih mehanizama: (a) tako što će da ih zabrane; (b) konvertuju ih u registrovane akcije i garancije

---

⁴⁹ Članovima upravnog odbora privrednog društva ili višeg rukovodstva nije potrebno specifično ovlašćenje izdato od strane privrednog društva.

na akcije (na primer kroz dematerijalizaciju); (c) imobilišu ih tako što će zahtevati da se čuvaju kod regulisane finansijske institucije ili profesionalnog posrednika; ili (d) zahtevaju od akcionara sa kontrolnim udelom da obaveste privredno društvo, i privredno društvo da evidentira njihov identitet.

15. Države treba da preduzmu mere da spreče zloupotrebu akcija koje se drže u ime vlasnika i direktora posrednika, na primer, kroz primenu jednog ili više sledećih mehanizama: (a) tako što će se od nominovanih akcionara i direktora zahtevati da obelodane identitet lica koje ih je nominovalo privrednom društvu i relevantnom registru, kao i da ove informacije budu unesene u odgovarajući registar; ili (b) tako što će od nominovanih akcionara i direktora zahtevati da imaju licencu, da njihov status posrednika bude evidentiran u privrednim registrima, i da oni vode informacije kojima se identifikuje lice koje ih je nominovalo, i da takve informacije stave na uvid nadležnim organima na zahtev.

E. DRUGA PRAVNA LICA

16. U vezi sa fondacijama, ustanovama (anstalt) i društvima sa ograničenom odgovornošću - države treba da preduzmu slične mere i nametnu slične zahteve kao one koji se odnose na privredna društva, imajući u vidu njihove različite forme i strukture.
17. U pogledu ostalih vrsta pravnih lica, države treba da uzmu u obzir različite forme i strukture ovih drugih pravnih lica, i nivo rizika od od pranja novca i finansiranja terorizma povezan sa svakom vrstom pravnog lica, sa ciljem ostvarivanja odgovarajućeg nivoa transparentnosti. Kao minimum, države treba da osiguraju da se takva pravna lica evidentiraju slične vrste osnovnih informacija i da su takve informacije ažurne i aktuelne, i da su takve informacije blagovremeno dostupne nadležnim organima. Države treba preispituju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma koji su povezani sa takvim drugim pravnim licima, i na osnovu nivoa rizika, utvrde mere koje treba da budu preduzete da bi se osiguralo da nadležni organi imaju blagovremen pristup adekvatnim tačnim i aktuelnim informacijama o stvarnom vlasništvu nad takvim pravnim licima.

F. ZAKONSKA ODGOVORNOST I SANKCIJE

18. Treba da postoji jasno naglašena odgovornost za poštovanje zahteva navedenih u ovoj Napomeni s tumačenjima, kao i zakonska odgovornost i delotvorne, srazmerne i odvrtačajne sankcije, kako je to odgovarajuće za bilo koje pravno ili fizičko lice koje se propisno ne pridržava zahtevima.

G. MEĐUNARODNA SARADNJA

19. Države treba brzo, konstruktivno i delotvorno obezbede međunarodnu saradnju u vezi sa osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu, na osnovu definisanom u Preporukama 37 i 40. To treba da obuhvati (a) olakšavanje pristupa stranim nadležnim organima osnovnim informacijama koje se vode u privrednim registrima; (b) razmenu informacija o akcionarima; i (c) korišćenje njihovih ovlašćenja, u skladu sa njihovim domaćim zakonodavstvom, za pribavljanje informacija o stvarnom vlasništvu za račun stranih partnera. Države treba da prate

kvalitet pomoći koju dobijaju od drugih država kao odgovor na zahteve za osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu ili zahteve za pomoć za lociranje stvarnih vlasnika sa prebivalištem u inostranstvu.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 25 (TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM ARANŽMANIMA)

1. Države treba da zahtevaju od poverenika bilo kog ekspresnog trasta kojim upravlja u skladu sa njihovim zakonima da pribave i vode adekvatne, tačne i aktuelne informacije o stvarnom vlasništvu u pogledu trasta. To treba da obuhvati informacije o identitetu osnivača, poverenika, zaštitnika (ako postoji), korisnicima ili kategorijama korisnika, i bilo kom drugom fizičkom licu koje ima delotvornu kontrolu nad trustom; Države takođe treba da zahtevaju od poverenika bilo kog trasta kojim se upravlja u skladu sa njihovim zakonskim propisima da vodi osnovne informacije o ostalim regulisanim zastupnicima, ili pružaocima usluga, trustu, uključujući i investicione savetnike ili menadžere, računovođe i poreske savetnike.
2. Sve države treba da preduzmu mere kako bi osigurale da poverenici obelodanjuju svoj status finansijskim institucijama i DNFBP kada, u svojstvu poverenika, uspostavljaju poslovni odnos ili vrše povremene transakcije iznad propisane granične vrednosti. Poverenici ne bi trebalo da budu sprečeni zakonom ili drugim propisima da nadležnim organima pruže bilo kakve informacije u vezi sa trustom⁵⁰; ili da finansijskim institucijama i DNFBP na zahtev pruže informacije o stvarnom vlasništvu i imovini trasta koja se vodi ili kojima se upravlja prema uslovima poslovnog odnosa.
3. Države se podstiču da osiguraju da njihovi relevantni organi, lica i subjekti vode informacije o svim trustovima sa kojima imaju odnos. Potencijalni izvori informacija o trustovima, poverenicima i imovini trasta su:
  - (a) Registri (npr. centralni registar trustova i imovine trustova), ili registri imovine za zemljište, nepokretnosti, vozila, akcije ili drugu imovinu.
  - (b) Drugi nadležni organi koji vode informacije o trustovima i poverenicima (npr. poreski organi koji prikupljaju informacije o imovini i prihodima u vezi sa trustovima).
  - (c) Drugi zastupnici i pružaoci usluga trustovima, uključujući investicione savetnike ili menadžere, advokate, ili pružaoce usluga osnivanja trustova i preduzeća i vršenja funkcija u njima.
4. Nadležni organi, a posebno organi za sprovođenje zakona, treba da poseduju sva neophodna ovlašćenja kako bi mogli da dobiju blagovremen pristup informacijama koje vode poverenici ili druge strane, posebno informacije koje vode finansijske institucije i DNFBP o: (a) stvarnom vlasništvu; (b) prebivalištu poverenika; i (c) imovini koju vodi ili kojom upravlja finansijska institucija ili DNFBP, u vezi sa poverenicima sa kojima imaju poslovni odnos ili za koje izvršavaju povremene transakcije.
5. Profesionalni poverenici treba da budu u obavezi da čuvaju ove informacije navedene u stavu 1 najmanje pet godina nakon prestanka njihovog angažmana u trustu. Države se podstiču da zahtevaju od neprofesionalnih poverenika i drugih organa, lica i subjekata navedenih u stavu 3 iznad, da čuvaju informacije najmanje pet godina.

⁵⁰ Domaći nadležni organi ili relevantni nadležni organi druge države u skladu sa odgovarajućim zahtevom za međunarodnu saradnju.

6. Države treba da zahtevaju da su sve informacije navedene u stavu 1 iznad tačne i aktuelne i ažurne koliko je to moguće, i da se informacije ažuriraju u razumnom vremenskom roku nakon bilo kakve izmene.
7. Države treba da razmotre mere za olakšavanje pristupa informacijama o trastovima koje vode drugi organi, lica i subjekti na koje se upućuje u stavu 3, finansijskim institucijama i DNFBP koje ispunjavaju zahteve definisane u Preporukama 10 i 22.
8. U kontekstu ove Preporuke, države nisu u obavezi da pravno priznaju trastove. Države ne moraju da uključe zahteve stavova 1, 2 i 6 u zakonodavstvo, pod uslovom da odgovarajuće obaveze sa istim dejstvom postoje za poverenike (npr. kroz običajno pravo ili sudsku praksu).

Drugi pravni aranžmani

9. U vezi sa drugim vrstama pravnih aranžmana sa sličnom strukturom ili funkcijom, države treba da preduzmu slične mere onima koje se zahtevaju za trastove, sa ciljem ostvarivanja sličnih nivoa transparentnosti. Kao minimum, države treba da osiguraju da se informacije slične onima koje su propisane za trastove, evidentiraju i čuvaju i da su tačne i aktuelne, i da nadležni organi blagovremeno mogu pristupiti takvim informacijama.

Međunarodna saradnja

10. Države treba brzo, konstruktivno i delotvorno obezbede međunarodnu saradnju u vezi sa informacijama o trastovima i drugim pravnim aranžmanima, uključujući i informacije o stvarnom vlasništvu, na osnovu koja je definisan u Preporukama 37 i 40. To treba da obuhvati (a) olakšavanje pristupa stranim nadležnim organima bilo kojim informacijama koje se vode u registrima ili kod domaćih organa; (b) razmenu informacija dostupnim na nacionalnom nivou o trastovima ili drugim pravnim aranžmanima; i (c) korišćenje ovlašćenja njihovih nadležnih organa, u skladu sa domaćim zakonodavstvom, za pribavljanje informacija o stvarnom vlasništvu za račun stranih partnera.

Zakonska odgovornost i sankcije

11. Države treba da osiguraju da postoje jasne odgovornosti za pridržavanje zahtevima navedenim u ovoj Napomeni s tumačenjima; i da su poverenici ili zakonski odgovorni za neizvršavanje dužnosti u pogledu ispunjavanja obaveza iz stavova 1, 2 i 6 i (gde je to primenjivo) 5; ili da postoje delotvorne, srazmerne i odvrtačajne sankcije, bilo krivične, građanskopravne ili upravne za nepridržavanje.⁵¹ Države treba da osiguraju da postoje delotvorne, srazmerne i odvrtačajne sankcije, bilo krivične, građanskopravne ili upravne, za neobezbeđivanje blagovremenog pristupa nadležnim organima informacijama u pogledu trasta na koje se upućuje u stavovima 1 i 5.

---

⁵¹ Ovo ne utiče na zahteve za postojanjem delotvornih, srazmernih i odvrtačajnih sankcija za neispunjavanje zahteva u skladu sa drugim Preporukama.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 26 (UREĐENJE RADA I NADZOR NAD RADOM FINANSIJSKIH INSTITUCIJA)

Pristup nadzoru zasnovan na proceni rizika

1. Pristup nadzoru zasnovan na proceni rizika odnosi se na: (a) opšti proces u skladu sa kojim nadzorni organ, prema svom razumevanju rizika, opredeljuje svoje resurse za nadzor u vezi sa SPN/FT; i (b) specifični proces nadzornih institucija koje primenjuju pristup zasnovan na proceni rizika za SPN/FT.
2. Usvajanje pristupa zasnovanog na proceni rizika u vršenju nadzora nad sistemima i kontrolama za SPN/FT finansijskih institucija omogućava nadzornim organima da resurse premeste u one oblasti za koje je utvrđeno da predstavljaju visok rizik. Kao rezultat, nadzorni organi mogu delotvornije da koriste svoje resurse. To znači da nadzorni organi: (a) treba da poseduju jasno razumevanje rizika od pranja novca i finansiranja terorizma koji su prisutni u državi; i (b) treba da imaju neposredan i posredan pristup svim relevantnim informacijama o specifičnim međunarodnim i domaćim rizicima povezanim sa strankama, proizvodima ili uslugama institucija nad kojima se vrši nadzor, uključujući i kvalitet funkcije kontrole usklađenosti u okviru finansijske institucije ili grupacije (ili grupacija, kada se primenjuje na institucije koje primenjuju Ključna načela). Učestalost i intenzitet posrednog i neposrednog nadzora nad finansijskim institucijama/ grupacijama u vezi sa SPN/FT treba da se zasniva na rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma, i politikama, unutrašnjim kontrolama i procedurama povezanim sa institucijom/grupacijom, kako je identifikovano u proceni nadzornog organa profila rizika institucije/ grupacije i rizika od pranja novca i finansiranja terorizma koji su prisutni u zemlji.
3. Procena profila rizika od pranja novca i finansiranja terorizma finansijske institucije/ grupacije, uključujući rizike od neusklađenosti, treba da se revidira periodično i u slučaju kada dođe do značajnijih događaja ili razvoja u rukovođenju i radu finansijske institucije/ grupacije, u skladu sa uspostavljenim praksama u državi za kontinuirani nadzor. Ova procena ne treba da bude statična; ona će se menjati u zavisnosti od toga kako se okolnosti razvijaju i kako pretnje rastu.
4. Nadzor nad finansijskim institucijama/ grupacijama po pitanju SPN/FT koji primenjuje pristup zasnovan na proceni rizika treba da uzme u obzir stepen diskrecionih prava koji se u skladu sa pristupom zasnovanim na proceni rizika dozvoljava finansijskoj instituciji/ grupaciji, i da obuhvata, na odgovarajući način, pregled procena rizika na kojima se ovo diskreciono pravo zasniva, i adekvatnost i sprovođenje njenih politika, unutrašnjih kontrola i procedura.
5. Ova načela treba da se primenjuju na sve finansijske institucije/ grupacije. Da bi se osigurao delotvoran nadzor za SPN/FT, nadzorni organi treba da uzmu u obzir karakteristike finansijskih institucija/ grupacija, a posebno različitost i broj finansijskih institucija i stepen diskrecionih prava koja su im odobrena u skladu pristupom zasnovanim na proceni rizika.

Resursi nadzornih organa

6. Države treba da osiguraju da nadzorni organi u finansijskom sektoru poseduju adekvatne finansijske, ljudske i tehničke resurse. Ovi nadzorni organi treba da poseduju dovoljnu nezavisnost u radu i

autonomiju kako bi bili oslobođeni bilo kakvog nepropisnog uticaja ili mešanja. Države treba da poseduju procese kojima se osigurava da zaposleni u ovim organima primenjuju najviše profesionalne standarde, uključujući i standarde koji se tiču poverljivosti, a takođe treba da poseduju visok stepen integriteta i adekvatne kvalifikacije.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 28 (UREĐENJE I NADZOR NAD DNFBPS)

1. Pristup nadzoru zasnovan na proceni rizika odnosi se na: (a) opšti proces u skladu sa kojim nadzorni organ ili SRT, prema sopstvenom razumevanju rizika, opredeljuje sopstvene resurse za nadzor u vezi sa SPN/FT; i (b) posebni proces za nadzor ili praćenje DNFBP koji primenjuju pristup zasnovan na proceni rizika.
2. Nadzorni organi ili SRT treba da utvrde učestalost i intenzitet svojih nadzornih i radnji praćenja nad DNFBP na osnovu sopstvenog razumevanja rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, i uzimajući u obzir karakteristike DNFBP, i posebno njihovu različitost i broj, kako bi osigurali efektivan nadzor i praćenje u pogledu SPN/FT. Ovo znači da treba da poseduju jasno razumevanje o rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma: (a) koji su prisutni u zemlji; i (b) koji su povezani sa vrstom DNFBP i njihovim klijentima, proizvodima i uslugama.
3. Nadzorni organi ili SRT koji vrše procenu adekvatnosti unutrašnjih kontrola, politika i procedura DNFBP za SPN/FT treba valjano da uzmu u obzir profil rizika od pranja novca i finansiranja terorizma takvih DNFBP i stepen diskrecionih prava koji im je odobren u skladu sa pristupom zasnovanim na proceni rizika.
4. Nadzorni organi ili SRT treba da poseduju adekvatna ovlašćenja za vršenje svojih funkcija (uključujući ovlašćenja za praćenje i izricanje sankcija) i adekvatne finansijske, ljudske i tehničke resurse. Države treba da poseduju procese kojima se osigurava da zaposleni u ovim organima primenjuju najviše profesionalne standarde, uključujući i standarde koji se tiču poverljivosti, a takođe treba da poseduju visok stepen integriteta i adekvatne kvalifikacije.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 29 (FINANSIJSKO- OBAVEŠTAJNE SLUŽBE)

A. OPŠTE

1. Ova Napomena objašnjava ključni mandat i funkcije finansijsko-obaveštajne službe (FOS) i dodatno pojašnjava obaveze navedene u standardu. FOS je deo, i igra centralnu ulogu u, operativne mreže države za SPN/FT, i pruža podršku u radu drugih nadležnih organa. Imajući u vidu da postoje različiti modeli FOS, Preporuka 29 ne uslovljava države da odaberu određeni model i primenjuje se podjednako na sve modele.

B. FUNKCIJE

(a) Prijem

2. FOS treba da služi kao centralna služba za prijem obelodanjenih podataka koje podnose obveznici. Kao minimum, ove informacije treba da obuhvataju izveštaje o sumnjivim transakcijama, kako to zahtevaju Preporuke 20 i 23, kao i druge informacije koje zahteva nacionalno zakonodavstvo (kao što su izveštaji o gotovinskim transakcijama, izveštaji o elektronskim transferima i ostale deklaracije/ prijave koje se baziraju na graničnim vrednostima (pragovima).

(b) Analiza

3. Analiza FOS dodaje vrednost informacijama koje FOS prima i vodi. Iako treba razmotriti sve informacije, analiza može da bude usmerena bilo na svako pojedinačno obelodanjivanje koje je primljeno ili na odgovarajuće odabrane informacije, u zavisnosti od vrste i obima primljenih obelodanjivanja i od očekivane upotrebe nakon diseminacije. FOS treba da se podstiče da koristi analitički softver za efikasniju obradu informacija i kao pomoć u uspostavljanju relevantnih veza. Međutim, takvi alati ne mogu u celosti zameniti ljudsko prosuđivanje kao element analize. FOS treba da sprovodi sledeće vrste analiza:

- Operativna analiza koristi raspoložive i informacije koje se mogu pribaviti za identifikovanje specifičnih ciljeva (npr. lica, imovine, kriminalnih mreža i povezivanja), za praćenje traga konkretnih aktivnosti ili transakcija, i za utvrđivanje veza između tih ciljeva i potencijalne imovine stečene izvršenjem krivičnog dela, pranjem novca, predikatnim krivičnim delima i finansiranjem terorizma.
- Strateške analize koriste raspoložive i informacije koje se mogu pribaviti, uključujući i podatke koje mogu dostaviti drugi nadležni organi, za identifikovanje trendova i ustaljenih načina za pranje novca i finansiranje terorizma. Ove informacije potom takođe koriste FOS i druge državne službe za utvrđivanje pretnji i ranjivosti od pranja novca i finansiranja terorizma. Strateška analiza takođe može da pomogne da se ustanove politike i opšti ciljevi za FOS, ili šire i za druge subjekte u okviru režima za SPN/FT.

(c) Diseminacija

4. FOS treba da bude u mogućnosti da prosledi, spontano ili na zahtev, informacije i rezultate svojih analiza relevantnim nadležnim organima. Za širenje ovih informacija treba koristiti namenske, bezbedne i zaštićene kanale.
  - **Spontano širenje informacija:** FOS treba da bude u mogućnost da proširi informacije i rezultate svoje analize nadležnim organima kada postoji osnov da se sumnja u pranje novca, predikatna krivična dela ili finansiranje terorizma. Na osnovu analize FOS, širenje informacija treba da bude selektivno i da omogući organima koji primaju informacije da usmere pažnju na relevantne predmete/ informacije.
  - **Širenje informacija na zahtev:** FOS treba da bude u mogućnost da odgovori na zahteve za informacijama nadležnih organa u skladu sa Preporukom 31. Kada FOS primi takav zahtev od nadležnog organa, odluka o tome da li će se sprovoditi analiza i/ili proslediti informacije organu koji ih je tražio, treba da ostane na FOS.

C. PRISTUP INFORMACIJAMA

(a) Pribavljanje dodatnih informacija od obveznika

5. Pored informacija o kojima subjekti izveštavaju FOS (u okviru funkcije prijema), FOS treba da bude u mogućnosti da pribavi i iskoristi dodatne informacije od obveznika, koje im mogu biti potrebne za adekvatno vršenje analize. Informacije koje FOS treba da bude dozvoljeno da pribavi mogu da uključuju informacije koje su obveznici u obavezi da vode u skladu sa relevantnim Preporukama FATF (Preporuke 10, 11 i 22).

(b) Pristup informacijama iz drugih izvora

6. Da bi sprovela odgovarajuću analizu, FOS treba da ima pristup najširem mogućem rasponu finansijskih, administrativnih i podataka od službi za sprovođenje zakona. To treba da obuhvati informacije iz otvorenih ili javnih izvora, kao i relevantne informacije prikupljene i/ili koje se vode kod, ili za račun, drugih organa i, gde je to adekvatno, podatke koji se vode na komercijalnoj osnovi.

D. BEZBEDNOST I POVERLJIVOST INFORMACIJA

7. Informacija koje FOS primi, obradi, vodi i širi moraju biti bezbedno zaštićene, razmenjene i korišćene isključivo u skladu sa usaglašenim procedurama, politikama i važećim zakonima i propisima. Stoga, FOS mora posedovati pravila kojima se osigurava bezbednost i poverljivost takvih informacija, uključujući i procedure za procesuiranje, čuvanje, širenje, zaštitu kao i pristup takvim informacijama. FOS treba da osigura da zaposleni u FOS imaju odgovarajuće dozvole po nivoima bezbednosti i da razumeju svoje odgovornosti u vezi da procesuiranjem i širenjem osetljivih i poverljivih informacija. FOS treba da osigura da postoji ograničen pristup njihovim prostorijama i informacijama, uključujući i informaciono- tehnološkim sistemima.

E. OPERATIVNA NEZAVISNOST

8. FOS treba da bude operativno nezavisna i autonomna, što znači da FOS treba da poseduje ovlašćenje i kapacitet da svoje funkcije izvršava slobodno, uključujući i autonomnu odluku da analizira, zahteva i/ili širi konkretne informacije. U svim slučajevima, to znači da FOS ima nezavisno pravo da prosleđuje ili širi informacije nadležnim organima.
9. FOS se može uspostaviti u okviru postojećeg organa. Kada se nalazi u okviru postojeće strukture drugog organa, ključne funkcije FOS treba da se razlikuju od funkcija tog organa.
10. FOS treba obezbediti adekvatne finansijske, ljudske i tehničke resurse, na način koji obezbeđuje njenu autonomiju i nezavisnost i omogućava joj da delotvorno sprovodi svoj mandat. Države treba da poseduju procese kojima se osigurava da zaposleni FOS primenjuju najviše profesionalne standarde, uključujući i standarde koji se tiču poverljivosti, a takođe treba da poseduju visok nivo integriteta i adekvatne kvalifikacije.
11. FOS treba da bude u mogućnosti da zaključuje aranžmane ili nezavisno ostvaruje saradnju sa drugim nacionalnim nadležnim organima ili stranim partnerima u pogledu razmene informacija.

F. NEPROPISAN UTICAJ ILI MEŠANJE

12. FOS treba da bude u stanju da dobije i iskoristi resurse koji su potrebni za izvršavanje njenih funkcija, na pojedinačnoj ili redovnoj osnovi, bez nepropisnog uticaja ili mešanja politike, vlade ili privrede, što bi moglo da kompromituje njenu operativnu nezavisnost.

G. EGMONT GRUPA

13. Države treba da osiguraju da FOS primenjuje Izjavu o svrsi i njenim načelima za razmenu informacija između finansijsko-obaveštajnih službi u predmetima pranja novca i finansiranja terorizma Egmont Grupe (ovi dokumenti propisuju važne smernice u vezi sa ulogom i funkcijama FOS, i mehanizme za razmenu informacija između FOS). FOS treba da podnese zahtev za članstvo u Egmont Grupi.

H. PRIJAVLJIVANJE VELIKIH GOTOVINSKIH TRANSAKCIJA

14. Države treba da razmotre izvodljivost i korisnost sistema u kome finansijske institucije i DNFBP prijavljuju sve gotovinske transakcije u zemlji i inostranstvu iznad utvrđenog iznosa.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 30 (ODGOVORNOSTI ORGANA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA I ISTRAŽNIH ORGANA)

1. Potrebno je da postoje imenovani organi za sprovođenje zakona koji su odgovorni da osiguraju da se slučajevi pranja novca, predikatna krivična dela i krivična dela finansiranja terorizma adekvatno istražuju kroz sprovođenje finansijske istrage. Države treba da imenuju jedan ili više nadležnih organa koji će identifikovati, ući u trag i inicirati zamrzavanje i oduzimanje imovine koja je, ili koja može postati, predmet oduzimanja.
2. 'Finansijska istraga' podrazumeva preispitivanje finansijskih poslova povezanih sa kriminalnom aktivnošću, u vezi sa:
  - identifikovanjem veličine kriminalnih mreža i/ili obima kriminaliteta;
  - identifikovanjem i ulaženjem u trag imovini stečenoj krivičnim delom, sredstvima terorista ili drugoj imovini koja je, ili koja može postati, predmet oduzimanja; i
  - razvojem dokaza koji se mogu koristiti u krivičnim postupcima.
3. 'Paralelna finansijska istraga' odnosi se na sprovođenje finansijske istrage pored, ili u kontekstu, (tradicionalne) kriminalističke istrage pranja novca, finansiranja terorizma i/ili predikatnog(ih) krivičnog dela. Policijski istražitelji predikatnih krivičnih dela treba da budu ili ovlašćeni da sprovode istragu bilo kakvih povezanih krivičnih dela pranja novca i finansiranja terorizma tokom paralelne istrage, ili da budu u mogućnosti da predmet upute drugoj službi koja će sprovesti takve istrage.
4. Države treba da razmotre preduzimanje mera, uključujući i zakonodavne, na nacionalnom nivou, kako bi omogućile svojim nadležnim organima koji istražuju predmete pranja novca i finansiranja terorizma da odlože ili odustanu od hapšenja osumnjičenih lica i/ili zaplene novca, u cilju identifikovanja lica koja su uključena u takve aktivnosti ili u cilju prikupljanja dokaza. Bez takvih mera nije moguća primena procedura kao što su kontrolisane isporuke ili operacije sa prikrivenim islednikom.
5. Preporuka 30 se takođe primenjuje na one nadležne organe, koji nisu organi za sprovođenje zakona *per se*, ali imaju ovlašćenje za sprovođenje finansijskih istraga predikatnih krivičnih dela, u meri u kojoj ti nadležni organi izvršavaju funkcije obuhvaćene Preporukom 30.
6. Moguće je imenovati izvršne organe za borbu protiv korupcije sa izvršnim ovlašćenjima za sprovođenje istrage krivičnih dela pranja novca i finansiranja terorizma koja proizilaze iz, ili su povezani sa, krivičnim delima korupcije u skladu sa Preporukom 30, i takvi organi bi trebalo da poseduju dovoljno ovlašćenja da identifikuju, prate i pokrenu postupak zamrzavanja i zaplene imovine.
7. Raspon organa za sprovođenje zakona i drugih nadležnih organa pomenutih iznad treba da bude uzet u obzir kada države koriste multidisciplinarne grupe u finansijskim istragama.
8. Organi za sprovođenje zakona i tužilački organi treba da poseduju adekvatne finansijske, ljudske i tehničke resurse. Države treba da poseduju procese kako bi osigurale da zaposleni u

ovim organima primenjuju najviše profesionalne standarde, uključujući i standarde koji se tiču poverljivosti, a takođe treba da poseduju visok stepen integriteta i adekvatne kvalifikacije.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 32 (LICA KOJA VRŠE USLUGE PRENOSA GOTOVINSKIH SREDSTAVA)

A. CILJEVI

1. Preporuka 32 je razvijena sa ciljem da se osigura da teroristi i drugi učinioci krivičnih dela ne mogu da finansiraju svoje aktivnosti ili "peru" imovinu stečenu izvršenjem krivičnog dela putem fizičkog prekograničnog prenosa gotovine ili instrumenata koji glase na donosioca. Konkretno ovo ima za cilj da osigura da države poseduju mere da: (a) otkriju fizički prekogranični prenos gotovine ili instrumenata koji glase na donosioca, (b) zaustave ili zadrže gotovinu ili instrumente koji glase na donosioca za koje se sumnja da su povezani sa finansiranjem terorizma ili pranjem novca; (c) zaustave ili zadrže gotovinu ili instrumente koji glase na donosioca za koje se sumnja da su lažno deklarirani ili prijavljeni; (d) primene odgovarajuće sankcije za podnošenje lažne deklaracije ili prijave; i (e) omoguće oduzimanje gotovine ili instrumenata koji glase na donosioca koji su povezani sa finansiranjem terorizma ili pranjem novca.

B. VRSTE SISTEMA KOJI SE MOGU PRIMENITI ZA REŠAVANJE PITANJA LICA KOJA VRŠE USLUGE PRENOSA GOTOVINSKIH SREDSTAVA

2. Države mogu da ispune svoje obaveze u skladu sa Preporukom 32 i ovom Napomena s tumačenjima tako što će primeniti jednu od sledećih vrsta sistema. Međutim, države ne moraju da koriste istu vrstu sistema za ulazni i izlazni prekogranični prenos gotovine ili instrumenata koji glase na donosioca:

Sistem deklaracija

3. Sva lica koja fizički prenose gotovinu ili instrumente koji glase na donosioca preko granice, u iznosu koji premašuje prethodno definisanu, maksimalnu graničnu vrednost (prag) od 15.000 evra/USD, dužna su da podnesu istinitu deklaraciju imenovanim nadležnim organima. Države mogu odabrati neki od sledeća tri tipa sistema deklarisanja: (i) sistem pisanih deklaracija za sve putnike; (ii) sistem pisanih deklaracija za one putnike koji nose iznos gotovine ili instrumenata koji glase na donosioca iznad praga; i (iii) sistem usmenih deklaracija. Ova tri sistema su opisana u nastavku u svojoj čistom obliku. Međutim, nije neuobičajeno da države odaberu da primene kombinovani sistem.
  - (a) *Sistem pisanih deklaracija za sve putnike:* U ovom sistemu, putnici su dužni da popune pisanu deklaraciju pre ulaska u zemlju. To uključuje pitanja koja se nalaze na uobičajenim ili carinskim deklaracijama. U praksi, putnici treba da podnesu deklaraciju da li ili ne nose gotovinska sredstva ili instrumente koji glase na donosioca (npr. tako što štikliraju kućicu "da" ili "ne").
  - (b) *Sistem pisanih deklaracija za sve putnike koji nose iznose iznad granične vrednosti:* U ovom sistemu, svi putnici koji nose iznos gotovinskih sredstava ili instrumenata koji glase na donosioca iznad prethodno definisanog praga dužni su da popune pisani obrazac deklaracije. U praksi, od putnika se ne traži da popunjavaju bilo kakve formulare ako ne nose gotovinu ili instrumente na donosioca iznad propisanog praga.

- (c) *Sistem usmenih deklaracija za sve putnike:* U ovom sistemu, svi putnici su dužni da usmeno izjave da li nose iznos gotovinskih sredstava ili instrumenata na donosioca iznad propisanog praga. Ovo se obično radi na carinskim graničnim prelazima kada se od putnika traži da odaberu "crveni kanal" (roba za prijavljivanje) ili "zeleni kanal" (nemam ništa za prijavljivanje). Izbor kanala putnika smatra se usmenom deklaracijom. U praksi, putnici se ne izjašnjavaju pisanim putem, već su dužni da se aktivno jave carinskom službeniku.

Sistem obelodanjivanja

4. Države mogu odabrati sistem u kom su putnici dužni da organima pruže odgovarajuće informacije na zahtev. U takvim sistemima, putnici nisu obavezni da unapred podnesu pisanu ili usmenu deklaraciju. U praksi, putnici treba da budu u obavezi da iskreno odgovore nadležnim organima na zahtev.

C. DODATNI ELEMENTI KOJI SE ODNOSE NA OBA SISTEMA

5. Koji god sistem da se primenjuje, države treba da osiguraju da njihov sistem obuhvata sledeće elemente:
- (a) Sistem deklaracija/ obelodanjivanja treba da se primenjuje i na ulazni i na izlazni prenos gotovine i instrumenata koji glase na donosioca.
  - (b) Po otkrivanju lažne deklaracije ili obelodanjivanja gotovine ili instrumenata koji glase na donosioca ili neprijavljivanja ili obelodanjivanja istih, imenovani nadležni organi treba da budu ovlašćeni da zatraže i dobiju dodatne informacije od lica koje vrši uslugu prenosa u pogledu porekla gotovinskih sredstava ili instrumenata na donosioca, i o njihovoj nameni.
  - (c) Informacije dobijene primenom procesa podnošenja deklaracija/obelodanjivanja podataka treba da budu dostupne FOS bilo putem sistema kojim se FOS obaveštava o sumnjivim pokušajima prenosa preko granice; ili tako što će deklaraciju/ obelodanjene informacije direktno staviti na raspolaganje FOS na neki drugi način.
  - (d) Na domaćem terenu, države treba da osiguraju da postoji adekvatna koordinacija između carinske službe, imigracione službe i ostalih povezanih organa u vezi sa pitanjima povezanim sa sprovođenjem Preporuke 32.
  - (e) U naredna dva slučaja, nadležni organi treba da budu u mogućnosti da zaustave ili oduzmu gotovinska sredstva ili instrumente na donosioca na razuman vremenski period kako bi potvrdili da li se mogu pronaći dokazi o pranju novca ili finansiranju terorizma u slučajevima: (i) kada postoji sumnja u pranje novca ili finansiranje terorizma; ili (ii) kada je ustanovljena lažna deklaracija ili davanje lažnih informacija.
  - (f) Sistem deklaracija/ obelodanjivanja treba da omogući međunarodnu saradnju i pomoć u najvećoj mogućoj meri u skladu sa Preporukama 36 do 40. U cilju olakšavanja takve saradnje, u slučajevima kada: (i) je podnesena deklaracija ili prijava koja premašuje maksimalni prag od 15.000 USD/evra; ili (ii) kada je podneta lažna deklaracija ili davanje lažnih informacija; ili (iii) kada postoji sumnja u pranje

novca ili finansiranje terorizma, ove informacije se zadržavaju za upotrebu od strane nadležnih organa. Kao minimum, ove informacije treba da obuhvataju: (i) iznos deklariranih, prijavljenih ili na drugi način otkrivenih gotovinskih sredstava ili instrumenata na donosioca, i (ii) identifikacione podatke o donosiocu(ima).

- (g) Države treba da sprovedu Preporuku 32 u skladu sa strogim zaštitnim merama kako bi se osiguralo adekvatno korišćenje informacija bez ograničavanja bilo: (i) trgovinskih plaćanja između država za dobra i usluge; ili (ii) slobode kretanja kapitala, na bilo koji način.

D. SANKCIJE

6. Lica koja podnesu lažne deklaracije ili podatke treba da podležu delotvornim, srazmernim i odvraćajnim sankcijama, bilo krivičnim, građanskopravnim ili upravnim. Lica koja vrše prekogranični prenos gotovine ili instrumenata koji glase na donosioca koji su povezani sa krivičnim delima finansiranja terorizma, pranja novca ili predikatnim krivičnim delima takođe treba da podležu primeni delotvornih, srazmernih i odvraćajnih sankcija, bilo krivičnih, građanskopravnih ili upravnih, kao i merama, u skladu sa Preporukom 4, kojima se omogućava oduzimanje takvih gotovinskih sredstava ili instrumenata na donosioca.
7. Organi odgovorni za sprovođenje Preporuke 32 treba da poseduju adekvatne finansijske, ljudske i tehničke resurse. Države treba da poseduju procese kojima se osigurava da zaposleni u ovim organima primenjuju najviše profesionalne standarde, uključujući i standarde koji se tiču poverljivosti, a takođe treba da imaju veliki integritet i adekvatne kvalifikacije.

E. ZLATO, PLEMENITI METALI I DRAGO KAMENJE

8. Za svrhe Preporuke 32, zlato, plemeniti metali i drago kamenje nisu uključeni, uprkos njihovoj visokoj likvidnosti i korišćenju u određenim situacijama kao sredstva razmene ili prenosa vrednosti. Ovi artikli mogu biti obuhvaćeni i carinskim zakonima i propisima. Ukoliko država otkrije neuobičajeno prekogranično kretanje zlata, plemenitih metala i dragog kamenja, treba da razmotri da o tome obavesti, kako je odgovarajuće, Carinsku službu ili druge nadležne organe država iz kojih ovi artikli potiču i/ili u kojima se nalazi njihovo odredište, i treba da sarađuju kako bi ustanovile izvor, odredište i namenu kretanja takvih artikla, kao i da bi preduzele odgovarajuće radnje.

Pojmovnik specifičnih pojmova korišćenih u ovoj Preporuci

Lažna deklaracija	odnosi se na pogrešno iskazivanje vrednosti gotovinskih sredstava ili instrumenata koji glase na donosioca koji se prenose, ili pogrešno iskazivanje drugih relevantnih podataka koji su potrebni za podnošenje deklaracije ili koje na drugi način zahtevaju organi. To obuhvata i nepodnošenje potrebne deklaracije.
--------------------------	--

Pojmovnik specifičnih pojmova korišćenih u ovoj Preporuci

Lažno obelodanjivanje	odnosi se na pogrešno iskazivanje vrednosti gotovinskih sredstava ili instrumenata koji glase na donosioca koji se prenose, ili pogrešno iskazivanje drugih relevantnih podataka koji su traženi na zahtev u prijavi ili koje na drugi način zahtevaju organi. To obuhvata i nepodnošenje potrebne prijave (obelodanjivanja).
Fizički prekogranični prenos	odnosi se na ulazni i izlazni fizički prenos gotovinskih sredstava ili instrumenata na donosioca iz jedne države u drugu. Ovaj pojam obuhvata sledeće vidove transporta: (1) fizički prenos od strane fizičkog lica, ili u pratećem prtljagu ili vozilu tog lica; (2) otpremu gotovinskih sredstava ili instrumenata koji glase na donosioca kontejnerskim transportom ili (3) poštansku pošiljku gotovinskih sredstava ili instrumenata koji glase na donosioca od strane fizičkog ili pravnog lica.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 38

(UZAJAMNA PRAVNA POMOĆ: ZAMRZAVANJE I ODUZIMANJE IMOVINE)

1. Države treba da razmotre uspostavljanje fonda zaplenjene imovine u koji bi se deponovala celokupna, ili deo, oduzete imovine za svrhe sprovođenja zakona, zdravstva, obrazovanja ili druge odgovarajuće namene. Države treba da preduzmu takve mere koje mogu biti neophodne da im se omogući da između i sa drugim zemljama dele oduzetu imovinu, posebno, kada je oduzimanje posredno ili neposredno posledica koordiniranih akcija organa za sprovođenje zakona.
2. U pogledu zahteva za saradnju podnesenih oduzimanju imovine koje se ne zasniva na osuđujućoj presudi, države ne moraju da imaju organ koji će delovati po osnovu takvih zahteva, ali treba da budu u mogućnosti da ih izvrše, minimalno u okolnostima kada je učinilac krivičnog dela nije dostupan usled smrtnog slučaja, odsustva ili je učinilac nepoznat.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 40 (DRUGI VIDOVI MEĐUNARODNE SARADNJE)

A. NAČELA KOJA SE PRIMENJUJU NA SVE VIDOVE MEĐUNARODNE SARADNJE

Obaveze organa koji podnose zahtev

1. Kada podnose zahteve za saradnju, nadležni organi treba da učine najbolje moguće napore da obezbede celovite činjenične i, kako je odgovarajuće, pravne informacije, uključujući naznaku ako postoji potreba za hitnošću, da bi omogućile blagovremeno i efikasno izvršenje zahteva, kao i predviđeno korišćenje traženih informacija. Na zahtev, nadležni organi koji podnose zahtev treba da obezbede povratne informacije nadležnim organima od kojih su tražili pomoć o upotrebi i korisnosti pribavljenih informacija.

Nepropisno restriktivne mere

2. Države ne treba da zabranjuju ili nameću nerazumne ili nepropisno restriktivne uslove za pružanje razmene informacija ili pomoći. Posebno, nadležni organi ne treba da odbiju zahtev za pomoć na osnovu da:
  - (a) se smatra da zahtev takođe uključuje fiskalna pitanja; i/ili
  - (b) zakoni zahtevaju od finansijskih institucija ili DNFBP (osim u slučajevima kada se relevantna informacija koja se traži vodi u okolnostima u kojima se primenjuje pravna profesionalna privilegija ili čuvanje poslovne tajne) da čuvaju tajnost i poverljivost; i/ili
  - (c) postoji upit, istraga ili postupak u toku u državi podnosiocu zahteva, osim ako bi pomoć predstavljala prepreku za takav upit, istragu ili postupak; i/ili
  - (d) priroda ili status (građanskopravni, upravni, policijski, itd.) nadležnog organa države koja je uputila zahtev su različiti od onih koje navodi njihov inostrani partner.

Mere zaštite razmenjenih informacija

3. Razmenjene informacije treba koristiti samo u svrhu u koju je informacija tražena ili pružena. Bilo kakvo širenje informacija drugim organima i trećim licima, ili bilo kakvo korišćenje ovih informacija za upravne, istražne, tužilačke ili sudske svrhe, izvan onih koje su prvobitno odobrene, treba da podleže prethodnom odobrenju od strane nadležnog organa od koga je informacija tražena.
4. Nadležni organi treba da čuvaju odgovarajuću poverljivost za bilo koji zahtev za saradnju ili razmenjene informacije, kako bi zaštitili integritet istrage ili upita⁵², u skladu sa obavezama obe strane u pogledu privatnosti i zaštite podataka. Kao minimum, nadležni organi treba da zaštite razmenjene informacije na isti način na koji bi zaštitili slične informacije primljene iz domaćih izvora. Države treba da ustanove kontrole i zaštitne mere kako bi osigurale da se informacije koje se razmenjuju sa nadležnim organima koriste isključivo na odobren način. Razmena informacije treba da se odvija na bezbedan način, putem pouzdanih kanala ili mehanizama. Nadležni organi od kojih se traži informacija mogu, ako je to adekvatno, da odbiju

⁵² Informacije se mogu obelodaniti ukoliko je takvo obelodanjivanje neophodno za izvršenje zahteva za saradnjom.

da pruže informacije ukoliko nadležni organ koji upućuje zahtev ne može delotvorno da zaštiti informacije.

Ovlašćenje za traženje informacija

5. Nadležni organi treba da budu u mogućnosti da sprovedu upite za račun inostranog partnera i razmene sa njihovim inostranim partnerima sve informacije koje bi mogli da pribave ukoliko bi takvi upiti bili podneti u zemlji.

B. NAČELA KOJA SE PRIMENJUJU NA SPECIFIČNE VIDOVE MEĐUNARODNE SARADNJE

6. Opšta načela iznad treba da se primenjuju na sve vidove razmene informacija između posrednih i neposrednih partnera, u skladu sa stavovima definisanim iznad.

Razmena informacija između FOS

7. FOS treba da razmenjuju informacije sa inostranim FOS, bez obzira na njihov predmetni status; bilo da je upravne, pravosudne ili prirode povezane sa sprovođenjem zakona. U tom smislu, FOS treba da poseduje odgovarajući pravni osnov za uspostavljanje saradnje o pranju novca, povezanim predikatnim krivičnim delima i finansiranju terorizma.
8. Pri podnošenju zahteva za saradnju, FOS treba da uloži najbolje moguće napore da pruži celovite činjenične, i ako je tako odgovarajuće, pravne informacije uključujući i opis predmeta koji se analizira i potencijalnu vezi sa državom od koje se informacije traže. Na zahtev i kad god je to moguće, FOS treba da obezbedi povratne informacije svojim inostranim partnerima, o upotrebi pruženih informacija, kao i o ishodu sprovedene analize na osnovu pruženih informacija.
9. FOS treba da imaju ovlašćenje da razmene:
  - (a) sve informacije kojima FOS neposredno ili posredno može pristupiti ili ih pribaviti u skladu sa Preporukama FATF, i posebno u skladu sa Preporukom 29; i
  - (b) sve druge informacije za koje poseduju ovlašćenje da pribave ili njima pristupe, neposredno ili posredno, na nacionalnom nivou, primenom načela reciprociteta.

Razmena informacija između nadzornih organa u finansijskom sektoru⁵³

10. Nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da sarađuju sa svojim inostranim kolegama, bez obzira na njihovu predmetnu prirodu ili status. Efikasna saradnja između nadzornih organa u finansijskom sektoru ima za cilj olakšavanje delotvornog nadzora nad finansijskim institucijama u pogledu SPN/FT. U tom smislu, nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da poseduju adekvatan pravni osnov za pružanje saradnje, u skladu sa važećim međunarodnim standardima za superviziju, i posebno u pogledu razmene nadzornih informacija koje su povezane sa ili relevantne za svrhe SPN/FT.

⁵³ Ovo se odnosi na nadzorne organe u finansijskom sektoru koji su nadležni organi.

11. Nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da budu u mogućnosti da razmenjuju sa svojim inostranim partnerima informacije koje su im dostupne u zemlji, uključujući informacije koje vode finansijske institucije, i na način koji je srazmeran njihovim predmetnim potrebama. Nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da budu u mogućnosti da razmene sledeće vrste informacija kada je to od značaja za svrhe SPN/FT, naročito sa drugim relevantnim nadzornim organima sa kojima dele odgovornost za finansijske institucije koje posluju u okviru iste grupacije;
  - (a) Regulatorne informacije, kao što su informacije o domaćem regulatornom sistemu, i opšte informacije o finansijskim sektorima.
  - (b) Prudencione informacije, naročito za nadzorne organe koji potpadaju pod primenu Ključna načela, kao što su informacije o poslovnim aktivnostima finansijskih institucija, stvarnom vlasništvu, rukovođenju, i informacije o stručnosti i podobnosti.
  - (c) Informacije o SPN/FT, kao što su interne procedure i politike finansijskih institucija o SPN/FT, informacije o poznavanju i praćenju stranke, dokumentacija klijenta, uzorci informacija o računima i transakcijama.
12. Nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da budu u mogućnosti da sprovode upite za račun inostranih partnera, i, ako je to adekvatno, odobre ili olakšaju sposobnost inostranih partnera da sami sprovode upite u zemlji, kako bi olakšali delotvorni nadzor nad grupacijom.
13. Bilo kakvo širenje razmenjenih informacija i korišćenje takvih informacija u nadzorne i nenadzorne svrhe, treba da podleže prethodnom odobrenju od strane nadzornog organa kome je zahtev upućen, osim ukoliko nadzorni organ u finansijskom sektoru koji je tražio informaciju nema zakonsku obavezu da informaciju obelodani ili prijavi. U takvim slučajevima, kao minimum, finansijski supervizor koji je uputio zahtev treba bez odlaganja da obavesti organ kome je zahtev upućen o ovoj obavezi. Prethodno odobrenje obuhvata bilo kakvo prethodno odobrenje u skladu sa Memorandumom o razumevanju ili Multilateralnim memorandumom o razumevanju koji je izdao kreator standarda o ključnim načelima a koje se primenjuje na informacije razmenjene u okviru memoranduma o razumevanju ili Multilateralnog memoranduma o razumevanju.

Razmena informacija između organa za sprovođenje zakona

14. Organi za sprovođenje zakona treba da budu u mogućnosti da razmenjuju informacije koje su dostupne na domaćem terenu sa inostranim partnerima za svrhe dostavljanja obaveštajnih podataka ili sprovođenja istrage u vezi sa pranjem novca, povezanim predikatnim krivičnim delima ili finansiranjem terorizma, uključujući i identifikaciju i praćenje imovine i sredstava izvršenja krivičnog dela.
15. Organi za sprovođenje zakona takođe treba da budu u mogućnosti da iskoriste svoja ovlašćenja, uključujući bilo koje dostupne istražne tehnike u skladu sa njihovim domaćim zakonodavstvom, da sprovode upite i pribavljaju informacije za račun inostranih partnera. Postojeći režimi ili prakse kojima se upravlja takva saradnja između organa unutrašnjih poslova, poput sporazuma između Interpola, Europola ili Eurojusta i pojedinačnih država, treba da propisuju i ograničenja o upotrebi koji je nametnuo organ unutrašnjih poslova kome

je zahtev upućen.

16. Organi za sprovođenje zakona treba da budu u mogućnosti da formiraju zajedničke istražne timove za sprovođenje saradničkih istraga, i kada je to potrebno, države treba da zaključe bilateralne ili multilateralne aranžmane kojima se omogućavaju zajedničke istrage. Države se podstiču da se priključe ili da podrže postojeće mreže organa za sprovođenje zakona u oblasti SPN/FT, i razviju bilateralne kontakte sa inostranim agencijama za sprovođenje zakona, uključujući i postavljanje oficira za vezu u inostranstvu, kako bi olakšale blagovremenu i delotvornu saradnju.

Razmena informacija između organa koji nisu direktni partneri

17. Države treba da dozvole svojim nadležnim organima da posredno razmenjuju informacije sa organima koji im nisu direktni partneri, primenjujući relevantna načela iznad. Posredna razmena informacija odnosi se na tražene informacije koje prolaze od organa kome je zahtev upućen kroz jedan ili više domaćih ili inostranih organa pre nego što stignu do organa koji je zahtev uputio. Takva razmena informacija i njena primena mogu biti predmet odobrenja jednog ili više nadležnih organa države kojoj je zahtev upućen. Nadležni organ koji traži informaciju treba uvek jasno da naznači u koju svrhu i za čiji račun je zahtev podnet.
18. Države se takođe podstiču da dozvole brzu i konstruktivnu razmenu informacija neposredno sa organima koji im nisu direktni partneri.

PRAVNI OSNOV ZAHTEVA ZA FINANSIJSKE INSTITUCIJE I ODREĐENA FIZIČKA I PRAVNA LICA VAN FINANSIJSKOG SEKTORA (DNFBPS)

1. Svi zahtevi za finansijske institucije ili DNFBP treba da budu uvedeni bilo kroz (a) zakone (v. posebne zahteve u Preporukama 10, 11 i 20 u vezi sa ovim), ili (b) u svim drugim slučajevima, kroz zakone ili druge propise (diskreciono pravo pripada na državi).
2. U Preporukama 10, 11 i 20, pojam "*zakon*" odnosi se na bilo koji zakonski propis koji je usvojen ili donet putem parlamentarnog procesa ili drugih ekvivalentnih sredstava koja su predviđena u ustavnom okviru države, a koji nameće obavezne zahteve zajedno sa sankcijama za nepridržavanje. Sankcije za nepridržavanje treba da budu delotvorne, srazmerne i odvraćajne (v. Preporuku 35). Pojam zakon takođe obuhvata sudske odluke koje nameću relevantne zahteve, koji su obavezujući i autoritativni u svim delovima zemlje.
3. Pojam "*sredstva sprovođenja*" odnosi se na propise, smernice, uputstva i druge dokumente ili mehanizme koji definišu zahteve za sprovođenje u vezi sa SPN/FT obavezujućim jezikom i sa sankcijama za nepridržavanje, a koje je izdao ili usvojio nadležni organ. Sankcije za nepridržavanje treba da budu delotvorne, srazmerne i odvraćajne (v. Preporuku 35).
4. Pri razmatranju da li dokument ili mehanizam poseduje zahteve koji su potrebni da bi se smatrao *sredstvom sprovođenja*, potrebno je uzeti u obzir sledeće faktore:
  - (a) Potrebno je da postoji dokument ili mehanizam koji definiše ili propisuje zahteve koji se odnose na pitanja navedenim u Preporukama FATF, u kome se jasno navode zahtevi koji se kao takvi i shvataju. Na primer:
    - (i) ukoliko su u određenim merama sadržane reči *je dužan* ili *mora*, to treba smatrati obavezujućim;
    - (ii) ukoliko se koristi reč *treba*, to može biti obavezujuće ukoliko i regulator i institucije koje su predmet uređivanja pokažu da su radnje neposredno ili posredno zahtevane i da se sprovede; korišćenje izraza kao što je *podstiče se*, *preporučuje se* ili institucije *treba da razmotre* se manje verovatno smatraju obavezujućim. U bilo kom slučaju kada se koriste "slabiji" izrazi, postoji pretpostavka da to što se kaže nije obavezujuće (osim ako država ne može da pokaže drugačije).
  - (b) Dokument/mehanizam mora da izda ili usvoji nadležni organ.
  - (c) Neophodno je da postoje sankcije za nepridržavanje (sankcije ne treba da se nalaze u istom dokumentu koji nameće ili propisuje zahtev, mogu se nalaziti u drugom dokumentu, pod uslovom da postoje jasne veze između zahteva i dostupnih sankcija), koje treba da budu delotvorne, srazmerne i odvraćajne. To obuhvata razmatranje sledećih pitanja:
    - (i) potrebno je da postoji raspon delotvornih, srazmernih i odvraćajnih sankcija ukoliko se lice ne pridržava svojih obaveza;

- (ii) sankcije treba da budu neposredno ili posredno primenjive za svako nepridržavanje zahtevima za SPN/FT. Ukoliko nepridržavanje zahtevima za SPN/FT nema propisanu sankciju koja je direktno sa njim povezana, ona je zadovoljavajuća i primena sankcija za kršenje širih zahteva, na primer za neposredovanje odgovarajućih sistema ili kontrola ili za poslovanje na nebezbedan ili nesiguran način, pod uslovom da, kao minimum, nepridržavanje jednom ili više zahteva za SPN/FT može da bude (i jeste kako je to odgovarajuće) adekvatno sankcionisano bez potrebe za dokazivanjem nepridržavanja dodatnim prudencionim zahtevima koji nisu povezani sa SPN/FT; i
  - (iii) da li postoje zadovoljavajući dokazi da su delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije primenjene u praksi.
5. U svim slučajevima treba da bude očigledno da finansijske institucije i DNFBP razumeju da će sankcije biti primenjene za nepridržavanje zahtevima, kao i koje bi to sankcije mogle da budu.

OPŠTI POJMOVNIK

Pojmovi	Definicije
Računi	Upućivanje na "račune" treba tumačiti tako da uključuje i druge slične poslovne odnose između finansijskih institucija i njihovih stranki.
Tačan	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Posrednik	U svrhe Preporuka 14 i 16, <i>posrednik</i> znači bilo koje fizičko ili pravno lice koje pruža usluge prenosa novca ili vrednosti (MVTs) za račun pružaoca usluga MVTs, bilo po osnovu ugovora ili po nalogu pružaoca usluga MVTs.
Odgovarajući organi	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Povezane NPO	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Zbirni transfer	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Instrumenti koji glase na donosioca	Instrumenti koji glase na donosioca (BNI) obuhvataju monetarne (novčane) instrumente na donosioca kao što su: putnički čekovi; prenosivi instrumenti (uključujući čekove, promese i platne naloge) koji su ili na donosioca, odobreni bez ograničenja, izdati na fiktivnog primaoca, ili na drugi način u formi koja omogućava plaćanje po dostavljanju; neceloviti instrumenti (uključujući čekove, promese i platne naloge) koji su potpisani, ali je naziv/ime primaoca izostavljeno.
Akcije na donosioca	<i>Akcije na donosioca</i> odnosi se na prenosive instrumente koji potvrđuju vlasništvo u pravnom licu na lice koje poseduje sertifikat o akciji na
Stvarni vlasnik	<i>Stvari vlasnik</i> znači fizičko lice(a) koje u krajnjoj instanci ⁵⁴ poseduje ili kontroliše stranku ⁵⁵ i/ili fizičko lice za čiji račun se izvršava transakcija. Takođe podrazumeva i ona lica koja imaju krajnju efektivnu kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom.
Korisnici	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Korisnik	Značenje pojma <i>korisnik</i> u Preporukama FATF zavisi od konteksta: <ul style="list-style-type: none"> ■ U zakonu o trustovima, korisnik je lice ili lica koja ostvaruju pravo na koristi iz bilo kakvog aranžmana u vezi sa trustovima. Korisnik može biti fizičko ili pravno lice ili aranžman. Svi trustovi (osim humanitarnih ili zakonski odobrenih nehumanitarnih trustova)

⁵⁴ Upućivanje na "u krajnjoj instanci poseduje ili kontroliše" i "krajnja efektivna kontrola" odnosi se na situacije u kojima se vlasništvo/ kontrola vrši putem lanca vlasništva ili sredstava kontrole pre nego putem neposredne kontrole.

⁵⁵ Ova definicija takođe treba da se primenjuje na stvarnog vlasnik korisnika polise životnog osiguranja ili druge polise osiguranja povezane sa investicijama.

Pojmovi	Definicije
	<p>moraju imati utvrdive korisnike. Iako trustovi uvek moraju imati nekog utvrdivog korisnika u krajnjoj liniji, trustovi ne moraju imati definisane postojeće korisnike već samo objekte moći sve dok neko lice ne stekne pravo kao korisnik na prihod ili kapital po isteku definisanog perioda, poznatog kao period akumulacije. Ovaj period se uobičajeno poklapa sa periodom trajanja trasta koji je obično naveden u ugovoru o povereništvu kao period trajanja povereništva.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ U kontekstu životnog osiguranja ili druge polise osiguranja povezane sa investicijom, korisnik je fizičko ili pravno lice, ili pravni aranžman, kategorija lica, kome će biti isplaćena premija po polisi kada/ukoliko nastane osigurani događaj koji je pokriven polisom. <p>Molimo konsultujte Napomene s tumačenjima uz Preporuku 16.</p>
Finansijske institucije korisnici	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Nadležni organi	<i>Nadležni organi</i> znači svi državni organi ⁵⁶ sa poverenim odgovornostima za borbu protiv pranja novca i/ili finansiranja terorizma. To, naročito, uključuje FOS; organe kojima je poverena funkcija vršenja istrage i/ili krivičnog gonjenja za krivično delo pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranje terorizma, i zaplenu/zamrzavanje ili oduzimanje imovine stečene krivičnim delom; organe kojima se podnose izveštaji o prekograničnom prenosu gotovine i instrumenata na donosioca; i organi koji su odgovorni za vršenje nadzora ili praćenje u vezi sa SPN/FT u cilju usklađenosti finansijskih institucija i DNFBP sa zahtevima za SPN/FT. Samoregulatorna tela se ne smatraju nadležnim organima.
(Trajno) oduzimanje imovine	Pojam <i>oduzimanje imovine</i> , koji obuhvata zaplenu gde je to primenjivo, znači trajno lišavanja sredstava ili druge imovine po nalogu nadležnog organa ili suda. Oduzimanje imovine ili zaplena se vrši u okviru sudskog ili upravnog postupka gde se vrši prenos vlasništva nad konkretnim novčanim sredstvima ili drugom imovinom na državu. U ovom slučaju, fizičko ili pravno lice(a) koje je imalo udeo u konkretnim novčanim sredstvima ili drugoj imovini, u trenutku oduzimanja ili zaplene gubi sva prava, u načelu, na oduzeta ili zaplenjena novčana sredstva ili drugu imovinu. Nalozi za oduzimanje ili zaplenu imovine su obično povezani sa krivičnom osudom ili odlukom suda kojom je utvrđeno da oduzeta ili zaplenjena imovina proističe ili je nameravano da bude korišćena za kršenje zakona.
Ključna načela	<i>Ključna načela</i> znači Ključna načela za delotvornu superviziju banaka koje je izdao Bazelski komitet za superviziju banaka, Ciljeve i načela za reguisanje hartija od vrednosti koje je izdala Međunarodna organizacija komisija za

⁵⁶ To obuhvata i finansijske nadzorne organe kao nezavisne nevladine organe sa zakonskim ovlašćenjima.

Pojmovi	Definicije
	hartije od vrednosti, i Načela nadzora u osiguranju koje je izdala Međunarodna asocijacija supervizora osiguranja.
Korespondentsko bankarstvo	<i>Korspondentsko bankarstvo</i> je pružanje bankarskih usluga od strane jedne banke ("korespondentske banke") drugoj banci ("respondentskoj banci"). Velike međunarodne banke obično deluju kao korespondenti za hiljade drugih banaka širom sveta. Respondentskim bankama se pruža širok raspon usluga, uključujući i upravljanje gotovinom (npr. kamatonosni računi u različitim valutama), međunarodni elektronski transferi, odobravanje čekova, plaćanje preko računa i devizne usluge.
Država	Sva upućivanja u Preporukama FATF na <i>državu ili države</i> podjednako se odnose na teritorije i nadležnosti.
Plaćanje pokrića	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Kriminalna aktivnost	<i>Kriminalna aktivnost</i> odnosi se na: (a) sva krivična dela koja čine predikatno krivično delo za pranje novca u zemlji; ili (b) minimalno, ona krivična dela koja čine predikatno krivično delo u skladu sa Preporukom 3.
Prekogranični elektronski transfer	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Gotovina	<i>Gotovina</i> znači novčanice ili kovačnice koje su u opticaju kao sredstvo razmene.
Označene kategorije krivičnih dela	<p><i>Označene kategorije krivičnih dela</i> znači:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ učestvovanje u organizovanoj kriminalnoj grupi ili reketiranju; ■ terorizam, uključujući i finansiranje terorizma; ■ trgovina ljudima i krijumčarenje migranata; ■ seksualna eksploatacija, uključujući seksualnu eksploataciju dece; ■ nedozvoljena trgovina narkoticima i psihotropnim supstancama; ■ nedozvoljena trgovina oružjem; ■ nedozvoljena trgovina ukradenom i ostalom robom; ■ korupcija i mito; ■ prevara; ■ falsifikovanje novca; ■ falsifikovanje i piraterija proizvoda; ■ krivična dela protiv životne sredine; ■ ubistvo, nanošenje teških telesnih povreda;

Pojmovi	Definicije
	<ul style="list-style-type: none"> ■ otmica, nezakonito ograničavanje kretanja i držanje talaca; ■ pljačka ili krađa; ■ krijumčarenje; (uključujući u vezi sa carinskim i akciznim dažbinama i porezima); ■ poreska krivična dela (povezana sa direktnim i indirektnim oporezivanjem); ■ iznuđivanje; ■ krivotvorenje; ■ piraterija; i ■ nedozvoljeno trgovanje akcijama na osnovu unutrašnjih poverljivih informacija i manipulacija tržištem. <p>U odlučivanju o rasponu krivičnih dela koja će se smatrati predikatnim krivičnim delima u okviru svake od kategorija navedenih iznad, svaka država može da odluči, u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, kako će definisati ova krivična dela i prirodu svakog konkretnog elementa tih krivičnih dela koji ih čine teškim krivičnim delima.</p>
Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora	<p><i>Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora</i> znači:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Igračnice⁵⁷ b) Posrednici u zakupu i prometu nekretnina. c) Trgovci plemenitim metalima. d) Trgovci dragim kamenjem e) Advokati, javni beležnici, druge nezavisne pravničke profesije i računovođe- ovo se odnosi na samostalne delatnosti, partnere ili zaposlene u profesionalnim firmama. Ovo se ne odnosi na "interne" profesionalce koji su zaposleni u drugim vrstama poslovanja, ni na profesionalce koji rade u državnim službama, koji mogu već biti u obavezi sa primenjuju mere za SPN/FT. f) Pružaoci usluga osnivanja trustova i preduzeća i vršenja funkcija u njima (TCSP) znači sva fizička ili pravna lica koja nisu na drugim mestima obuhvaćena ovim Preporukama, a koja kao privredna društva pružaju neku od sledećih usluga trećim licima: <ul style="list-style-type: none"> ■ postupaju kao posrednik u formiranju pravnih lica; ■ postupaju (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) kao direktor ili sekretar privrednog društva, partner u ortačkom društvu, ili na sličnom položaju u odnosu na druga pravna lica;

⁵⁷ Upućivanja na *Igračnice* u okviru Standarda FATF obuhvata i igračnice na internetu i na brodovima.

Pojmovi	Definicije
	<ul style="list-style-type: none"> ■ obezbeđuju registrovano sedište, poslovnu adresu ili smeštaj, korespodenciju ili administrativnu adresu za privredno društvo, ortačko društvo ili druga pravna lica ili aranžmane; ■ postupaju kao (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) poverenik trasta ili izvršavaju ekvivalentnu funkciju za neku drugi oblik pravnog aranžmana; ■ postupaju kao (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) imenovani akcionar za račun drugog lica.
Označeno fizičko ili pravno lice	<p>Pojam označeno fizičko ili pravno lice znači:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) pojedinac, grupa, preduzeća ili subjekti označeni od strane Komiteta Saveta bezbednosti formiranim u skladu sa Rezolucijom 1267 (1999) (Komitet 1267), kao pojedinci povezani sa Al-Kaidom, ili subjekti i druge grupe ili preduzeća povezani sa Al-Kaidom; (ii) pojedinac, grupa, preduzeća ili subjekti označeni od strane Komiteta Saveta bezbednosti formiranim u skladu sa Rezolucijom 1988 (2011) (Komitet 1988), kao povezani sa Talibanima koji predstavljaju pretnju po mir, stabilnost i bezbednost Avganistana, ili subjekti i druge grupe ili preduzeća povezani sa Talibanima; (iii) bilo koje fizičko ili pravno lice ili subjekat označen od strane država ili nadnacionalnih nadležnosti u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001) Saveta bezbednosti; (iv) bilo koji pojedinac, fizičko ili pravno lice ili lica označeni za primenu ciljanih finansijskih sankcija u skladu sa Rezolucijom 1718 (2006) i naknadnim rezolucijama koje su iz nje proizašle od strane Saveta bezbednosti u aneksima relevantnih rezolucija, ili od strane Komiteta Saveta bezbednosti formiranih u skladu sa Rezolucijom 1718 (2006) (Komitet za sankcije 1718) u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti 1718 (2006); i (v) bilo koje fizičko ili pravno lice označeno za primenu ciljanih finansijskih sankcija u skladu sa Rezolucijom 2231 (2015) Saveta bezbednosti i naknadnih rezolucija koje su iz nje proizašle od strane Saveta bezbednosti.
Označavanje	<p>Pojam <i>označavanje</i> znači identifikovanje lica⁵⁸, fizičkog ili pravnog koje podleže primeni ciljanih finansijskih sankcija u skladu sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Rezolucijom 1267 (1999) Saveta bezbednosti Ujedinjenih

⁵⁸ Fizičko ili pravno.

Pojmovi	Definicije
	<p>nacija i rezolucijama koje su je nasledile;</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Rezolucijom 1373 (2001) Saveta bezbednosti, uključujući i odluku da će relevantne sankcije biti primenjene na fizičko ili pravno lice i javnu objavu takve odluke; ■ Rezolucijom 1718 (2006) Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i bilo kojim budućim rezolucijama koje su je nasledile; ■ Rezolucijom 2231 (2015) Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i bilo kojim budućim rezolucijama koje su je nasledile; i ■ bilo kojim budućim rezolucijama Saveta bezbednosti kojima se nameću ciljane finansijske sankcije u kontekstu finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. <p>U smislu Rezolucije 2231 (2015) Saveta bezbednosti i budućih rezolucija koje su je nasledile, upućivanje na "označavanja" podjednako podrazumeva i "stavljanje na listu".</p>
Elektronski transfer u zemlji	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Sredstva sprovođenja (propisi)	Molimo konsultujte Napomenu o pravnom osnovu zahteva za finansijske institucije i DNFBP.
Ex Parte	Termin <i>ex parte</i> znači postupanje bez prethodnog obaveštenja i učešća strane koja je predmet delovanja.
Ekspresni trast	<i>Eskpresni trast</i> znači trast koji je jasno osnovao osnivač, obično u formi dokumenta npr. pisani ugovor o povereništvu. Njih treba razlikovati od trastova koji su nastali primenom zakona i koji ne predstavljaju rezultat jasne namere ili odluke osnivača da osnuje trast ili sličan pravni aranžman (npr. konstruktivni trast).
Lažna deklaracija	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 32.
Lažno obelodanjivanje	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 32.
Finansijska grupacija	<i>Finansijska grupacija</i> označava grupaciju koja se sastoji od matičnog privrednog društva ili bilo koje druge vrste pravnog lica koje vrši kontrolu i koordinira funkcije nad ostatkom grupacije za primenu nadzora nad poslovanjem grupacije u skladu sa Ključnim načelima, zajedno sa poslovnim jedinicama i/ili podređenim društvima koji podležu primeni politika i procedura za SPN/FT na nivou grupacije.
Finansijske institucije	<i>Finansijske institucije</i> označava bilo koje fizičko ili pravno lice koje u smislu poslovanja sprovodi jednu ili više od sledećih aktivnosti ili operacija za i za račun stranke:

Pojmovi	Definicije
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prijem depozita ili drugih otplativih sredstava od građana.⁵⁹ 2. Kreditiranje.⁶⁰ 3. Finansijski lizing⁶¹ 4. Usluge prenosa novca i vrednosti.⁶² 5. Izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (npr. kreditne i debitne kartice, čekovi, putnički čekovi, platni nalozi i bankarske menice, elektronski novac). 6. Finansijske garancije i obaveze. 7. Trgovina: <ol style="list-style-type: none"> (a) instrumentima tržišta novca (čekovi, menice, sertifikati o depozitu, derivati, itd.); (b) devizama; (c) stranom valutom, kamatnim stopama i indeksima; (d) prenosivim hartijama od vrednosti; (e) robnim fjučersima. 8. Učešće u emisiji hartija od vrednosti i pružanje finansijskih usluga u vezi sa takvim emisijama. 9. Upravljanje individualnim i kolektivnim portfolijom. 10. Čuvanje u sefu ili upravljanje gotovinom ili likvidnim hartijama od vrednosti za račun drugih lica. 11. Investiranje, administriranje ili upravljanje sredstvima ili novcem za račun drugih lica. 12. Preuzimanje i plasman životnog osiguranja ili drugih vidova osiguranja povezanih sa investicijama⁶³. 13. Menjački poslovi.
Inostrani partneri	Inostrani partneri se odnosi na inostrane nadležne organe koji vrše slične funkcije i ovlašćenja u odnosu na saradnju koja se traži, čak iako takvi inostrani nadležni organi imaju drugačiju prirodu ili status (npr. u zavisnosti od države, nadzor nad određenim finansijskim sektorima u pogledu SPN/FT može vršiti nadzorni organ koji takođe poseduje prudenciona nadzorna ovlašćenja ili jedinica za nadzor u okviru FOS).
Zamrzavanje imovine	U kontekstu oduzimanja i privremenih mera (npr. Preporuke 4, 32 i 38), termin <i>zamrzavanje</i> znači zabranu prenosa, konverzije, raspolaganja ili kretanja bilo

⁵⁹ Ovo takođe obuhvata i privatno bankarstvo.

⁶⁰ Ovo, između ostalog, obuhvata: potrošački kredit; hipotekarni kredit; faktoring, sa ili bez regresa; i finansiranje komercijalnih transakcija (uključujući forfeting).

⁶¹ Ovo se ne odnosi na aranžmane finansijskog lizinga u vezi sa robom široke potrošnje.

⁶² Ne odnosi se na fizička i pravna lica koja finansijskim institucijama samo prosleđuju poruke ili druge vrste sistema podrške za prenos sredstava. V. Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.

⁶³ Ovo se odnosi i na osiguravajuće kuće i na posrednike u osiguranju (zastupnike i brokere).

Pojmovi	Definicije
	<p>koje imovine, opreme ili drugih instrumenata na osnovu, i tokom trajanja važenja, delovanja iniciranog od strane nadležnog organa ili suda u okviru mehanizma za zamrzavanje imovine, ili sve dok nadležni organ ne donese odluku o zapleni ili trajnom oduzimanju.</p> <p>Za svrhe Preporuka 6 i 7 o sprovođenju ciljanih finansijskih sankcija, pojam zamrzavanje znači zabranu prenosa, konverzije, raspolaganja ili kretanja novčanih sredstava ili druge imovine koja je u vlasništvu ili pod kontrolom označenih fizičkih ili pravnih lica na osnovu, ili tokom važenja, mere koju je inicirao Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija ili u skladu sa važećim rezolucijama Saveta bezbednosti, od strane nadležnog organa ili suda.</p> <p>U svim slučajevima, zamrznuta imovina, oprema, sredstva izvršenja, novčana sredstva ili druga imovina ostaju u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica koje je u njima imalo udeo u trenutku zamrzavanja i njome i dalje mogu upravljati treća lica, ili putem drugih aranžmana koja su formirala takva fizička ili pravna lica pre pokretanja takve mere u okviru mehanizma zamrzavanja, ili u skladu sa drugim nacionalnim odredbama. U okviru sprovođenja zamrzavanja, države mogu odlučiti da preuzmu kontrolu nad imovinom, opremom, sredstvima izvršenja ili novčanim sredstvima ili drugom imovinom, kao meru zaštite od "bekstva" imovine.</p>
Osnovna načela domaćeg zakonodavstva	<p>Ovo se odnosi na osnovna zakonska načela na kojima se zasnivaju nacionalni pravni sistemi i koji obezbeđuju okvir za donošenje nacionalnih zakona i vršenje ovlašćenja i nadležnosti. Ova osnovna načela su obično sadržana ili navedena u Ustavu države ili sličnom dokumentu, ili u odlukama suda najviše instance koji je nadležan za obavezujuće tumačenje ili donošenje odluka u okviru nacionalnog zakonodavstva. Iako će se ovo razlikovati od zemlje do zemlje, neki primeri ovakvih osnovnih načela obuhvataju pravo na suđenje u razumnom roku, pretpostavku nevinosti, i pravo lica na delotvornu sudsku zaštitu.</p>
Imovina	<p>Pojam <i>imovina</i> odnosi se na imovinu bilo koje vrste, bilo materijalnu ili nematerijalnu, opipljivu ili neopipljivu, pokretnu ili nepokretnu, stečenu na bilo koji način, i pravna dokumenta ili instrumente u bilo kojoj formi, uključujući elektronskoj ili digitalnoj, kojima se dokazuje vlasništvo nad, ili udeo u, takvoj imovini.</p>
Novčana sredstva ili druga imovina	<p>Pojam <i>novčana sredstva ili druga imovina</i> znači bilo kakva imovina, uključujući ali se ne ograničavajući na, finansijska sredstva, ekonomske resurse (uključujući naftu i druge prirodne resurse), imovinu bilo koje vrste, bilo materijalnu ili nematerijalnu, opipljivu ili neopipljivu, pokretnu ili nepokretnu, stečenu na bilo koji način, i pravna dokumenta ili instrumente u bilo kojoj formi, uključujući elektronskoj ili digitalnoj, kojima se dokazuje vlasništvo nad, ili udeo u, takvoj imovini ili drugim sredstvima, uključujući ali</p>

Pojmovi	Definicije
	ne ograničavajući se na, bankarske kredite, putničke čekove, bankarske čekove, platne naloge, akcije, hartije od vrednosti, obveznice, menice, ili akreditive, i bilo koji udeo, dividende ili druge prihode od ili vrednost koja proizilazi iz ili je ostvarena takvom imovinom ili drugim sredstvima, i bilo koju drugu imovinu koja potencijalno može da se iskoristi za pribavljanje sredstava, dobara ili usluga.
Identifikacioni podaci	Pojam <i>identifikacioni podaci</i> odnosi se na pouzdane, nezavisne izvorne dokumente, podatke ili informacije.
Posredničke finansijske institucije	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Međunarodne organizacije	<i>Međunarodne organizacije</i> su subjekti ustanovljeni formalnim političkim sporazumima između njihovih država članica koji imaju status međunarodnih sporazuma; njihovo postojanje je priznato zakonom u njihovim državama članicama; i ne posmatraju se kao rezidentne institucionalne jedinice država u kojima imaju sedišta. Primeri međunarodnih organizacija obuhvataju Ujedinjene nacije i povezane međunarodne organizacije kao što su Međunarodna pomorska organizacija; regionalne međunarodne organizacije kao što su Savet Evrope, institucije Evropske unije, Organizacija za bezbednost i saradnju u Evropi i Organizacija američkih država; vojne međunarodne organizacije kao što su Organizacija severnoatlanskog sporazuma (NATO) i ekonomske organizacije poput Svetske trgovinske organizacije i Asocijacija jugoistočnih azijskih naroda, itd.
Zakon	Molimo konsultujte Napomenu o pravnom osnovu zahteva za finansijske institucije i DNFBP.
Pravni aranžmani	<i>Pravni aranžmani</i> odnosi se na ekspresne trustove ili slične pravne aranžmane. Primeri drugih sličnih aranžmana (za svrhe SPN/FT) su fiducijarna društva (<i>fiducie</i>), <i>poverenička društva (treuhand)</i> i društva oblika <i>fideicomiso</i> .
Pravna lica	<i>Pravna lica</i> znači bilo koje lice koje nije fizičko lice koje može da uspostavi trajni odnos sa klijentski odnos sa finansijskom institucijom ili da na drugi način poseduje imovinu. To može da buhvati kompanije, korporacije, fondacije, zadužbine, ortačka društva ili udruženja i druge relativno slične subjekte.
Krivično delo pranja novca	Upućivanja (osim u Preporuci 3) na <i>krivično delo pranja novca</i> odnosi se ne samo na primarno krivično delo ili dela, već takođe i na pomoćna krivična dela.
Usluge prenosa novca i vrednosti (MVTs)	<i>Usluge prenosa novca i vrednosti (MVTs)</i> odnosi se na finansijske usluge koje obuhvataju prijem gotovine, čekova, drugih novčanih instrumenata ili drugih vrednosnih predmeta i plaćanje u odgovarajućem iznosu u gotovini ili nekom drugom vidu korisniku, posredstvom obaveštenja, poruke, transfera ili klirinške mreže kojoj pružalac usluga MVTs pripada. Transakcije koje se vrše

Pojmovi	Definicije
	u okviru ovakvih usluga obuhvataju jednog ili više posrednika i finalnu isplatu trećoj strani i mogu uključivati nove vidove plaćanja. Ponekad su ovakve usluge povezane sa određenim geografskim regionima ili se opisuju najrazličitijim terminima poput <i>hawala</i> , <i>hundi</i> , i <i>fei-chen</i> .
Oduzimanje imovine koje se ne zasniva na osuđujućoj presudi	<i>Oduzimanje imovine koje se ne zasniva na osuđujućoj presudi</i> znači oduzimanje imovine u okviru sudskih postupaka u vezi sa krivičnim delom za koje osuđujuća presuda za krivično delo nije neophodna.
Neprofitne organizacije	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Platilac	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Finansijska institucija nalogodavac	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Prolazni računi	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 13.
Fizički prekogranični prenos	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 32.
Politički eksponirana lica (PEL)	<p><i>Inostrana PEL</i> su pojedinci kojima jesu ili kojima su bile poverene značajne javne funkcije od strane strane zemlje, na primer šefovi država ili vlada, viši politički zvaničnici, viši zvaničnici u vladi, pravosuđu ili vojsci, viši rukovodioci u državnim preduzećima, važni zvaničnici političkih stranaka.</p> <p><i>Domaća PEL</i> su pojedinci kojima jesu ili kojima su bile poverene značajne javne funkcije u državi, na primer šefovi država ili vlada, viši politički zvaničnici, viši zvaničnici u vladi, pravosuđu ili vojsci, viši rukovodioci u državnim preduzećima, važni zvaničnici političkih stranaka.</p> <p><i>Lica kojima jeste ili kojima je bila poverena važna funkcija od strane međunarodnih organizacija</i> odnosi se na članove višeg rukovodstva, odnosno na direktore, zamenike direktora i članove odbora ili ekvivalentne funkcije.</p> <p>Definicija PEL ne obuhvata srednje ili niže rangirane pojedince u napred navedenim kategorijama.</p>
Primanja	<i>Primanja</i> znače bilo kakva sredstva koja proističu ili koja su stečena, posredno ili neposredno, izvršenjem krivičnog dela.
Imovina	Imovina znači imovina bilo koje vrste, bilo materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, opipljiva ili neopipljiva, i pravna dokumenta ili instrumenti koji dokazuju vlasništvo nad ili udeo u takvoj imovini.
Kvalifikovani elektronski	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.

Pojmovi	Definicije
transferi	
Razumne mere	Pojam <i>Razumne mere</i> znači: adekvatne mere koje su srazmerne rizicima od pranja novca ili finansiranja terorizma.
Povezan sa finansiranjem terorizma ili pranjem novca	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 32.
Potreban	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Rizik	Sva upućivanja na <i>rizik</i> znače rizik od pranja novca i/ili finansiranja terorizma. Ovaj pojam trebalo i tumačiti zajedno sa Napomenom s tumačenjima uz Preporuku 1.
Zadovoljan	Kada se upućuje na to da finansijska institucija treba da bude <i>zadovoljna</i> po određenom pitanju, takva institucija treba da bude u mogućnosti da pred nadležnim organima opravda svoju procenu.
Zapleniti	Termin <i>zapleniti</i> znači zabraniti prenos, konverziju, raspolaganje ili kretanje imovine na osnovu mere koju je inicirao nadležni organ ili sud u okviru mehanizma za zamrzavanje. Međutim, za razliku od zamrzavanja, zaplena se vrši putem mehanizma koji nadležnom organu ili sudu omogućava da preuzme kontrolu nad konkretnom imovinom. Zaplenjena imovina ostaje u vlasništvu fizičkog li pravnog lica koje ima udeo u konkretnoj imovini u trenutku zaplene, iako će nadležni organ ili sud često preuzeti posedovanje, administraciju ili upravljanje zaplenjenom imovinom.
Samoregulatorno telo	<i>Samoregulatorno telo</i> je telo koje predstavlja struku (npr. advokati, javni beležnici, druge nezavisne pravničke profesije ili računovođe) i koje je sačinjeno od predstavnika te profesije, ima ulogu da uređuje poslovanje lica koja su kvalifikovana da uđu i koja praktikuju datu struku, i takođe vrši određene nadzorne i funkcije praćenja. Takva tela treba da sprovedu pravila kako bi osigurala pridržavanje najvišim etičkim i moralnim standardima od strane onih koji tu profesiju praktikuju.
Serijsko plaćanje	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Osnivač	<i>Osnivači</i> su fizička ili pravna lica koja prenose vlasništvo nad svojom imovinom poverenicima putem ugovora o povereništvu ili sličnog aranžmana.
Kvazi banka	<i>Kvazi banka</i> je banka koja nema fizičko prisustvo u državi u kojoj je osnovana i licencirana, i koja nije povezana sa regulisanom finansijskom grupacijom koja je predmet delotvornog konsolidovanog nadzora. <i>Fizičko prisustvo</i> označava smisljeno ljudstvo i rukovodstvo koji se nalaze u zemlji. Prisustvo lokalnog posrednika ili zaposlenih nižeg ranga ne čini fizičko prisustvo.
Treba	Za svrhe procene usklađenosti sa Preporukama FATF, izraz treba ima isto

Pojmovi	Definicije
	značenje kao i mora.
Direktna obrada	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Nadzorni organi (supervizori)	<i>Nadzorni organi</i> označava imenovane nadležne organe ili nedržavne organe (" <i>nadzorni organi u finansijskom sektoru/supervizori</i> " ⁶⁴) koji su odgovorni da osiguraju da finansijske institucije i/ili DNFBP ispunjavaju zahteve u pogledu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Nedržavni organi (koji mogu uključivati i određene tipove samoregulatornih tela) treba da poseduju ovlašćenja za nadzor i izricanje sankcija finansijskim institucijama ili DNFBP u vezi sa zahtevima za SPN/FT. Takvi nedržavni organi treba da budu zakonski ovlašćeni da izvršavaju funkcije koje su im poverene, kao i da nad njima vrši nadzor nadležni organ koji je nadležan za vršenje takvih funkcija.
Ciljane finansijske sankcije	Pojam <i>ciljane finansijske sankcije</i> odnosi se i na zamrzavanje imovine i na zabrane kojima se sprečava da imovina ili druga sredstva budu neposredno ili posredno, stavljena na raspolaganje označenim fizičkim i pravnim licima.
Terorista	Termin <i>terorista</i> odnosi se na bilo koje fizičko ili pravno lice koje: (i) izvrši ili pokuša da izvrši, teroristički akt bilo kojim sredstvima, posredno ili neposredno, nezakonito i s predumišljajem; (ii) učestvuje u terorističkim aktima u svojstvu saučesnika; (iii) organizuje ili nalaže drugima da izvrše terorističke akte; ili (iv) doprinosi izvršenju terorističkog akta od strane grupe lica koja postupaju sa zajedničkim ciljem, bilo da je takav doprinos dat s namerom ili sa ciljem pomaganja u izvršenju terorističkog akta ili sa saznanjem da grupa ima nameru da izvrši teroristički akt.
Teroristički akt	<i>Teroristički akt</i> obuhvata: (a) čin koji čini krivično delo u skladu sa delokrugom primene i kako je definisano jednim od sledećih međunarodnih sporazuma: (i) Konvencija o suzbijanju nezakonite otmice vazduhoplova (1970); (ii) Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata protiv bezbednosti civilnog vazduhoplovstva (1971); (iii) Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju krivičnih dela protiv lica pod međunarodnom zaštitom, uključujući diplomatske predstavnike (1973); (iv) Međunarodna konvencija protiv uzimanja talaca (1979); (v) Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnih materijala (1980); (vi) Protokol o suzbijanju nezakonitih činova nasilja na aerodromima koji služe međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, koja nadopunjuje Konvenciju o sprečavanju nezakonitih činova protiv bezbednosti civilnog vazduhoplovstva (1988); (vii) Konvencija o suzbijanju nezakonitih radnji uperenih protiv bezbednosti pomorske plovidbe (2005); (viii) Protokol o suzbijanju nezakonitih radnji uperenih protiv bezbednosti nepokretnih platformi koje se nalaze u epikontinentalnom pojasu (2005); (ix) Međunarodna konvencija o suzbijanju terorističkih bombaških napada

⁶⁴ Uključujući Ključna načela nadzornih organa (supervizora) koji izvršavaju nadzorne funkcije koje su povezane sa sprovođenjem Preporuka FATF.

Pojmovi	Definicije
	(1997); i (x) Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma (1999). (b) svaki drugi akt izvršen s namerom da prouzrokuje smrt ili nanese ozbiljne telesne povrede civilnom licu, ili bilo kom drugom licu koje aktivno ne učestvuje u oružanim dejtvima u situaciji oružanog sukoba, kada je cilj takvog akta, po njegovoj prirodi ili kontekstu, da zastraši stanovništvo, ili da primora vladu ili međunarodnu organizaciju da se suzdrži od delovanja.
Finansiranje terorizma	<i>Finansiranje terorizma</i> označava finansiranje terorističkih akata, i terorista i terorističkih organizacija.
Zloupotreba u svrhu finansiranja terorizma	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Krivično delo finansiranja terorizma	Upućivanja (osim u Preporuci 4) na <i>krivično delo finansiranja terorizma</i> odnosi se ne samo na primarno krivično delo ili dela, već takođe i na dopunska krivična dela.
Teroristička organizacija	Pojam <i>teroristička organizacija</i> odnosi se na grupu terorista koja: (i) izvrši ili pokuša da izvrši, teroristički akt bilo kojim sredstvima, posredno ili neposredno, nezakonito i s predumišljajem; (ii) učestvuje u terorističkim aktima u svojstvu saučesnika; (iii) organizuje ili nalaže drugima da izvrše terorističke akte; ili (iv) doprinosi izvršenju terorističkog akta od strane grupe lica koja postupaju sa zajedničkim ciljem, bilo da je takav doprinos dat s namerom ili sa ciljem pomaganja u izvršenju terorističkog akta ili sa saznanjem da grupa ima nameru da izvrši teroristički akt.
Treća lica	U svrhe Preporuka 6 i 7, izraz <i>treća lica</i> uključuje, ali se ne ograničava na, finansijske institucije i DNFBP. Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 17.
Poverenik	Pojmovi <i>trast</i> i <i>poverenik</i> treba shvatiti onako kako je to opisano i dosledno sa članom 2 <i>Haške konvencije o zakonu koji se primenjuje na trastove i njihovo priznavanje</i> ⁶⁵ .

⁶⁵ Član 2 Haške konvencije glasi:

Za svrhe ove Konvencije, izraz "trast" označava pravne odnose ustanovljene- među živima ili nakon smrti- od strane lica, osnivača, kada je imovina stavljena pod kontrolu poverenika u korist korisnika ili u određenu svrhu.

Pojmovi	Definicije
	Poverenici mogu biti profesionalci (npr. u zavisnosti od države, advokat ili trust privredno društvo) ukoliko su plaćeni da postupaju kao poverenik tokom vršenja svog poslovanja, ili neprofesionalci (npr. lice koje postupa bez nagrade za račun porodice).
Jedinstvena identifikaciona oznaka transakcije	Molimo konsultujte Napomenu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Virtuelna imovina	Virtuelna imovina je digitalno predstavljanje vrednosti kojom se može digitalno trgovati ili se može preneti, i koja se može koristiti u svrhu plaćanja ili investicija. Virtuelna imovina ne uključuje digitalno predstavljanje dekretne gotovine, hartija od vrednosti ili druge finansijske imovine koji su već na drugim mestima obuhvaćeni Preporukama FATF.
Pružaoци usluga virtuelne imovine	Pružaoци usluga virtuelne imovine znači bilo koje fizičko ili pravno lice koje nije obuhvaćeno na drugim mestima u Preporukama, i koje u okviru svog poslovanja sprovodi jednu ili više od sledećih aktivnosti ili operacija za račun drugog fizičkog ili pravnog lica: <ul style="list-style-type: none"> i. razmena između virtuelne imovine i dekretnog novca; ii. razmena između jednog ili više vidova virtualne imovine; iii. prenos⁶⁶ virtuelne imovine; iv. čuvanje i/ili administriranje virtuelne imovine ili instrumenata koji omogućavaju kontrolu nad virtuelnom imovinom; i v. učešće u ili pružanje finansijskih usluga povezanim sa ponudom emitenta i/ili prodajom virtuelne imovine.
Bez odlaganja	Ovaj izraz <i>bez odlaganja</i> označava, u idealnoj situaciji, da se određeni koraci preduzimaju u roku od nekoliko sati po odluci Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija ili relevantnog komiteta za sankcije (npr. Komiteta 1267, Komiteta 1988, Komiteta za sankcije 1718) U svrhu S/RES/1373(2001), izraz <i>bez odlaganja</i> označava da, nakon što se utvrdi postojanje opravdanog osnova, ili opravdanog uverenja, da se sumnja ili veruje da je neko lice ili subjekt

Trust odlikuju sledeće karakteristike:

- a) *imovina čini zaseban fond a ne deo sopstvenog imetka poverenika;*
  - b) *pravo na raspolaganje sredstvima iz trasta stoji na ime poverenika ili na ime drugog lica za račun poverenika;*
  - c) *poverenik ima ovlašćenje i dužnost, za koju je odgovoran, da upravlja, angažuje ili raspolaze sredstvima u skladu sa uslovima trasta i posebnim dužnostima koja su mu nametnuta zakonom.*
- Zadržavanje određenih prava i ovlašćenja od strane osnivača, i činjenica da poverenik može i sam imati prava kao korisnik, nisu nužno suprotna postojanju trasta. prava kao korisnik, nisu nužno suprotna postojanju trasta*

⁶⁶ U kontekstu virtuelne imovine, *prenos* znači vršenje transakcije za račun drugog fizičkog ili pravnog lica koje premešta virtuelnu imovinu sa jedne adrese ili računa virtuelne imovine na drugi.

Pojmovi	Definicije
	<p>terorista, da finansira terorizam ili terorističku organizaciju U oba slučaja, izraz bez odlaganja treba tumačiti u kontekstu potrebe za sprečavanje bekstva ili osipanja sredstava ili druge imovine povezanih sa teroristima, terorističkim organizacijama, onima koji finansiraju terorizam, i sa finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje, i u vezi sa potrebom za globalnim, usaglašenim delovanjem da se spreči i prekine neometan tok takvih sredstava.</p>

TABELA AKRONIMA

SPN/FT (AML/CFT)	Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (takođe se koristi i za <i>borba protiv finansiranja terorizma</i>)
ID (BNI)	Instrument koji glasi na donosioca Poznavanje i praćenje stranke
PPS (CDD) DNFBP	Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora
FATF	Radna grupa za finansijsku akciju
FOS (FIU)	Finansijsko-obaveštajna služba
NT (IN)	Napomena s tumačenjima
PN (ML)	Pranje novca
MVTS	Usluga prenosa novca ili vrednosti
NPO	Neprofitna organizacija
Konvencija iz Palermo	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine
PEL (PEP)	Politički eksponirana lica
P. (R.)	Preporuka
PZPR (RBA)	Pristup zasnovan na proceni rizika
SP. (SR.)	Specijalna preporuka
SRT (SRB)	Samoregulatorna tela
IST (STR)	Izveštaj o sumnjivoj transakciji
TCSP	Pružalac usluge osnivanja trustova i preduzeća i vršenja funkcija u
Konvencija o finansiranju	Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma iz 1999. godine
UN	Ujedinjene nacije
Bečka konvencija	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci iz 1988. godine

ANEKS I: SMERNICE FATF

FATF je objavio veliki korpus dokumenata o Smernicama i Najboljim praksama koji se mogu naći na adresi: www.fatf-gafi.org/documents/guidance/.

ANEKS II: INFORMACIJE O AŽURIRANJIMA PREPORUKA FATF

Od usvajanja teksta u februaru 2012. godine, izvršene su sledeće izmene Preporuka FATF.

Datum	Vrsta izmena	Odeljci koji su pretrpeli izmene
februar 2013.	Usklađivanje Standarda između P.37 i P.40.	<ul style="list-style-type: none"> ■ P.37(d) – strana 27 <p>Unos reference da zakoni o tajnosti i poverljivosti koji se odnose na DNFBP ne treba da utiču na pružanje uzajamne pravne pomoći, osim u slučajevima kada se relevantna informacija koja se traži vodi u okolnostima u kojima se primenjuje pravna profesionalna privilegija ili čuvanje poslovne tajne.</p>
oktobar 2015.	Revizija Napomene s tumačenjima uz P.5 da bi se obuhvatila pretnja od stranih terorističkih boraca	<ul style="list-style-type: none"> ■ NT.5(B.3) – strana 37 <p>Unos B.3 da bi se uvrstio relevantni element RSBUN 2178 koji se tiče pretnje koju predstavljaju strani teroristički borci. Ovim se pojašnjava da Preporuka 5 zahteva od država da kriminalizuju finansiranje putovanja fizičkih lica koja putuju u Državu koja nije država njihovog prebivališta ili državljanstva u svrhu izvršenja, planiranja ili pripreme za, ili učešća u, terorističkim aktima ili održavanja ili pohađanja obuke za izvršenje terorističkog akta.</p> <p>Postojeći B.3-11 je postao B.4-12.</p>
jun 2016.	Revizija P.8 i Napomene s tumačenjima uz P.8	<ul style="list-style-type: none"> ■ P.8 i NT.8 – strane 13 i 54-59 <p>Revizija standarda o neprofitnim organizacijama (NPO) da bi se pojasnio podskup NPO koji treba da bude predmet nadzora i praćenja. Ovim se NT.8 usklađuje sa Izveštajem FATF o tipologijama o riziku od terorističke zloupotrebe NPO (jun 2014.) i Najboljim praksama FATF o borbi protiv zloupotrebe NPO (jun 2015.) koji pojašnjava da nisu sve NPO visokorizične i da potpadaju pod primenu P.8, i zbog boljeg usklađivanja primene P.8/NT.8 sa pristupom zasnovanim na proceni rizika.</p>

Datum	Vrsta izmena	Odeljci koji su pretrpeli izmene
oktobar 2016.	Revizija Napomene s tumačenjima uz P.5 i Definicije "Novčana sredstva ili druga imovina" u Pojmovniku	<ul style="list-style-type: none"> ■ NT. 5 i Pojmovnik – strane 37 i 121 <p>Revizija NT.5 gde se "sredstva" zamenjuje sa "novčana sredstva ili druga imovina" u celoj NT.5 kako bi delokrug primene bio isti kao P.6. Revizija definicije "novčana sredstva ili druga imovina" u Pojmovniku dodavanjem upućivanja na naftu i druge prirodne resurse, i na drugu imovinu koja se potencijalno može iskoristiti za pribavljanje sredstava.</p>
jun 2017.	Revizija Napomene s tumačenjima uz P.7 i definicija "Označenog fizičkog i pravnog lica", "Označavanje" i "Bez odlaganja" u Pojmovniku.	<ul style="list-style-type: none"> ■ NT. 7 i Pojmovnik – strane 45-51, 114-115 i 123 <p>Revizija NT.7 i posledične revizije definicija "Označenog fizičkog ili pravnog lica", "Označavanja" i "Bez odlaganja" u Pojmovniku u cilju usklađivanja teksta sa zahtevima skorašnjih Rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i pojašnjavanja primene ciljanih finansijskih sankcija u vezi sa finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje.</p>
novembar 2017.	Revizija Napomene s tumačenjima uz Preporuku 18.	<ul style="list-style-type: none"> ■ NT.33 – strana 77 <p>Revizija NT.18 u cilju pojašnjenja zahteva o razmeni informacija u vezi sa neuobičajenim ili sumnjivim transakcijama u okviru finansijskih grupacija. Takođe obuhvata i pružanje ovih informacija poslovnim jedinicama i podređenim društvima kada je to neophodno u svrhu upravljanja rizicima od SPN/FT.</p>
novembar 2017.	Revizija Preporuke 21.	<ul style="list-style-type: none"> ■ P. 21 – strana 17 <p>Revizija P.21 u cilju pojašnjenja interakcije ovih zahteva sa odredbama o dojavljivanju.</p>
februar 2018.	Revizija Preporuke 2.	<ul style="list-style-type: none"> ■ P.2- strana 9 <p>Revizija P.2 u cilju osiguravanja kompatibilnosti zahteva za SPN/FT sa pravilima o zaštiti podataka i privatnosti, i promovisanja međuresorne razmene informacija među nadležnim organima.</p>

Datum	Vrsta izmena	Odeljci koji su pretrpeli izmene
oktobar 2018.	Revizija Preporuke 15 i dodavanje dve nove definicije u Pojmovniku.	<ul style="list-style-type: none"> ■ P.15 i Pojmovnik – strane 15 i 126-127 <p>Revizija P.15 i dodavanje novih definicija "virtuelne imovine" i "pružaoce usluga virtuelne imovine" u cilju pojašnjenja kako se zahtevi o SPN/FT primenjuju u kontekstu virtuelne imovine.</p>
jun 2019.	Dodavanje Napomene s tumačenjima uz P.15	<ul style="list-style-type: none"> ■ NT. 15- strana -70-71 <p>Unošenje nove napomene s tumačenjima koja definiše primenu Standarda FATF na aktivnosti i pružaoce usluga virtuelne imovine.</p>

www.fatf-gafi.org